

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง วิทยุกระจายเสียงเพื่อการพัฒนา : การผลิตละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ ชุด “บูชาพ่อด้วยการพอ” ได้วางรูปแบบการนำเสนอผลการศึกษาวิจัยโดยใช้วิธีการบรรยายเชิงพรรณนา (Description Analysis) โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 เป็นผลการศึกษาของ แนวคิด เจตนารมณ์ กระบวนการผลิต การประเมินตนเอง ของผู้ผลิต ในการผลิตละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ ชุด “บูชาพ่อด้วยการพอ”

ส่วนที่ 2 เป็นผลการศึกษาของ การวิเคราะห์เนื้อหาละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุด “บูชาพ่อด้วยการพอ” กับการนำมาใช้ในงานวิทยุกระจายเสียงเพื่อการพัฒนา

ส่วนที่ 3 เป็นผลการศึกษาของการเปรียบเทียบกระบวนการผลิตระหว่างละครวิทยุทั่วไป กับละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ ชุด “บูชาพ่อด้วยการพอ”

ผลการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพนี้ได้จากวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) เป็นข้อมูลหลัก โดยจะมีการใช้ข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ประกอบด้วย รวมถึงใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วมของผู้วิจัย (Participant Observation) รวมทั้งวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ของบทละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุด “บูชาพ่อด้วยการพอ” เพื่อใช้ในการเสนอผลการศึกษาวิจัย ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ส่วนที่ 1

ผลการศึกษาของ แนวคิด เจตนารมณ์ กระบวนการผลิต การประเมินตนเอง ของผู้ผลิต ในการผลิตละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ ชุด “บูชาพ่อด้วยการพอ”

แนวคิด เจตนารมณ์ในการผลิต

1. แนวคิด เจตนารมณ์ ของ ผู้ผลิตระดับนโยบาย

ผลการศึกษา พบว่า ผู้ผลิตระดับนโยบาย ของกระบวนการผลิตละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุด “บูชาพ่อด้วยการพอ” มีแนวคิด เจตนารมณ์ในการผลิตประการแรก คือ เทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในวโรกาสการเฉลิมฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปีโดยปฏิบัติงานตามแผนของคณะกรรมการประชาสัมพันธ์งานฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี ของรัฐบาล โดยคุณฐิติ สนิทสิริ อดีตอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ กล่าวถึงเรื่องดังกล่าวว่า

...ในโอกาสฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ช่วงเวลานั้นผมเป็นอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ ซึ่งรัฐบาลได้แบ่งคณะทำงานเป็น คณะต่าง ๆ เพื่อ ร่วมกันจัดกิจกรรมเฉลิมฉลอง และในส่วนของกรมประชาสัมพันธ์ ก็ ถือเป็นหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่เผยแพร่ผลงานต่าง ๆ ของรัฐ โครงการต่าง ๆ ที่อยู่ใน ส่วนของคณะกรรมการประชาสัมพันธ์งานฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี นั้น ผมก็ เป็นผู้เสนอและอนุมัติงบประมาณในการดำเนินการ ซึ่งแนวคิดสำคัญคือการเฉลิมฉลอง เทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว...¹

ขณะที่จันทิมา เชนสงวน ได้ให้ความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ

...คือตอนนั้นในฐานะเป็นประธานโครงการเฉลิมพระเกียรติทางสื่อวิทยุกระจายเสียง ของรัฐอยู่ ก็คิดว่าภารกิจที่จะทำให้โครงการในพระราชดำริ หรือ โครงการเฉลิมพระเกียรติของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เข้าถึงประชาชนทั่วทุกจังหวัด ต้องใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ กัน อย่างเช่นประเภทของรายการวิทยุ เราต้องคิดว่าเราต้องการผู้ฟังใน กลุ่มไหน จนมาถึงเรื่องกลยุทธ์ของโครงการเศรษฐกิจพอเพียง หรือ ทฤษฎีใหม่ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เราถือเป็นปรัชญาที่น่าประชาชนที่เป็นรากหญ้า รากแก้ว ของประเทศให้ไปสู่ความสำเร็จ ในการพึ่งตนเองมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ และสามารถนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ ไปใช้ในการพัฒนาอาชีพ เพราะฉะนั้นประเภทของ รายการนั้น ต้องเป็นประเภทที่ต้องเข้าถึงประชาชน และต้องเป็นประเภทที่ผู้ฟังอยากติดตามรับฟังตลอดเวลา ในแนวความคิดนี้มีรายการประเภทหนึ่ง ซึ่งเดิม เป็นรายการที่เป็นที่นิยม ของผู้ฟังทั่วทุกจังหวัด แต่ในปัจจุบันหาฟังได้ยากมาก จะ เป็นในทำนองที่เป็นสื่อ สำหรับนิยาย หรือละครในชีวิตประจำวันมากกว่า ก็เลยคิด ในคณะกรรมการวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยว่า เราจะทำเป็นละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ โดยนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวความคิด...²

ดังนั้นแนวคิด เจตนารมณ์อีกประการหนึ่ง คือ การเผยแพร่แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ให้เข้าถึงประชาชนทุกกลุ่ม โดยผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียง และเลือกรูปแบบที่เข้าถึงง่ายคือ ละครวิทยุมาใช้เป็นแนวทางการผลิต รวมทั้งท่านผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยมีแนวคิดที่ต้องการฟื้นฟูและยกระดับวิชาชีพละครวิทยุไทย จึงนำโครงการนี้บรรจุในแผนประชาสัมพันธ์งานฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี

¹ สัมภาษณ์ ดุษฎี สิ้นเจิมศิริ, อธิบดีอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์, 10 เมษายน 2550.

² สัมภาษณ์ จันทิมา เชนสงวน, ผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย,

2. แนวคิด เจตนารมณ์ ของผู้ผลิตระดับปฏิบัติการที่เป็นหัวหน้าคณะละครวิทยุ

ผลการศึกษา พบว่า แนวคิด เจตนารมณ์ของผู้ผลิตระดับปฏิบัติการที่เป็นหัวหน้าคณะละครวิทยุประการแรก คือยินดีที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการผลิตละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุดนี้ ด้วยความเป็นงานที่ทำเพื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวแล้วทุกคน ทุกคนก็เต็มใจ ยินดี และพร้อมที่จะมาร่วมกันผลิตละครวิทยุชุดนี้ ซึ่งหัวหน้าคณะละครวิทยุได้แสดงแนวคิด เรื่องนี้ว่า

“...ที่ตั้งใจไว้ คืออยากจะรวบรวมนักแสดงวิทยุให้มากเท่าที่จะมากได้ ไม่ใช่เฉพาะแต่คณะกันตนา ก็นึกถึงคณะอื่นๆ ด้วย อยากจะให้มาร่วมกัน เฉลิมฉลองพระเกียรติในหลวงด้วยคณะอื่นๆเรา อยากให้มา ก็เลยให้คนติดต่อไปยังคณะอื่น ๆ...”³

“...ในฐานะที่เป็นคณะเศรษทิพย์ ทางกันตนาขอมาให้ร่วม ก็ส่งนักแสดงไปร่วมแสดงประมาณ 5-6 คน ถ้าหากจะทำเทิดพระเกียรติให้พระเจ้าอยู่หัว งานชิ้นไหนก็พร้อมจะทำให้พระองค์ท่านใจได้ตั้งปณิธานแล้ว ทุก ๆ อย่างใครเชิญมาให้ร่วมเรายินดีและพร้อมจะร่วม เพื่อเทิดพระเกียรติพระเจ้าอยู่หัว...”⁴

“...ผม (วีระ ลิมปพันธ์) นี้แหละที่เสนอต่อที่ประชุม ให้มีละคร แต่เขาไปให้กันตนาทำแล้วไปรวมคณะนั้นคณะนี้มาเล่นรวมกัน เขียนเรื่องให้เข้ากับในหลวง เพราะท่านคือศิลปินที่ยิ่งใหญ่ เป็นนักจัดรายการวิทยุ โดยเฉพาะการเอาเศรษฐกิจพอเพียงมาดีที่สุด...”⁵

“...สำหรับคณะของเรา ก็คือตอนนั้น กรมประชาสัมพันธ์ ติดต่อมาก่อน แล้วทางทีมงานกันตนาที่ติดต่อมา ก็โอเคนะคะ เพื่อถวายในหลวงครั้งนี้...”⁶

นอกจากเจตนารมณ์เพื่อเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวแล้วแล้วเจตนารมณ์อีกประการหนึ่งของหัวหน้าคณะละครวิทยุจากการผลิตละครวิทยุชุดนี้ คือ ละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุดนี้จะเป็นการอนุรักษ์ศิลปะการแสดงประเภทละครวิทยุให้ดำรงต่อไป

“...จุดมุ่งหมายที่ทำ คือ อนุรักษ์ไว้ ปัจจุบันละครวิทยุก็กำลังจะหายไป ไม่อยากให้หายไป วงการละครวิทยุ ก็อยากให้มีหลายๆ คณะจะได้ไม่สูญหายไป แต่ตอนนี้เหลือไม่กี่คณะเหลือแค่สองสามคณะ...”⁷

³ สัมภาษณ์ สมสุข กัลย์จากุท, หัวหน้าคณะละครวิทยุคณะกันตนา, 6 มีนาคม 2550.

⁴ สัมภาษณ์ กัลยา ทิณพงษ์, หัวหน้าคณะละครวิทยุคณะเศรษทิพย์, 12 มีนาคม 2550.

⁵ สัมภาษณ์ วีระ ลิมปพันธ์, หัวหน้าคณะละครวิทยุคณะ 2-1-3, 2 มีนาคม 2550.

⁶ สัมภาษณ์ โสภิต ลีวิชัย (นุช โสภิต), หัวหน้าคณะละครวิทยุคณะนุชและสหทัย, 21 กุมภาพันธ์ 2550.

⁷ สัมภาษณ์ กัลยา ทิณพงษ์, หัวหน้าคณะละครวิทยุคณะเศรษทิพย์, 12 มีนาคม 2550.

“...เพราะความตั้งใจจริงของแม่เลยว่าจะไม่ทิ้งละครวิทยุ เพราะกันตนาเกิดมาได้ก็ละครวิทยุ ที่ทำมาหากินมาได้ก็เพราะละครวิทยุ เพราะจินตนาการแท้ ๆ เลย เราก็ไม่อยากจะทิ้ง...”⁸

จะเห็นได้จากคำกล่าวของหัวหน้าคณะละครวิทยุทั้งสองท่าน คือ กัลยา ทิณพงษ์ หัวหน้าคณะละครวิทยุเกศทิพย์ และสมสุข กัลย์จาฤก หัวหน้าคณะละครวิทยุกันตนา แสดงออกให้เห็นแนวคิด และ เจตนารมณ์ของการผลิตละครวิทยุชุดนี้ คือการมีจุดมุ่งหมายที่ต้องการรักษา อนุรักษ์ ละครวิทยุให้มีต่อไป

3. แนวคิด เจตนารมณ์ ของ ผู้ผลิตระดับปฏิบัติการที่ร่วมผลิต

ผลการศึกษา พบว่า ผู้ผลิตระดับปฏิบัติการที่ร่วมผลิตละครวิทยุชุดนี้ ก็มี แนวคิด เจตนารมณ์ไม่แตกต่างจากผู้ผลิตระดับอื่น ๆ คือความรู้สึกเป็นเกียรติที่เป็นส่วนหนึ่งของการผลิตละครวิทยุชุดนี้ ดังตัวอย่างแนวคิดที่ประมวล ได้ดังนี้

...พอตัวเราเองรู้ว่าจะได้ร่วมงาน ร่วมแสดงละครวิทยุเทิดพระเกียรติในหลวง งานนี้เป็นงานใหญ่นะ โครงการนี้จะเป็นการรวบรวมนักแสดงละครวิทยุจากคณะต่าง ๆ ทั่วประเทศไทย มาแสดงร่วมกัน แสดงละครหลาย ๆ เรื่องแล้วจำแนกแจกบทกันไปว่าใครจะเล่นเรื่องไหน ๆ ผมดีใจนะครับ เพราะผมไม่ได้เล่นละครวิทยุมานานแล้ว ผมเกิดจากละครวิทยุ ผมยินดีรับอย่างเต็มที่ วุ่นขนาดไหน ผมต้องเจียดเวลาไปเล่นให้ได้ และทุกคนก็ตั้งใจทำงานเต็มที่ และทุกคนที่เล่นก็บอกเหมือนกันว่าดีใจ อยากร่วมเล่น มันเป็นการเทิดพระเกียรติในหลวงด้วย และการรวมตัวของคณะวิทยุมันอยากมาก การที่จะเอาคนจากคณะ หนึ่งคน คณะโน้น สองคน มันยากจริง ๆ...⁹

...สิ่งไหนที่เราทำให้พระเจ้าอยู่หัว แล้วเรามีส่วนร่วม มันก็เป็นส่วนหนึ่งของชีวิต ที่ทำให้เราภาคภูมิใจ ไม่ใช่แต่เฉพาะตัว ได้ทั้งวงศ์ตระกูล ว่าครั้งหนึ่งเราเคยได้ทำอะไรให้พระเจ้าอยู่หัวบ้าง แล้วพอได้มาเล่นละครวิทยุ เป็นอะไรที่เราถนัดด้วย และเป็นความภาคภูมิใจ รองมาจากการได้รับรางวัล ดาราทองจากสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในด้านละครวิทยุเหมือนกัน เป็นสุดยอดในการแสดงของเราแล้วกับการได้รับรางวัลชิ้นนี้ เป็นการได้รับรางวัลจากพระหัตถ์เลย แล้วยังได้มาเล่นละครชิ้นนี้ เป็นเหมือนรางวัลดับเบิลของชีวิตก่อนตาย ไม่มีอะไรจะภูมิใจได้เท่านี้อีกแล้ว...¹⁰

⁸ สัมภาษณ์ สมสุข กัลย์จาฤก, หัวหน้าคณะละครวิทยุคณะกันตนา, 6 มีนาคม 2550.

⁹ สัมภาษณ์ ชูศักดิ์ สุธีธรรม, ผู้กำกับการแสดง, 10 มีนาคม 2550.

¹⁰ สัมภาษณ์ จีรภา ปัญจศิลป์, นักแสดงละครวิทยุ, 12 มีนาคม 2550.

“...คือก่อนอื่นเนี่ย คงต้องบอกว่าภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของงานละคร เรื่องนี้ เนื่องจากจะได้เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวด้วย...”¹¹

“...เพราะว่าพระเจ้าอยู่หัวด้วย เป็นโอกาสพิเศษทุกคนร่วมมือร่วมใจ และอีกอย่าง คือ คนที่รักละครวิทยุก็อยากทำด้วย ผมว่ามันก็ไปด้วยกันด้วย แต่จุดที่สำคัญคือ การทำให้ในหลวงเป็นหลัก...”¹²

“...ที่สุดของชีวิต ชาตินี้ไม่เสียใจที่เกิดได้เกิดมาแล้ว เสียตายแทนหลาย ๆ คนที่ไม่มีโอกาสร่วมในครั้งนี้ คนในวงการละครวิทยุอยากจะทำให้ ชีวิตนี้โอกาสนี้ที่สุดแล้ว กับการเป็นนักแสดงละครวิทยุ...”¹³

“...สำหรับงานละครวิทยุในชุดนั้น เป็นงานในโครงการเฉลิมพระเกียรติด้วย ก็รู้สึกยินดีที่เป็นส่วนหนึ่งในโครงการเฉลิมพระเกียรติอยู่ แล้วตัวผมเองก็อยากทำให้ท่านบ้าง...”¹⁴

“...รู้สึกเป็นเกียรติอย่างยิ่งที่ได้ร่วมงาน เพราะเนื้อหาเป็นการถ่ายทอด แนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่องชีวิตพอเพียง...”¹⁵

นอกจากนี้แล้วในส่วนของผู้ผลิตที่ไม่มีประสบการณ์ในการผลิตละครวิทยุมาเลย ได้แก่ ผู้เขียนบท และนักแสดงละครโทรทัศน์ที่มีชื่อเสียงที่มาแสดงละครวิทยุครั้งแรก ก็มีแนวคิดเจตนารมณ์ที่เพิ่มเติมนอกเหนือจากความรู้สึกเป็นที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของการผลิตแล้ว คือ การที่ตนเองได้รับประโยชน์ ประสพการณ์ จากการมีส่วนร่วมในการผลิต ดังความคิดเห็นของผู้ผลิตกลุ่มนี้ที่มีว่า

...ส่วนหนึ่งที่สำคัญที่สุดคือ ทำเพื่อเฉลิมพระเกียรติ โดยส่วนตัว เราสนใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ด้วย และสองคือถือเป็นโอกาสที่เราได้ฝึกฝีมือ หาประสบการณ์ใหม่ๆ ให้กับตัวเอง เคยเขียนอะไรมาบ้าง แต่ก็ไม่ถึงเคยเขียนละครวิทยุ เลยถือว่างานนี้เป็นงานแรก เราได้โอกาสดีกว่าคนอื่น ๆ เพราะผู้ใหญ่เลือกเรา หยิบยื่นโอกาสให้เรา...”¹⁶

¹¹ สัมภาษณ์ มุกิตตา อธิธิผล, คณะทำงานโครงการผลิตและเผยแพร่ละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติและนักแสดงละครวิทยุ, 12 มีนาคม 2550.

¹² สัมภาษณ์ จริญญาพร ปรปักษ์ประลัย, ผู้เขียนบทละครวิทยุ, 19 มีนาคม 2550.

¹³ สัมภาษณ์ รัตนา บุรณพิมพ์, นักแสดงละครวิทยุ, 21 กุมภาพันธ์ 2550.

¹⁴ สัมภาษณ์ ดอม เหวระกูด, นักแสดง, 23 มีนาคม 2550.

¹⁵ สัมภาษณ์ วรทยา นิลคูหา, นักแสดง, 27 มีนาคม 2550.

¹⁶ สัมภาษณ์ จริญญาพร ปรปักษ์ประลัย, ผู้เขียนบทละครวิทยุ, 19 มีนาคม 2550.

“...คืออยากลองดู เพราะไม่เคยทำงานนี้มาก่อน และก็มิละครวิทย์เฉลิมพระเกียรติ ในหลวงด้วย ก็รู้สึกเป็นเกียรติ และได้ลองอะไรที่แปลกใหม่ด้วย ก็ได้กับตัวเอง คือการพูด เหมือน เราได้เข้าเรียนด้วยแหละ โดยมีนักแสดงละครวิทยุชั้นเยี่ยมเป็นอาจารย์สอน...”¹⁷

...อีกประการหนึ่งคือการเก็บเกี่ยวประสบการณ์ ศาสตร์และศิลปะที่หายไปนาน เหมือนเด็กรุ่นใหม่ทั่วไปอาจจะไม่รู้จัก เพราะขนาดจ้อย (วรัทยา นิลคูหา) เอง ถ้า ไม่ได้ทำ ก็ไม่รู้ แต่พอได้มาทำ ออ่มืออย่างนี้ด้วยเหวอ และเป็นงานแรกที่ย่อยได้ทำอีก ศาสตร์หนึ่ง เพราะจ้อยมองว่าการแสดงละครวิทยุคือศาสตร์อีกแขนงหนึ่ง...¹⁸

...ที่น่าสนใจมากในฐานะนักแสดง คือ ละครวิทยุ เป็นละครที่ไม่เห็นหน้า ซึ่งการใช้ เสียงผม (ดอม เหตระกูล) เห็นว่ามันเป็นเรื่องยาก และถ้าทำได้จะเป็นการช่วยเพิ่ม ศักยภาพในการแสดงของเราให้ดีขึ้น และอีกอย่างก็เป็นประสบการณ์ที่ดีอีกด้าน หนึ่ง ตอนเด็ก ๆ ผมเคยฟังละครวิทยุ ทำไมเราถึงติดและต้องฟัง พอมาได้ร่วมงาน เราารู้แล้วว่า ความสนุกสนานของคนฟัง ความสนุกสนานของคนทำงาน รวมไปถึง ประสบการณ์ที่ได้รับมันคุ้มกว่าการฟังอย่างเดียว เพราะเราได้รู้ขั้นตอนมาอีก ขึ้นตอนหนึ่งแล้ว...¹⁹

เมื่อพิจารณาแนวคิด เจตนารมณ์ในการผลิตละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุด “บูชาพ่อ ด้วยการพอ” ในด้านวัตถุประสงค์ในการสื่อสาร พบว่า วัตถุประสงค์ในการสื่อสารของผู้ผลิตระดับ นโยบาย คือ เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจ (To Teach or Educate) เกี่ยวกับแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง เป็นวัตถุประสงค์หลัก แต่เลือกใช้รูปแบบละครวิทยุ ที่จัดว่าเป็นสื่อบันเทิงรูปแบบหนึ่ง จึง ทำให้วัตถุประสงค์ในการสื่อสารด้านให้ความบันเทิง (To Please or Entertain) จึงเป็นเรื่อง รองลงมา แต่ก็ไม่สามารถจะแยกออกจากกันได้

ในขณะที่ผู้ผลิตระดับปฏิบัติการ ต่างเห็นพ้องต้องกันว่า วัตถุประสงค์ในการสื่อสาร หลักของการผลิตละครวิทยุชุดนี้ ก็ยังคงเป็นเพื่อความบันเทิง (To Please or Entertain) เป็น วัตถุประสงค์นำตามวัตถุประสงค์ของละครวิทยุทั่วไป แต่มีความแตกต่างจากละครวิทยุทั่วไป คือ มีวัตถุประสงค์ในการสื่อสารเพื่อให้ความรู้ (To Teach or Education) คือความรู้ความเข้าใจเรื่อง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งวัตถุประสงค์การสื่อสารเพื่อให้ความรู้ สำหรับการผลิตละครวิทยุชุดนี้

¹⁷ สัมภาษณ์ เอมี กลิ่นประทุม, นักแสดง, 27 มีนาคม 2550.

¹⁸ สัมภาษณ์ วรัทยา นิลคูหา, นักแสดง, 27 มีนาคม 2550.

¹⁹ สัมภาษณ์ ดอม เหตระกูล, นักแสดง, 23 มีนาคม 2550.

ถือว่า มีสัดส่วนของข้อมูลความรู้ที่มากกว่าการผลิตละครวิทยุทั่วไป ซึ่งสมสุข กัลย์จาฤก กล่าวถึง วัตถุประสงค์ในการสื่อสารของละครวิทยุได้อย่างชัดเจนว่า

...การทำละครเฉลิมพระเกียรติ คือทำแบบสร้างสรรค์ คือให้แง่คิดกับคนฟัง ทำ ละครทั่วไป เน้นที่ให้ความบันเทิง ความสนุกอย่างเดียว และต้องเข้าถึงจิตใจคนฟัง ละครเฉลิมพระเกียรติจะให้มากกว่านั้น คือให้สติ ให้แง่คิดคนฟัง แต่ยังคงต้องมีความบันเทิง เพราะการทำละครวิทยุ ถ้าไม่มีความบันเทิง ถึงจะดีอย่างไร คนก็จะ รับน้อย ความบันเทิงต้องอันดับหนึ่ง ต้องแทรกแบบไม่ให้เขารู้ตัว แต่ขั้นนี้เขารู้ตัว แน่เพราะเราเน้นย้ำ ความพอเพียงอย่างมาก แต่ต้องให้ความบันเทิงด้วย...²⁰

กระบวนการผลิต

ผลการศึกษาวิจัยเรื่อง วิทยุกระจายเสียงเพื่อการพัฒนา : การผลิตละครวิทยุเฉลิม พระเกียรติชุด “บูชาพ่อด้วยการพอ” ผู้วิจัยพบว่า กระบวนการผลิตละครชุดนี้สามารถแบ่ง กระบวนการและขั้นตอนการผลิตได้ทั้งสิ้น 4 ขั้นตอน คือ

1. กระบวนการผลิตขั้นนโยบายและการวางแผน
2. กระบวนการผลิตขั้นเตรียมการผลิต
3. กระบวนการผลิตขั้นดำเนินการผลิต
4. กระบวนการผลิตขั้นหลังการผลิต

ซึ่งกระบวนการแต่ละขั้นตอน มีรายละเอียดดังนี้

1. กระบวนการผลิตขั้นนโยบายและการวางแผน

จากการศึกษาวิจัยพบว่า ละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุด “บูชาพ่อด้วยการพอ” เริ่มต้น จากการเป็นโครงการผลิตและเผยแพร่ละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ ที่สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ ได้นำเสนอไป โดยโครงการนี้เป็นส่วนหนึ่งของแผนงานประชาสัมพันธ์การ จัดงานฉลองสิริราชสมบัติ ครบ 60 ปี ของคณะกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์งานฉลองสิริราชสมบัติ ครบ 60 ปี

คณะกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์งานฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี เป็นคณะทำงานที่ รัฐบาลแต่งตั้งเพื่อดำเนินการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี ด้านประชาสัมพันธ์งานตลอดปี พ.ศ. 2549 โดยมีรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (สุรนันทน์ เวชชาชีวะ) เป็นประธาน และ

²⁰ สัมภาษณ์ สมสุข กัลย์จาฤก, หัวหน้าคณะละครวิทยุคณะกัณฑ์ตนา, 6 มีนาคม 2550.

อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ (ดุษฎี สิ้นเจิมสิริ) เป็นเลขานุการของคณะกรรมการชุดนี้ ซึ่งอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์เป็นกรรมการและเลขานุการโดยตำแหน่ง

คณะกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์งานฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี มีบันทึกข้อความที่ นร.0219/สปป/0669 ลงวันที่ 7 มีนาคม 2549 ได้กำหนดให้คณะกรรมการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เสนอและจัดทำปฏิทินการผลิตและแผนการดำเนินการ (Action Plan) รวบรวมและบูรณาการแผนประชาสัมพันธ์ (Media Plan) เพื่อเสนอขอรับการจัดสรรงบประมาณดำเนินการตามแต่ละหน่วยงานและโครงการ โดยให้มาเสนอก่อนการประชุม โดยได้มีการประชุมในวันที่ 24 มีนาคม 2549 ซึ่งโครงการละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติโดยคณะผู้จัดมีอาชีพ จำนวน 44 ตอน ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยทั่วประเทศ และส่งให้สถานีวิทยุอื่น ๆ เผยแพร่ ได้รับการอนุมัติโครงการและงบประมาณเบื้องต้น 1,000,000 บาท รับผิดชอบโดยกรมประชาสัมพันธ์ และมีการสรุปงบประมาณโครงการนี้ เป็นค่าใช้จ่ายเป็นเงิน 1,800,000 บาท ซึ่งมีรายละเอียดของค่าใช้จ่ายโครงการดังกล่าว คือ

1. ค่าผลิตละครวิทยุ 44 ตอนๆ ละ 30,000 บาท	เป็นเงิน	1,320,000 บาท
2. ค่าจัดแถลงข่าว 1 ครั้ง	เป็นเงิน	50,000 บาท
3. ค่าผลิตสโปดโทรทัศน์ จำนวน 1 สโปด	เป็นเงิน	30,000 บาท
4. ค่าผลิตสโปดวิทยุ จำนวน 1 สโปด	เป็นเงิน	8,000 บาท
5. ค่าทำแพกเกจละคร(ซีดี/หนังสือ) 200 ชุด	เป็นเงิน	300,000 บาท
6. ค่าจัดส่งแพกเกจละครทางไปรษณีย์	เป็นเงิน	20,000 บาท
7. ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	เป็นเงิน	72,000 บาท
รวมเป็นเงิน		1,800,000 บาท

เมื่อกรมประชาสัมพันธ์ ได้มอบหมายให้การสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เป็นผู้รับผิดชอบโครงการ ดังนั้น ผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย คือนางจันทิมา เสงสงวน จะเป็นผู้รับผิดชอบโครงการโดยตำแหน่ง

หลังจากนั้น ผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ได้ปรับชื่อโครงการเป็น "โครงการผลิตและเผยแพร่ละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ" และลงนามคำสั่งที่ 154/2549 ลงวันที่ 31 มีนาคม 2549 แต่งตั้งคณะทำงานโครงการผลิตและเผยแพร่ละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ เพื่อให้การดำเนินการตามโครงการดังกล่าวเป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งคณะกรรมการที่แต่งตั้ง ประกอบด้วย

1. ผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ที่ปรึกษา
2. ผู้อำนวยการส่วนผลิตรายการ ประธานคณะทำงาน

3. ผู้อำนวยการส่วนบริหารการดนตรี	คณะทำงาน
4. หัวหน้ากลุ่มช่วยผู้อำนวยการ	คณะทำงาน
5. หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป	คณะทำงาน
6. นางสาวสุมาวดี หงษ์ทอง	คณะทำงาน
7. มุกิตา อธิพิณ	คณะทำงาน
8. อรุณี แดงพันธ์	คณะทำงานและเลขานุการ
9. อภิชาญ ปานปรีชา	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ

เมื่อได้คณะทำงานตามโครงการผลิตและเผยแพร่ละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ จันทิมา เชนสงวน ผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียงก็ได้ให้แนววิธีการดำเนินงาน คือ

...ต้องการ การบริหารโครงการ กำกับดูแล ให้ละครวิทยุชุดนี้เป็นละครวิทยุแม่บท เป็นละครวิทยุตัวอย่าง ให้ได้ผลดีที่สุด อีกทั้งต้องการให้ละครวิทยุชุดนี้ เป็นบรรทัดฐานหนึ่งในการผลิตละครวิทยุ เพราะเนื้อหาเป็นปรัชญา โดยโครงการพระราชดำริ ของ ในหลวงให้เป็นที่แพร่หลาย ต่อจากนั้นก็ส่งงานให้กับหัวหน้าโครงการผู้รับผิดชอบโครงการ ได้ดำเนินการต่อไป ...²¹

เนื่องด้วยวัตถุประสงค์ที่วางไว้ของโครงการผลิตและเผยแพร่ละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ คือเพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พร้อมทั้งสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง คณะทำงานโครงการผลิตและเผยแพร่ละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ โดย อรุณี แดงพันธ์ คณะทำงานและเลขานุการ จึงได้แนวทางในการดำเนินงานคือ

...จากความคิดของท่านผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย คือ คุณจันทิมา เชนสงวน ท่านเห็นว่าสื่อวิทยุในบรรดารายการต่าง ๆ ที่เสนอทางสื่อวิทยุ นั้น จะเข้าถึงประชาชนได้ดีก็เป็นการอธิบายเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ดีที่สุดน่าจะเป็นสื่อละครวิทยุ และอีกประการก็คือ ท่านเห็นว่า ในปัจจุบันวงการละครวิทยุของเราค่อนข้างซบเซา มีผู้ฟังจำกัด เพราะฉะนั้นนำเสนอทางสถานีวิทยุภาคเอ.เอ็ม.เป็นส่วนใหญ่ ท่านก็คล้าย ๆ ว่าละครวิทยุ แล้วเป็นสื่อที่ดีที่เข้าถึงประชาชน แต่ว่าประเทศไทยเราไม่ค่อยส่งเสริมเท่าที่ควร ถ้าหากเปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน พวกประเทศมาเลเซีย เวียดนาม เกาหลี เขาให้ความสำคัญมาก จนถึงขั้นประกวดระดับนานาชาติเลย และท่านมองเห็นว่า

²¹ สัมภาษณ์ จันทิมา เชนสงวน, ผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย,

ละครวิทยุที่เขาทำมันก็ไม่ได้ดีกว่าบ้านเราเลย บ้านเราก็มีละครวิทยุที่มีคุณภาพอยู่ ก็อยากส่งเสริม ก็เลยได้บรรจุละครวิทยุเข้าไปในแผนประชาสัมพันธ์ฉลองศิริราช สมบัติครบ 60 ปีนี้ด้วย ที่นี้ก็มาประชุมผู้บริหาร ผู้ผลิตรายการของเราว่า จะทำยังไงให้ละครวิทยุที่เราจะสร้างขึ้นมาเป็นจุดที่น่าสนใจของผู้ฟัง และก็ขยายระดับผู้ฟัง เป็นวงกว้างออกไปไม่ใช่แต่ชาวบ้านเท่านั้น แต่อยากได้กลุ่มเยาวชน กลุ่มหนุ่มสาววัยทำงาน ให้เขามารับรู้ตรงนี้ด้วย...²²

คณะทำงานโครงการผลิตและเผยแพร่ละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ ยังเห็นว่า น่าจะปรับวิธีการนำเสนอและใช้เทคนิควิธีใหม่ จึงได้แนวทางเพิ่มขึ้น คือ

...ผลิตละครวิทยุเฉลิมพระเกียรตินี้ให้มีคุณค่า คุณภาพสูง โดยใช้นักแสดง ดารา อาชีพ การบันเทิงหรือการลงเสียง การเล่นละครตลอดจนการตัดต่อ การใช้เครื่องมือทุกชนิด จะเป็นแนวหน้าจริง ๆ คือเหมือนกับละครโทรทัศน์ เพราะฉะนั้น จึงตัดสินใจติดต่อกันตนา เป็นผู้ผลิต ทางเราก็ไปขอ โดยแจ้งว่าต้องการให้ละครวิทยุชุดนี้เป็นละครวิทยุที่ประชาชน ได้เข้าถึงมากที่สุด แล้วก็ประทับใจมากที่สุด ดังนั้นตัวเทคนิคในการทำนี่อยากจะได้มาก และทราบว่าเขาเป็นเครื่องมือชิ้นหนึ่งที่เทียบเคียงกับต่างประเทศได้เลย ในที่สุดอาจารย์ปนัดดา ก็ตกลงที่จะทำ...²³

...ก็เคยได้ยินมาว่าทางกันตนาก็ยังทำอยู่ด้วย ตอนฉลอง 50 ปีกันตนา เขาก็ยังทำอยู่แล้ว ก็คิดว่าทางกันตนามีเครื่องมือพร้อมมีอุปกรณ์ที่ทันสมัยและก็มีดารานักแสดงที่ช่วยอีกอย่างหนึ่ง ก็คงจะช่วยทำให้ละครมีคุณภาพขึ้นมาได้ ซึ่งในด้านคนแสดงที่เป็นดารามีชื่อเสียงเป็นที่สนใจของประชาชน และก็คงจะทำด้านเทคนิคให้เหมือนเลิศจหรือล้งการ ก็คงจะเป็นที่สนใจของคนรุ่นใหม่...²⁴

²²สัมภาษณ์ อรุณี แดงพันธ์, คณะทำงานและเลขานุการโครงการผลิตและเผยแพร่ละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ, 12 มีนาคม 2550.

²³สัมภาษณ์ จันทิมา เขยสงวน, ผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย, 11 เมษายน 2550.

²⁴สัมภาษณ์ อรุณี แดงพันธ์, คณะทำงานและเลขานุการโครงการผลิตและเผยแพร่ละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ, 12 มีนาคม 2550.

คณะทำงานโครงการผลิตและเผยแพร่ละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ ได้ติดต่อ กันตนา เพื่อให้กันตนาเป็นผู้ดำเนินการผลิตละครวิทยุตามโครงการ เนื่องจากกันตนามีเทคโนโลยีที่ทันสมัย และมีนักแสดงที่มีชื่อเสียงที่จะสามารถมาร่วมแสดง ก็จะเป็นที่น่าสนใจมากขึ้น

คณะทำงานโครงการผลิตและเผยแพร่ละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ ยังพิจารณาวัตถุประสงค์อีกข้อหนึ่งคือ เพื่อฟื้นฟูและยกระดับมาตรฐานวิชาชีพละครวิทยุไทย คณะทำงานเล็งเห็นว่าควรเชิญคณะละครวิทยุที่ยังผลิตงานของตนเองอยู่มาร่วมกันผลิตละครวิทยุชุดนี้ โดยคณะละครวิทยุที่ตอบรับมาร่วม คือ คณะเกศทิพย์ คณะ 2-1-3 และคณะนุชและสหาย ดังนั้นจึงมีคณะละครวิทยุร่วมผลิตงานครั้งนี้ทั้งสิ้น 4 คณะ โดยนางจันทิมา เขยสงวน ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า

...ก็เป็นผลบวกนะคะ ตัวดารานักแสดงที่มีชื่อเสียงอยู่แล้ว เขาก็จะเจตจำนงไม่ได้เท่ากับผู้ที่อยู่ในวิชาชีพโดยตรง แต่บุคคลที่อยู่ในวงการละครวิทยุก็เช่นเดียวกันก็จะรู้จักเฉพาะในกลุ่มของผู้ฟังละครวิทยุเท่านั้น ยังไม่เหมือนดารานักแสดงที่มีชื่อเสียงกว่า แต่ละกลุ่มก็แฟนของตัว ถ้าเอามารวมกันก็จะได้แฟนทั้งสองกลุ่ม แล้วก็จะสร้างความหนักแน่นในเรื่องความต้องการการรับสื่อได้มากขึ้น...²⁵

คณะทำงานโครงการผลิตและเผยแพร่ละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติจึงสรุปวิธี และแนวทางการผลิต เพื่อนำไปดำเนินการผลิต คือ

1. เนื้อหาของละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุดนี้ คือ การนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็น แนวความคิดหลักของเนื้อหาละคร
2. ละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุดนี้จะออกอากาศในระบบ เอฟ.เอ็ม. ของสถานีวิทยุวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย และสถานีเครือข่ายทั่วประเทศพร้อมกัน
3. มอบหมายให้ กันตนา เป็นผู้ดำเนินการผลิตทุกขั้นตอน เนื่องด้วยมีเทคโนโลยีที่ทันสมัย และมีดารานักแสดงที่มีชื่อเสียง
4. มีคณะละครวิทยุที่จะมาร่วมผลิตละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุดนี้ ทั้งสิ้น 4 คณะ คือ กันตนา เกศทิพย์ 2-1-3 และนุชและสหาย

ภายหลังจากได้ข้อสรุป ในเรื่องแนวทางการดำเนินการผลิตแล้ว คณะทำงานโครงการผลิตและเผยแพร่ละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ ก็ได้มอบหมายหน้าที่การทำงานของบุคลากรของคณะทำงาน คือ

²⁵ สัมภาษณ์ จันทิมา เขยสงวน, ผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย, 11 เมษายน 2550.

อรุณี แดงพันธ์ คณะทำงานและเลขานุการ รับผิดชอบดูแลการผลิต ติดต่อบริษัทงานกับ กันตนา กับคณะทำงาน และคณะกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์ อีกทั้งรับผิดชอบดำเนินงานประชาสัมพันธ์โครงการ

มูทิตา อิทธิผล คณะทำงาน ติดต่อบริษัทงานกับคณะละครวิทยุต่าง ๆ

จากการศึกษา พบว่าข้อมูลเพิ่มเติม คือในกระบวนการผลิตขั้นนโยบายและการวางแผนของการผลิตละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุด “บุชาพ่อด้วยการพอ” นี้ เพื่อให้งานมีความสมบูรณ์และถูกต้องตามวัตถุประสงค์ คณะกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์งานฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี ได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการขึ้นมา 1 ชุด เรียกว่า “คณะอนุกรรมการสารัตถะ” เพื่อทำหน้าที่พิจารณาตรวจสอบ แก้ไข และเสนอแนะ กิจกรรม และโครงการต่าง ๆ ที่ดำเนินการโดยคณะกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์งานฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปีด้วย

2. กระบวนการผลิตขั้นเตรียมการผลิต

ผลการศึกษา ของกระบวนการผลิตขั้นเตรียมการผลิตละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุด “บุชาพ่อด้วยการพอ” พบว่า กระบวนการผลิตในขั้นนี้ คือการผลิตขั้นต่อจากการได้นโยบายจากคณะทำงานโครงการผลิตและเผยแพร่ละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ โดยผู้รับผิดชอบการผลิตในขั้นนี้คือ กันตนา เพราะเป็นผู้ได้รับมอบหมายจากคณะทำงานในการเป็นผู้ผลิต

กันตนา ได้รับความไว้วางใจจากคณะกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์งานฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี ให้เป็นผู้ดำเนินการผลิตละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ เนื่องด้วย กันตนา คือคณะละครวิทยุชั้นนำ ที่ได้รับความนิยมจากผู้ฟังมาตั้งแต่ พ.ศ. 2494 ถึงแม้ปัจจุบันจะไม่ได้ผลิตละครวิทยุแล้วก็ตาม แต่มีเทคโนโลยีที่ทันสมัยระดับโลกในการบันทึกเสียง อีกทั้งมีดารา นักแสดงที่มีชื่อเสียงที่จะนำมาร่วมแสดงเพื่อขยายฐานของผู้ฟังละครวิทยุมากขึ้น

สมสุข วัลย์จาทุก หัวหน้าคณะกันตนา ก็มีแนวคิดที่คล้ายคลึงและสอดคล้อง กับนโยบายในการผลิตของที่ได้รับมอบหมาย คือ ความมุ่งมั่นต้องการรวบรวมนักแสดงละครวิทยุให้มากที่สุด

ขั้นตอนการผลิตในการเตรียมการผลิต จากการศึกษาค้นคว้า บุคลากรที่ใช้ในขั้นเตรียมการผลิตของกันตนา ประกอบด้วย

1. ชูศักดิ์ สุธีธรรม รับผิดชอบ ในการเป็นผู้กำกับการแสดง ควบคุมการแสดง

คุณชูศักดิ์ สุธีธรรม คือนักแสดงละครวิทยุคนเก่าแก่ ของกันตนา ที่มีความสามารถและประสบการณ์ในการแสดงละครวิทยุอย่างสูง

2. สุมาลี ชาบุญมิตล รับผิดชอบคัดเลือกนักแสดง ฝึกสอนนักแสดง

คุณสุมาลี ชาตภูมิธิด เป็นนักแสดงละครวิทยุที่มีชื่อเสียงของกันตนา ปัจจุบันมีอาชีพ เป็นผู้พากย์ภาพยนตร์มีอาชีพ ผู้มีประสบการณ์ในการแสดงและศิลปะการใช้เสียงได้เป็นอย่างดี

3. คม ขาวทอง รับผิดชอบ เป็นผู้เขียนบทละครวิทยุ

คุณคม ขาวทอง เป็นนักเขียนบทละครโทรทัศน์ของกันตนา ที่มีมุมมองโดดเด่นและแตกต่าง โดยเฉพาะเรื่องวัฒนธรรม ถึงแม้เป็นการเขียนบทละครวิทยุครั้งแรก แต่ก็มีพื้นฐานความรู้ ที่ได้รับการถ่ายทอดจากคุณสมสุข กัลย์จาฤก มาเป็นอย่างดี

4. ยืนยง โอภากุล รับผิดชอบ เป็นผู้ประพันธ์เพลงนำละคร

คุณยืนยง โอภากุล หรือ แอ๊ด คาราบาว ศิลปินเพลงเพื่อชีวิตผู้มีชื่อเสียงสูงสุดของประเทศ ประพันธ์เพลง “เกิดพระเกียรติ 60 ปี เศรษฐกิจพอเพียง” ใช้เป็นเพลงนำละครวิทยุชุดนี้ เพื่อความโดดเด่นของงานละครวิทยุ

5. วรุณี ทัดบรรทม (ผู้วิจัย) รับผิดชอบ เป็นผู้ประสานงานการผลิตละครวิทยุชุดนี้

ผู้วิจัยเป็นพนักงานของ กันตนา และเคยมีประสบการณ์ในด้านละครวิทยุ จากการได้รับมอบหมายในการผลิตละครวิทยุเรื่อง “คนไททิ้งแผ่นดิน” เพื่อฉลอง 50 ปี กันตนา

ผลการศึกษาพบว่า กันตนามีวิธีการผลิตในขั้นตอนเตรียมการผลิต คือการสร้างสรรค์แนวคิดของละคร คัดเลือกบุคลากร และการวางแผนในการทำงานด้านต่าง ๆ เพื่อที่จะให้เกิดการแสดงหรือบันทึกเทปละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุด โดยมีขั้นตอนดังนี้

การเขียนบทละครวิทยุ

ภายหลังจากได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์งานฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี ในการผลิตละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ กันตนา ก็ได้นำเสนอ ชื่อชุดของการละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติแก่คณะทำงานโครงการผลิตและเผยแพร่ละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ แล้วทางคณะทำงานโครงการผลิตและเผยแพร่ละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ ก็ได้เสนอต่อคณะกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์งานฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี ชุดใหญ่ แล้วได้รับการอนุมัติชื่อ ว่า ละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุด “บูชาพ่อด้วยการพอ”

เมื่อได้ชื่อชุดของละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ แล้วว่า ละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุด “บูชาพ่อด้วยการพอ” สมสุข กัลย์จาฤก หัวหน้าคณะกันตนา ก็ได้มอบแนวคิดแก่ผู้เขียนบทละครวิทยุคือ

...โจทย์ของกรมประชาสัมพันธ์ให้มา บอกแค่นี้ละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ เราต้องรู้เองแล้วว่าต้องทำอะไร เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงคือทางกรมก็อยากได้ เพราะเป็นอยู่ในช่วงนั้นพอดี เราก็ให้โจทย์นี้กับคนเขียนบทไป ว่า ความพอเพียงของใน

หลวงท่าน คือท่านครอบคลุมหมด ให้ประหยัด แต่ไม่ใช่ไม่ใช้จ่ายเลย แต่เพิ่มโจทย์เพิ่มไป คือความพอเพียงในความโกรธของคนด้วย เพราะมันเป็นละครวิทยุ แม่ก็อยากให้คนรู้ว่า จะพอเพียงจะประหยัดยังไง แต่ไม่พอเพียงในความโกรธ ในความอิจฉาริษยา ก็ไม่มีความสุข ก็ให้คนเขียนบทไปเท่านี้ คือความพอเพียงของในหลวงท่านให้ไว้แล้ว คนเขียนบทไปจัดการเอาเอง แม่ขอเติมเรื่องความพอเพียงในการโกรธ อิจฉาริษยา เพราะมันเป็นละครวิทยุ เท่านี้ โดยเรื่องบทก็ให้ คุณคม ชาวทอง รับผิดชอบไปเลย เป็นหลัก...²⁶

จากนั้น คม ชาวทอง ที่ได้รับแนวคิดมาแล้วพัฒนาแนวคิด เป็นบทละครวิทยุ โดยคม ชาวทอง กล่าวถึงวิธีการทำงานครั้งนี้ว่า

...ก็รับเรื่องมา แล้วก็ดำดิ่งลงไป ใน Concept แล้วก็ในความคิดแล้วก็เคาะออกมาให้มันเป็นแบบว่า ออกแบบ Production แบบว่ามันควรจะเป็นสัดส่วนอะไรยังไง มันจะต้องไปกระทบใครบ้าง เรื่องความเพียงพอ มันไม่ใช่เป็นเรื่องแค่ใครคนใดคนหนึ่ง น่าจะเป็นเรื่องของทุกคนได้ โดยให้อัน จรูญพรรับเรื่องเกี่ยวกับธุรกิจไป แล้วเราก็รับข้าราชการ ก็จะเกี่ยวกับระบบข้าราชการครู และเรื่องครอบครัวเกี่ยวกับวัยรุ่น เราก็รับมาสองเรื่อง ก็คิดว่าโดยภาพรวมของสังคมที่จะมีผลกระทบต่อตัวเนี่ย ก็จะเอาพื้นฐานตัว ไปออกแบบเป็นเรื่องอีกทีหนึ่ง นี่คือเบื้องต้น แล้วจากนั้นเราก็ไปลงลึกว่า ถ้าเรื่องวัยรุ่นกับครอบครัวเนี่ย มันเป็นปัญหายังไงกับเรื่องความพอ ความไม่พอ ถ้าเป็นเรื่องข้าราชการปัญหาอะไรของข้าราชการคือพอหรือไม่พอ พี่คิดกรอบขอบเขตก่อน เราจะมองในภาพกว้างก่อน หลังจากนั้นจากนั้นเราก็จะค่อย ๆ ลงไปทำรายละเอียดไปเรื่อย ๆ นี่คิดว่าเป็นวิธีการออกแบบงาน คือรับความคิดรวบรวมมาก่อน รับความคิดมาก่อน มีความคิดอย่างไร ก็จะดูในภาพกว้างแล้วถึงจะเริ่มซอยไปในรายละเอียด นี่คือหลักการทำงานเลย คิดว่าเป็นหลักการทำงานที่น่าจะได้ผลนะ สำหรับพี่ ๆ ใช้หลักนี้...²⁷

ละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุด “บูชาพ่อด้วยการพอ” มีคำสั่งให้ผลิตทั้งสิ้น 44 ตอน สำหรับออกอากาศตอนละครี่ชั่วโมง โดยให้แบ่งออกเป็น 3 เรื่อง มีคม ชาวทอง เป็นผู้ดูแลและเขียนบท โดยคุณคม ชาวทองได้แบ่งเนื้อหาการเขียนบท คือ เรื่องธุรกิจ เรื่องครอบครัว และเรื่อง

²⁶ สัมภาษณ์ สมนุช กัลย์จากฤกษ์, หัวหน้าคณะละครวิทยุคณะกัณตนา, 6 มีนาคม 2550.

²⁷ สัมภาษณ์ คม ชาวทอง, ผู้เขียนบทละครวิทยุ, 15 มีนาคม 2550.

ข้าราชการ โดยมอบเรื่องธุรกิจ ให้จรรยาพร ปรบักษ์ประลัย เป็นผู้เขียนบทละครวิทยุ ส่วน 2 เรื่องที่ เหลือคม ขาวทอง เป็นผู้เขียนบทละครวิทยุเอง

ในขณะเดียวกัน ทางคณะกรรมการโครงการผลิตและเผยแพร่ละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ ก็ต้องการซื้อเรื่องในแต่ละเรื่อง รวมทั้งเรื่องย่อ เพื่อเสนอคณะกรรมการสภารัตถะพิจารณาก่อน

ทางผู้เขียนบทละครวิทยุ จึงได้เสนอชื่อเรื่อง และเรื่องย่อของทุกเรื่อง ซึ่งประกอบด้วย เรื่อง ด้วยรัก..จากแผ่นดิน บุญที่ปลูก และ ข้าซบเมือง

ผลของการพิจารณาของคณะกรรมการสภารัตถะ แจ้งผ่านเลขานุการคณะกรรมการ โครงการผลิตและเผยแพร่ละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ ให้กับ กันตนา ว่า ชื่อเรื่องของละคร เรื่องด้วย รัก..จากแผ่นดิน และบุญที่ปลูก ผ่านการพิจารณา แต่ เรื่องข้าซบเมืองไม่ผ่าน เพราะมีความหมาย ที่กำกวมในเชิงลบ โดยเฉพาะคำว่า “ซบ” มีความหมายเชิงลบมากกว่า ให้กันตนาแก้ไข และทาง กันตนาแก้ไข และได้ข้อสรุปที่ชื่อเรื่องว่า “แสงส่องเมือง”

เมื่อได้ข้อตกลงเรื่องชื่อเรื่องของละครวิทยุแต่ละเรื่อง ในชุด “บุชาพ่อด้วยการพอ” แล้ว ก็ ถึงขั้นการลงมือเขียนบทละครวิทยุ โดยจรรยาพร ปรบักษ์ประลัย มีแนวการทำงานในการเขียนบท ละครวิทยุเรื่อง “ด้วยรัก..จากแผ่นดิน” คือ

...ตอนที่ทำตอนนั้นได้คุยกับพีคัม (คม ขาวทอง) พีคัมก็มีไอเดียว่า น่าจะทำให้เห็นว่าเศรษฐกิจพอเพียงสามารถเข้าถึงคนได้หลายกลุ่ม ตอนนั้นคิดถึงอยู่ 3 กลุ่ม วิทยุรุ่น ข้าราชการ และนักธุรกิจ พีคัมก็บอกว่า เหน็ดเหนื่อยแล้วกัน เลยตกลงว่านักธุรกิจก็นัก ธุกิจ แล้วก็ต้องมาดูว่าจะเอาธุรกิจอะไร ที่เข้ากับคนไทยหน่อย ที่เกี่ยวกับเกษตรกรรม เลยเอาธุรกิจเกี่ยวกับอ้อยแล้วก็น้ำตาลพอดี มีเรื่องของโรงงานน้ำตาลอยู่แล้วของ มิตรผล มีข้อมูลในการดำเนินงาน ประวัติความเป็นมาของเค้า ซึ่งตรงนี้ก็ดึงเอามา ใช้ได้เลย แล้วก็สร้างตัวละครเข้ามา ให้มันมีสีสันของคนสองรุ่น สองเจนเนอเรชั่น ระหว่างคนรุ่นเก่าที่สร้างมาแบบค่อย ๆ สร้าง กับคนรุ่นใหม่ que คิดว่าธุรกิจมันจะต้องโต เร็ว ๆ ทุกอย่างต้องได้ทันใจ...²⁸

ในส่วนของคม ขาวทอง มีแนวทางการทำงานในการเขียนบทละครเรื่อง “บุญที่ปลูก” และ “แสงส่องเมือง” คือ

...เวลาผลงานจริงๆ ก็ทำบท ซึ่งเป็นหัวใจก่อนจะไปทำ Production ก็ทำบทคือต้อง ลงไปในรายละเอียดแล้วคราวนี้ ต้องใช้เวลา ต้องเห็นตัวละครเราก่อน ว่าถ้าจาก เรื่องพอเพียงนี้ เราจะ Design เป็นตัวละครไหนบ้าง ตัวที่ไม่พอทำไม ถึงไม่พอ

²⁸สัมภาษณ์ จรรยาพร ปรบักษ์ประลัย, ผู้เขียนบทละครวิทยุ, 19 มีนาคม 2550.

เราก็สร้างเหตุผล แล้วตัวที่พอ แล้วตัวที่มันจะเกี่ยวข้องแล้วจุดที่มันจะ Contrast กัน แล้วจุดที่มันจะดึงมายังไงก็เริ่มลงไป ในรายละเอียดเรื่อย ๆ จาก Concept ก็แตก มาตัวละคร หลังจากตัวละครก็มาตัดฉาก เป็นสถานการณ์ เป็น Conflict เป็นข้อ ขัดแย้งอะไรต่าง ๆ ก็ร้อยไปเรื่อยจนกระทั่งจบครบ 15 ตอน...²⁹

คม ชาวทอง มีแนวทางและวิธีการทำงานเพิ่มเติมอีกว่า

...แล้วก็เวลาเราทำงานจริง เราก็สมมติว่าตาเรามองไม่เห็น เพราะว่ามันไม่ได้นำเสนอ เป็นภาพทางตาใช่ไหมครับ เมื่อตามองไม่เห็นคนที่จะสื่อสารด้วยการฟังอย่างเดียวเนี่ย มันจะต้องมีการพูดเป็นแอคชั่น พูดเป็นภาพอะไรอย่างเนี่ย เราก็พยายามจากตรงนั้นก็พยายามย้อนกลับไปกลับมา นี่ก็คุณสมมุติกับบอกว่าให้แง่คิดว่า ละครวิฑูเนี่ย บางทีมันก็ต้องซ้ำข้อความนั้น มันต้องซ้ำสามเที่ยว เพราะว่ามันพูดไปแล้วหายไป ในอากาศ บางทีมันต้องซ้ำสองในตอนต่อไปอะไรอย่างเนี่ย ได้ไม่เป็นไรวันต่อวัน แล้ว มันก็จะมีเสียงรบกวนจากภายนอก การนำเสนอมันไม่เหมือนดูในโรงละคร ซึ่งทุกอย่างมีสมาธิดี เพราะฉะนั้นตรงนี้มันต้องแข่งกับสภาพแวดล้อมข้าง ๆ เนี่ย เพราะฉะนั้น เราจะต้องขีบตเนี่ยให้มันแบบจัดจ้านนิดนึง ให้มันแบบจัดจ้านนิดนึง คือให้มันมีความชัดเจนอย่าง อีกอย่างคุณสมมุติบอกว่า ก่อนคุณจะทำเนี่ย คุณใส่ไปเลยคือ ต้องหาจุดที่มันตื่นเต้น ให้คนพรั้งนี้อยากจะฟังอีก ยังไงก็ต้องหามาให้ได้ เพราะนี่คือหน้าที่ของคนเขียนบท ต้องติดตามตอนต่อไปให้ได้ ต้องตื่นเต้น ต้องมีเรื่องที่น่าติดตามต้องมีอะไร คุณต้องหามาให้ได้ในครึ่งชั่วโมงของวันนี้ ที่จะไปชมวดตอนท้าย เนี่ย...³⁰

จะเห็นได้ว่า หลักการในการเขียนบทละครวิฑูของผู้เขียนบทละครวิฑูทั้ง 2 ท่าน คือ คม ชาวทอง และ จริญญาพร ปรปักษ์ประลัย มีมุมมองที่เหมือนกันคือ การนำเสนอความพอเพียง ต้องผ่านการเปรียบเทียบ หรือความแตกต่าง ของ ผู้ที่ไม่พอเพียงกับผู้ที่มีความพอเพียง ซึ่งจะทำให้ ละครวิฑูมีความน่าสนใจมากขึ้น และหลักในการเขียนบทละครวิฑูต้องเข้าใจธรรมชาติของสื่อ วิฑูด้วย คือ วิฑูสื่อผ่านทางเสียงได้เท่านั้น ในการเขียนบทจึงต้องสมมติตนเองเป็นคนตาบอด มีการเขียนรายละเอียดซ้ำบ้างในบางประเด็น เพราะวิฑูเป็นสื่อที่ต้องแข่งขันกับสภาพแวดล้อมอื่น ๆ ด้วย และอีกประการคือการสร้างให้ผู้ฟังติดตามตอนต่อไปให้ได้ โดยให้ประเด็นหรือปมท้ายเรื่อง ของละครแต่ละตอน เป็นสิ่งสำคัญในการสร้างสรรค์บทละครวิฑู

²⁹สัมภาษณ์ คม ชาวทอง, ผู้เขียนบทละครวิฑู, 15 มีนาคม 2550.

³⁰สัมภาษณ์ คม ชาวทอง, ผู้เขียนบทละครวิฑู, 15 มีนาคม 2550.

ภายหลังจากการได้สรุปชื่อเรื่อง และเรื่องย่อของละครวิทยุแต่ละเรื่อง นอกจากการดำเนินการเขียนบทละคร โดยผู้เขียนบทละคร แล้ว กระบวนการผลิตในขั้นเตรียมการผลิตที่ทำงานไปพร้อม ๆ กัน คือ การคัดเลือกนักแสดง

การคัดเลือกนักแสดง

วิธีการทำงานในการคัดเลือกนักแสดง ที่จะเข้ามาร่วมแสดงละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุดนี้ แต่การแสดงครั้งนี้มีเงื่อนไข คือ การผสมผสานการแสดงระหว่างนักแสดงละครวิทยุมืออาชีพต่าง ๆ กับ ดารานักแสดงละครโทรทัศน์ที่มีชื่อเสียง ดังนั้นผลการศึกษาวิธีการคัดเลือกนักแสดงพบว่า

นักแสดงจะมีด้วยกัน 2 ส่วน คือ นักแสดงที่เป็นนักแสดงวิทยุอาชีพ ที่มีด้วยกัน 4 คนะคือกันตนา เกศทิพย์ 2-1-3 และนุชและสหาย และอีกส่วนหนึ่งคือ นักแสดงละครโทรทัศน์ที่มีชื่อเสียง

การคัดเลือกนักแสดงในส่วนแรก คือ นักแสดงที่เป็นนักแสดงวิทยุอาชีพนั้น เป็นหน้าที่ของ ผู้คัดเลือกนักแสดงคือ สุมาลี ชาตภูมิมิตร ซึ่งมีขั้นตอน คือ ดูรายชื่อที่คณะทำงานโครงการผลิตและเผยแพร่ละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ ส่งมาให้ ซึ่งใบรายชื่อนักแสดงละครวิทยุนั้นรวบรวมโดยมุกิตา อธิธิผล ใบรายชื่อนี้คณะละครแต่ละคณะจะส่งมาให้มุกิตา อธิธิผลจะประกอบด้วยรายชื่อของนักแสดง และ บทบาทที่นักแสดงท่านนั้นถนัดและเหมาะสม ดังนั้น ซึ่งการรวบรวมของมุกิตา ก็มีความลำบากใจในเบื้องต้น แต่เวลาได้เข้าไปขอความร่วมมือจริง ๆ แล้วทุกฝ่ายเข้าใจโดยมุกิตา อธิธิผล กล่าวว่

...ต้องคุยกับหัวหน้าคณะเขาก่อนนะคะ ว่าเป็นอย่างไรรึ ยังไง ก็ยอมรับว่าเขาจะว่าเรารึเปล่า เพราะคนที่มาร่วมเล่น ก็จะได้เป็นนางเอก เราก็เลยรู้สึกว่เราเกรงใจ อย่างเช่นพีนุชเนี่ย เขาก็เป็นนางเอกละครคณะนุชและสหาย เราก็บอกเขาว่าพีนุชมาเล่นตรงเนี่ยนะคะ พีนุชจะรู้สึกอย่างไรถ้าพีนุชไม่ได้มาเล่นเป็นนางเอก อาจจะเป็นตัวใดตัวหนึ่งเหมือนกับมาร่วมเล่น แม้แต่ตัวเองเป็นนางเอกคณะเกศทิพย์ก็ไม่ได้มาเป็นนางเอก เราก็ขอความร่วมมือเขา ซึ่งแต่ละคนเขาก็ยินดีนะคะ ซึ่งนาน ๆ เราก็อาจจะมาได้ร่วมเล่นละครด้วยกันครั้งหนึ่ง ทุกคนก็เลยยินดี และเต็มใจอย่างมาก เล่นเป็นอะไรก็ได้ขอมาเถอะ และที่สำคัญ กันตนาเองก็มาเป็นแกนนำด้วย ก็เลยทำให้มันดูเข้มแข็งมากขึ้น และแต่ละคนก็ร่วมมือร่วมใจกันอย่างดี...³¹

³¹ สัมภาษณ์ มุกิตา อธิธิผล, คณะทำงานโครงการผลิตและเผยแพร่ละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติและนักแสดงละครวิทยุ, 12 มีนาคม 2550.

หลังจากได้ดูรายชื่อนักแสดงแล้ว ผู้คัดเลือกนักแสดงจะอ่านเรื่องย่อ และ ลักษณะนิสัยของตัวละครแต่ละตัวก่อน หลังจากนั้นก็วางตัวละครว่าใคร จะเป็นผู้แสดงบทบาทใด สุมาลี ชาญภูมิตล กล่าวถึงวิธีการทำงานในความรับผิดชอบของตนเองว่า

“...พี่ก็ช่วยวางตัว โดยกันตนาส่งบทมาให้ก่อน อ่านบท แล้วกันตนา ก็ส่งรายชื่อว่า คณะนี้มีใคร เล่นบทไหนได้ บุคลิกนิสัย ประมาณ ไหน ก็วางตัวแบบนี้ ๆ ให้พี่ศักดิ์ (ชูศักดิ์ สุธีธรรม) ดูก่อน พี่ศักดิ์ดูอีกทีว่าใครเล่นบทไหน คิดเหมือนกันไหม...”³²

การคัดเลือกและวางตัวนักแสดง ไม่ใช่สิ้นสุดที่ผู้คัดเลือกนักแสดง เท่านั้นแต่ผู้คัดเลือกนักแสดงจะทำงานและปรึกษาร่วมกับผู้กำกับการแสดงด้วย คือ เสนอและปรึกษาชูศักดิ์ สุธีธรรมด้วย ซึ่งคุณชูศักดิ์ กล่าวเพิ่มเติมว่า

...เราก็ดูบท แล้วก็ดูรายชื่อ และวางตัวว่าใครจะเล่นอะไร โดยกันตนารวบรวมชื่อมาให้ ซึ่งแต่ละครคณะเขาก็จะเขียนว่าแต่ละตัว เล่นบทประมาณไหนกัน คนไหนเล่นพระเอก เล่นพระรอง แล้วคนที่เรารู้จักอยู่แล้วน่าจะเล่นบทไหนได้ ผมว่าจะมีปัญหาถ้าไม่แบ่งเป็นเรื่องให้แต่ละคณะ คนนั้นก็เล่นตัวนั้น คนนี้ก็เล่นตัวนี้ เราก็จะเกิดอาการเกรงใจ ซึ่งคิดว่าความเกรงใจคือปัญหาหลักปัญหาหนึ่ง อย่างมีคุณจิรภา ปัญจศิลป์มาร่วมแสดง ถึงแม้ท่านจะเป็นนางเอกเก๋ที่ดังมาก แต่ท่านก็มีน้ำใจ ที่จะเล่นเป็นแม่ และก็มีส่วนนางเอกที่ดารามาเล่น ท่านก็ยอม...”³³

กล่าวได้ว่าการคัดเลือกนักแสดงในส่วน นักแสดงละครวิทยุอาชีพ นั้น คือคัดเลือกตามเหมาะสมกับลักษณะ ตัวละคร และเพื่อแก้ปัญหา การแสดงที่จะเข้าหากัน ผู้กำกับการแสดง จึงใช้กลวิธีว่าละครวิทยุแต่ละเรื่อง ก็แสดงโดยนักแสดงแต่ละคณะเลย โดยข้อสรุปละครวิทยุแต่ละเรื่องคือ

ละครวิทยุเรื่อง “ด้วยรัก..จากแผ่นดิน” แสดงโดย คณะ2-1-3

ละครวิทยุเรื่อง “บุญที่ปลูก” แสดงโดย คณะกันตนา และ คณะนุชและสหาย

ละครวิทยุเรื่อง “แสงส่องเมือง” แสดงโดย คณะเกศทิพย์

การคัดเลือกนักแสดงในส่วนที่สอง คือ นักแสดงละครโทรทัศน์ที่มีชื่อเสียงนั้น ได้ขอความร่วมมือ ผ่านจิตจรลดา ดิษยนันทน์ ผู้อำนวยการฝ่ายผลิตละครโทรทัศน์ ของกันตนา ในการช่วยคัดเลือก และประสานงานเกี่ยวกับนักแสดง โดยปัจจัยที่จะคัดเลือกและวางตัวนักแสดง คือ ความเหมาะสมของบทบาท และอีกประการหนึ่ง คือ คิวของนักแสดง ที่สามารถมาร่วมแสดงได้ใน

³² สัมภาษณ์ สุมาลี ชาญภูมิตล, ผู้คัดเลือกนักแสดง, 10 มีนาคม 2550.

³³ สัมภาษณ์ ชูศักดิ์ สุธีธรรม, ผู้กำกับการแสดง, 10 มีนาคม 2550.

วันที่มีการบันทึกการแสดง ซึ่งทั้งหมดต้องสรุปก่อนวันแถลงข่าวคือ วันที่ 19 พฤษภาคม พ.ศ. 2549 โดยนักแสดงที่ร่วมละครวิทยุชุดนี้ คือ

ละครวิทยุเรื่อง “ด้วยรัก..จากแผ่นดิน” นำแสดงโดย ดอม เหตระกูล, บุษกร พรวรรณะศิริเวช, นักแสดงจากละครโทรทัศน์ เรื่องวัยซนคนมหัศจรรย์ คือ มิสเตอร์ดี และ เด็กหญิงไพลิน จเรฤทธิ

ละครวิทยุเรื่อง “บุญที่ปลูก” นำแสดงโดย สุพจน์ จันทร์เจริญ,เอมี กลิ่นประทุม
ละครวิทยุเรื่อง “แสงส่องเมือง” นำแสดงโดย อานัส ฟาพานิช, วรรษยา นิลคูหา,
นักแสดงจากละครโทรทัศน์ เรื่องวัยซนคนมหัศจรรย์,และผู้เข้าแข่งขันจากรายการ Big Brother

การประสานงานผลิต

เมื่อได้ตัวละครเรียบร้อยแล้ว ก็จะเป็นขั้นตอนในการเตรียมการผลิตอีกขั้นหนึ่ง คือ การนัดหมายเพื่อความพร้อมต่าง ๆ วันแสดง การนัดหมายในที่นี้ คือ นัดหมายนักแสดงทั้งดารา และนักแสดงวิทยุจากคณะต่าง ๆ นัดหมายห้องบันทึกเสียง นัดหมายผู้กำกับการแสดง ทีมงาน นัดหมายผู้เขียนบท นัดหมายสวัสดิการ และนัดหมายสื่อมวลชน โดยหน้าที่เหล่านี้ผู้ประสานงาน (ผู้วิจัย) เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่เหล่านี้เอง

การนัดหมายในแต่ละส่วนล้วนแล้วแต่มีความสำคัญและเชื่อมโยงกันและกัน กล่าวคือ นัดหมายนักแสดงทุกท่านต้องว่างตรงทุกคน และห้องบันทึกเสียงต้องมีคิวว่างเช่นกัน อีกทั้งบทละครวิทยุต้องเขียนและพิมพ์เสร็จสิ้นแล้ว ถ้าขาดส่วนใดส่วนหนึ่งก็ต้องหาวันนัดหมายใหม่ อีกทั้งยังมีเงื่อนไขการออกอากาศที่จะต้องออกอากาศวันแรก คือ วันที่ 5 มิถุนายน พ.ศ. 2549 ต้องเผื่อเวลาในขั้นตอนการติดต่อเสียง ลงเพลงและดนตรีประกอบด้วย และเมื่อได้วันที่แน่นอนแล้ว ก็ต้องแจ้งส่วนอื่น ๆ ด้วย เช่นการเตรียมการจัดเลี้ยงและสวัสดิการ รวมถึงต้องเชิญสื่อมวลชน เพื่อทำการประชาสัมพันธ์ด้วย

เงื่อนไขเรื่องการนัดหมายวันแสดง มีเงื่อนไขเพิ่มเติม คือ แต่ละคณะละครวิทยุจะมี วันบันทึกเทปของตนเอง คือ คณะเกศทิพย์ จะบันทึกทุกวันเสาร์ คณะนุชและสหาย จะบันทึกทุกวันพุธ แต่คณะ2-1-3 มีละครสต็อกอยู่แล้วจึงไม่มีการบันทึก และคิวห้องบันทึกเสียงของกันตนา (Kantana Sound Studio) ก็จะมีคิวว่างเฉพาะวันเสาร์-อาทิตย์เท่านั้น ดังนั้นเรื่องการนัดหมายจึง ลงตัวและมีกำหนดการ คือ

ละครวิทยุเรื่อง “ด้วยรัก..จากแผ่นดิน”บันทึกการแสดง วันเสาร์ที่ 20 พฤษภาคม 2549

ละครวิทยุเรื่อง “บุญที่ปลูก” บันทึกการแสดงวันเสาร์ที่ 27 พฤษภาคม 2549

ละครวิทยุเรื่อง “แสงส่องเมือง” บันทึกการแสดง วันจันทร์ที่ 12 มิถุนายน 2549

กระบวนการอีกขั้นในตอนหนึ่งที่น่าจะเป็นการเตรียมการผลิต คือ การผลิตเพลงนำละคร ในการผลิตละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุด “บุษซาฟต์ด้วยการพอ” นี้ ได้ความร่วมมือจากยืนยง โอภากุล หรือ แอ๊ด คาราบาว เป็นผู้ประพันธ์เพลง โดยมีชื่อเพลงว่า “เทิดพระเกียรติ 60 ปี เศรษฐกิจพอเพียง” และขับร้องโดย เทียรี่ เมฆวัฒนา โดยไม่คิดมูลค่าแต่อย่างใด ถึงแม้ต้องมีการแก้ไขเนื้อร้องถึง 2 ครั้ง เนื่องจากคณะกรรมการประชาสัมพันธ์งานฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี เห็นว่าเนื้อเพลงบางท่อนมีการเสียดสี นโยบายของรัฐบาลในขณะนั้น แต่ทางผู้ประพันธ์เพลงก็ปรับแก้จนเป็นที่ยอมรับของคณะกรรมการประชาสัมพันธ์งานฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี ในที่สุด และส่งงานเพลงก่อนการบันทึกเสียงด้วย

3. กระบวนการผลิตขั้นดำเนินการผลิต

ผลการศึกษา ของกระบวนการผลิตขั้นดำเนินการผลิตละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุด “บุษซาฟต์ด้วยการพอ” พบว่า กระบวนการผลิตขั้นตอนนี้ คือ การผลิต การทำงานในวันที่ทำการแสดงหรือบันทึกเสียง ภายหลังจากได้มีกำหนดวันแสดงและบันทึกเทป เป็นที่เรียบร้อยแล้ว กระบวนการทำงานในขั้นตอนนี้จากการศึกษา พบว่า

สถานที่ทำการแสดงและบันทึกเสียง คือห้องบันทึกเสียงกันตนา (Kantana Sound Studio) ภายใน บริษัท กันตนา กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร

ห้องบันทึกเสียงกันตนา (Kantana Sound Studio) เป็นห้องบันทึกเสียงที่ให้บริการบันทึกเสียง ตัดต่อเสียง และมิกซ์เสียงด้วยมาตรฐานเสียงดิจิตอลระดับโลก เป็นห้องบันทึกเสียงและมิกซ์เสียงด้วยระบบ Surround แห่งแรกของไทย ได้รับสิทธิในการบันทึกเสียงระบบ Dolby SRD แห่งแรกของเอเชีย อีกทั้งได้รับเลือกจาก Lucas Film ให้เป็นผู้บันทึกเสียงภาษาไทย 1 ใน 17 ภาษาทั่วโลก สำหรับ Star Wars ด้วยระบบเสียง Dolby Digital Surround EX และได้รับเครื่องหมาย ISO 9000 : 2001 ด้วย นับเป็นห้องบันทึกเสียงมีคุณภาพสูงระดับโลกของไทย

นักแสดงหลายท่านที่มาร่วมแสดงได้กล่าวหาห้องบันทึกเสียงของกันตนา เป็นห้องบันทึกเสียงที่มีความพร้อมมากที่สุด ตัวอย่างเช่น

“...เพราะกันตนามีเครื่องมือเครื่องมือที่พร้อมมากกว่า สมัยก่อนที่เราเล่นเป็นห้องอัดเล็กๆ แต่ของกันตนาจะสมบูรณ์ไม่ว่าจะเป็นเทคนิคการอัดเสียง หรืออะไรต่างๆจะพร้อมหมด...”³⁴

“...คือเวลาเราอยู่ที่คณะเรา มันก็เป็นหน่วยงานที่เล็ก ๆ หน่อยก็ยอมรับนะคะว่าห้องบันทึกเสียงเราก็ไม่ได้ใหญ่โต แต่พอเราไปเจอกันตนา เราก็ค...หะ...ห้องของเขามันใหญ่มาก

³⁴ สัมภาษณ์ จีรภา ปัญจศิลป์, นักแสดงละครวิทยุ, 12 มีนาคม 2550.

เลย แตกต่างกัน ทีมงานเราก็น้อยกว่า แต่ที่กันตนาเจอเยอะแยะ ทีมงานมากมาย ค่อนข้างตื่นตาตื่นใจ และตื่นเต้น...”³⁵

สำหรับกระบวนการผลิตละครวิทยุชุดนี้ในขั้นตอนการผลิต ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิจัยแยกเป็นละครแต่ละเรื่อง คือ

ละครวิทยุเรื่อง “ด้วยรัก..จากแผ่นดิน”

ละครวิทยุเรื่อง “ด้วยรัก..จากแผ่นดิน” ผลการศึกษาพบว่า ละครวิทยุเรื่องนี้ ทำการบันทึกการแสดงวันเสาร์ที่ 20 พฤษภาคม พ.ศ. 2549 โดยนัดหมายเวลา 8.00 น. นักแสดงที่ร่วมแสดงที่เป็นนักแสดงละครวิทยุอาชีพมาจากคณะ 2-1-3 จำนวน 9 ท่าน คือ

1. ผ่องศรี เขียมสนธิ
2. ชัยวัฒน์ ชูศรี
3. สมยศ เปรมอนันต์
4. พนาลัย เขียมจิตต์
5. รัตนา บุรณพิมพ์
6. สุรศักดิ์ สินธุฉาย
7. กิ่งแก้ว นพแก้ว
8. ศรัณย์ สุขชัย
9. ปลิดา บัณฑูรนิพิท

และนักแสดงละครโทรทัศน์ จำนวน 4 ท่าน คือ

1. ดอม เหตระกูล
2. นุษกร พรวรรณะศิริเวช
3. ดิษย์กร ดิษยนันทน์(มิสเตอร์ดี)
4. ไพลิน จเรฤทธิ์

ในการบันทึกการแสดงในวันนั้น ถึงแม้มีการวางตัวนักแสดงกับตัวละครมาแล้ว แต่มีการปรับเปลี่ยนบ้าง เพื่อความเหมาะสม และต้องกำหนดตัวละครเพิ่ม โดยใช้นักแสดงคนเดิม ซึ่งบางคนต้องเล่น 2 บทบาทแต่ทุกคนที่เล่น 2 บทบาทก็เป็นนักแสดงละครวิทยุอาชีพทั้งสิ้น นักแสดงละครโทรทัศน์แสดงเพียงคนละบทบาทเดียว สาเหตุต้องมีการปรับเปลี่ยน เพราะตัวละครบางตัวที่วางไว้ให้เล่น 2 บทบาท มีการแสดงในฉากเดียวกัน จึงต้องแยกหรือเปลี่ยนตัวละครที่จะแสดง

³⁵สัมภาษณ์ มุกิตา อิทธิผล, คณะทำงานโครงการผลิตและเผยแพร่ละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติและนักแสดงละครวิทยุ, 12 มีนาคม 2550.

หลังจากแบ่งตัวละครและบทบาทเสร็จแล้ว ก็เป็นการบันทึกการแสดง ก่อนการบันทึกการแสดงก็มีการซ้อมในตอนหน้าหน้า 1-2 ก่อน เพื่อทำการปรับแต่งเสียงนักแสดงและกำหนดตำแหน่งไมโครโฟนของนักแสดงแต่ละคน

ช่วงแรกมีการบันทึกการแสดงผิดพลาดบ่อยจากนักแสดงละครโทรทัศน์ โดยเฉพาะบุษกร พรวรรณะศิริเวช ซึ่งมีอาการเครียดอย่างเห็นได้ชัด แต่ก็มีพยายามแสดงกันต่อไปเรื่อย ๆ

ระหว่างการบันทึกการแสดง สุมาลี ชาญภูมิตล ผู้คัดเลือกนักแสดง ก็ได้ทำการแนะนำและฝึกสอนให้บุษกร พรวรรณะศิริเวช อย่างตัวต่อตัว หลังจากนั้นบุษกร พรวรรณะศิริเวช ก็มีความเครียดที่น้อยลง และสามารถทำได้ดีขึ้น ส่วนนักแสดงละครโทรทัศน์คนอื่น ๆ ก็จะได้รับคำแนะนำจากนักแสดงละครวิทยุอาชีพ อยู่ตลอดระหว่างทำการบันทึกการแสดง

ดอม เหตระกูล หนึ่งในนักแสดงละครโทรทัศน์ที่ร่วมแสดงละครวิทยุเรื่อง “ด้วยรัก.. จากแผ่นดิน” กล่าวว่า

...เค้าทำงานกันเป็นทีม ผมก็เหมือนไปพากย์หนัง เค้าอยู่กันเป็นทีม เค้านั่งกันครบ เค้าเล่นกัน มีการหยอดมุก เค้าเล่นได้หมด เราเป็นน้องใหม่ก็ต้องไปตามขั้นตอน จะให้ไปพูดแบบว่ามีมุกมีอะไรแบบนี้ มันคงไม่เหมาะ เพราะเราไม่แน่ใจว่ามุกเรากับมุกเค้า จะเข้ากันได้หรือเปล่า มันก็จะเนิบๆ ไปนิด เราใหม่มาก ต้องปรับตัวกันให้เร็วเท่านั้นเอง ถ้าเราเป็นนักแสดงจริงๆก็ต้องครูฟักกรักจำ ประมาณว่าพอฉากที่ไม่มีเรา เราก็ต้องดูว่าเค้าตอบรับกันอย่างไร วิธีการดูบทของเค้า แม้ว่าจะเป็นการถือบทอ่านก็จริง แต่การที่ต้องผิดและเทศของเค้าก็น้อยมาก ถือว่าบทยู่กับมือ ถ้าอ่านซ้ำก็จะได้ใจความ คำก็ไม่เพี้ยน แถมยังได้อรรถรสอีกต่างหาก ก็ยังดีซะอีกว่าจะได้เว้นช่วงไหน ๆ แต่เป็นการพูดตอบโต้ด้วยสำนวนและสำเนียงที่รื่นหู...³⁶

ในส่วนของนักแสดงละครวิทยุอาชีพอย่างรัตนา บุรณพิมพ์ นักแสดงละครวิทยุอาชีพที่ได้ร่วมแสดงละครเรื่อง “ด้วยรัก.. จากแผ่นดิน” ได้ให้ความคิดเห็นและความรู้สึก กับการทำงานกับนักแสดงที่ไม่ใช่นักแสดงละครวิทยุไว้ว่า

...ก็จะบอกเด็กใหม่ ๆ ที่มาเล่นด้วยว่า มันเล่นไปเหมือนทีวีนะลูก ทีวีมันเห็นเราทำอะไรต่อมิอะไร แต่งานของเราต้องสื่อจากเสียงเท่านั้น บอกเด็ก ๆ ว่าตัวที่เราเล่นให้ทำให้คนฟังรู้ว่าเรา รัก โมโห เกลียด แล้วก็ป้าประทับใจกันมาก เช่นเวลาเราไม่ได้อัดเสียง เราก็จะคุยแลกเปลี่ยนอะไรต่อมิอะไรกัน ได้พบปะกันทั้งในละคร และก็ชีวิตจริงของแต่ละคน แล้วก็ได้พบดาราดัง ๆ อย่างน้อย บุษกร อย่างดอม ถ้าไม่มา

³⁶ สัมภาษณ์ ดอม เหตระกูล, นักแสดง, 23 มีนาคม 2550.

ทำงานก็ไม่รู้ว่ามีโอกาสเจอหรือเปล่า ทุกคนน่ารักหมด ทีมงานที่มาช่วยก็น่ารัก เหมือนเป็นครอบครัวเดียวกันจริง ๆ นะ เป็นครอบครัวใหญ่ดี มีความสุขมากค่ะ...³⁷

การบันทึกแสดงละครวิทยุเรื่อง “ด้วยรัก..จากแผ่นดิน” ในช่วงท้ายมีการหยุดบันทึก เทปชั่วคราว เนื่องจากบทละครวิทยุ ยังเขียนไม่เสร็จ เหลืออีก 2 ตอน อีกทั้งบุษกร พรวรรณะศิริเวช ให้คิวในการบันทึกการแสดงถึงเวลา 19.00 น. เท่านั้น ผู้ประสานงาน(ผู้วิจัย)ก็ติดต่อผู้เขียนบท ละครวิทยุ คือ จรุงพร ปรปักษ์ประลัย เพื่อสอบถามระยะเวลาการเสร็จของบท และบทก็เสร็จในเวลา 18.30 น.

ผู้กำกับการแสดงและผู้ประสานงาน (ผู้วิจัย) จึงหาทางออกร่วมกันคือ ตัดสินใจ บันทึกการแสดงแบบเจาะ ในส่วนของบุษกร พรวรรณะศิริเวช ก่อน เพื่อให้เสร็จทันเวลา 19.00 น. แล้วจึงบันทึกการแสดงส่วนอื่นๆ ต่อ ซึ่งนักแสดงท่านอื่นก็ยินดีให้ความช่วยเหลือเป็นไปตามที่ร้องขอ

การบันทึกการแสดงละครวิทยุเรื่อง “ด้วยรัก..จากแผ่นดิน” เสร็จสิ้นเวลา 21.30 น.

ละครวิทยุเรื่อง “บุญที่ปลูก”

ละครวิทยุเรื่อง “บุญที่ปลูก” ผลการศึกษาพบว่า ละครวิทยุเรื่องนี้ ทำการบันทึกการแสดงวันเสาร์ที่ 27 พฤษภาคม พ.ศ. 2549 โดยนัดหมายเวลา 8.00 น. นักแสดงที่ร่วมแสดงที่เป็นนักแสดงละครวิทยุอาชีพมาจากคณะ กันตนา จำนวน 6 ท่าน คือ

1. อาคม มกรานนท์
2. ชูศักดิ์ สุธีธรรม
3. สุมาลี ชาบุญมิตล
4. เอกลักษณ์ อลงกรณ์
5. จรัสกร ทิพย์ศรี
6. มณีวรรณ เรือนทอง

นักแสดงวิทยุอาชีพจากคณะนุชและสหาย จำนวน 2 ท่าน คือ

1. ภาณุ เนียมสมบุญรณ์
2. เซวง บัวอ่อน

นักแสดงวิทยุอาชีพจากกรมประชาสัมพันธ์ เจ้าของรางวัลดาราทองพระราชทาน 1

ท่าน คือ

1. จีรภา ปัญจศิลป์

และนักแสดงละครโทรทัศน์ จำนวน 3 ท่าน คือ

³⁷ สัมภาษณ์ รัตนา บุรณพิมพ์, นักแสดงละครวิทยุ, 21 กุมภาพันธ์ 2550.

1. สุพจน์ จันทรเจริญ

2. เอมี่ กลิ่นประทุม

3. กนกรัตน์ เทโวชัดิ

ในการบันทึกการแสดงในวันนั้นได้ทำการวางตัวแสดงกับตัวละครมาเรียบร้อยแล้ว และไม่มีเปลี่ยนแปลงตัวแสดงแต่อย่างใด เนื่องจากตัวละครในบทละครมีจำนวนไม่มากตามจำนวนของนักแสดง

ก่อนการบันทึกการแสดงวันนั้น ได้ทำการบันทึกหัวและท้ายรายการ คำโปรยรายการ คำค้นรายการ บทบรรยายต่าง ๆ ความเดิมของละครแต่ละตอน รวมถึงพระราชดำรัส พระบรมราชโองการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ใช้ในละครวิทยุทั้ง 3 เรื่อง โดยผู้ให้เสียงคือ อาคม มกรานนท์ ระหว่างการบันทึกเสียงอาคม มกรานนท์ นักแสดงท่านอื่นก็อ่านบท ศึกษาบท ระหว่างรอ การบันทึกเสียงของอาคม มกรานนท์ นี้ใช้เวลาประมาณ 45 นาที

หลังจากนั้นเวลาประมาณ 9.00 น. ก็เริ่มทำการบันทึกการแสดง ช่วงแรกของการบันทึกการแสดง ยังคงเป็นการทดสอบและปรับแต่งเสียงให้กับนักแสดง และทำการซ้อมบทกัน พอประมาณ เมื่อปรับแต่งเสียงเสร็จก็เริ่มบันทึกการแสดง ช่วงต้นการบันทึกการแสดงก็ยังคงเป็นไปได้ช้า มีการแก้ไขการแสดงบ่อยครั้ง เกิดจากเอมี่ กลิ่นประทุมที่แสดงยังไม่ถูกต้อง แสดงไปก็ต้องหยุดไป เนื่องจากไม่ได้อารมณ์ จนผู้กำกับการแสดงคือ ชูศักดิ์ สุธีธรรมต้องให้มีการหยุดพักการแสดง และสุมาลี ชาญภูมิติล ก็ทำการแนะนำสอนเอมี่ กลิ่นประทุม ประมาณ 20 นาที รวมทั้ง จีรภา ปัญจศิลป์ และ จรัสกร ทิพย์ศรี ก็เข้ามาแนะนำการแสดง กับเอมี่ กลิ่นประทุมด้วย ส่วนด้าน สุพจน์ จันทรเจริญ ถึงแม้ไม่มีปัญหาในการแสดงมากนัก แต่ช่วงเวลาดังกล่าวก็ได้มีการสอบถามถึงคำแนะนำด้านการแสดง จากชูศักดิ์ สุธีธรรม และ เอกลักษณ์ อลงกรณ์ ด้วย

เมื่อการแนะนำการแสดงให้กับเอมี่ กลิ่นประทุมเรียบร้อยแล้ว ก็กลับมาบันทึกการแสดงต่อ

เอมี่ กลิ่นประทุมก็สามารถทำดีขึ้น การแสดงผิดน้อยลง แต่ยังคงมีอยู่อย่างประปราย ชูศักดิ์ สุธีธรรม ให้ความเห็นเกี่ยวกับการทำงานระหว่างนักแสดงละครวิทยุอาชีพกับนักแสดงละครโทรทัศน์ที่มาร่วมแสดงละครวิทยุเรื่องนี้ว่า

...จริง ๆ แล้วพวกเราทุกคนก็ต่างเป็นนักแสดงละครวิทยุมืออาชีพ ทั้งนี้ แค่มองหน้ากัน มองตากัน หยอดคำพูดต้น ก็รับส่งได้แล้ว ยกเว้นนักแสดงใหม่ ๆ เราไม่ได้ว่าเขานะ นักแสดงทีวี นักแสดงภาพยนตร์เขาไม่ค่อยถนัดหรอก เขาเกร็ง เขาแข็งไป

หมด เราก็เห็นใจ มาเห็นเราเล่นสนุกกันไปหมด เขาก็ตกใจเหมือนกัน แต่ทางนี้ว่าก็เท่าที่ได้ก็พอ...³⁸

ด้านเอมี กลิ่นประทุม ก็มีทัศนคติในเรื่องเดียวกันว่า

...มาแสดง โดยเราได้บทเดี๋ยวนั้น แล้วก็อ่านเดี๋ยวนั้น มันเป็นเรื่องที่ใหม่สำหรับตัวเอง ไม่เคยทำมาก่อน พอแบบว่าเราไปถึงบู๊ป เราก็มานั่งอ่าน นั่งศึกษา คือตอนนั้นเราแสดงเราพากย์กับฟิลิปป์ สุพจน์ นอกนั้นก็เป็นอาจารย์ มีอาชีพทั้งนั้นเลย ทำให้เราเกร็งไปกันใหญ่เลย แล้วรู้สึกกลัวทำออกมาแล้วมันจะไม่สนุก เพราะละครวิทยุต้องทำ และสื่อออกมาโดยที่คนไม่เห็น เกร็ง เพราะมันแตกต่างกับละครทีวี ตอนเราแสดงคนก็เห็นเราเห็นหน้าเรา รู้ว่าเราแสดงอะไร สีหน้าอะไร พอเป็นเสียงอย่างเดียว คนฟังจะรับรู้ถึงอารมณ์เราไหม แต่ก็ยังดีมีอาจารย์คอยช่วยแนะนำเราทีละบ่อ โดยที่พวกอาจารย์ไม่เจอกันเลย เก่งมาก รั้นยาวเลย เราก็นั่งเหวอ ดูเขาเล่นกัน พอมาถึงคิวเราเทคอีกแล้ว สรุบทุคเพราะเราบ่อเยอะ เครียด ยาก อาจเพราะทุกคนที่ล้อมเราเป็นมีอาชีพทั้งหมด เราเป็นมือใหม่ พยายามทำเสียงดีสุดแล้ว แต่สุดท้ายก็เทคเพราะเรา...³⁹

สุมาลี ชาบุญมิตล ผู้คัดเลือกนักแสดง และในการบันทึกการแสดง ก็จะทำหน้าที่เหมือนครู พี่เลี้ยง คอยแนะนำนักแสดงที่ยังไม่เคยแสดงละครวิทยุมาก่อน กล่าวว่

...มีน้อง ๆ นักแสดงจากกันตนามาร่วมแสดงด้วย คือนักแสดงละครโทรทัศน์มาเล่น ซึ่งพวกเขาไม่เคยเล่นละครวิทยุเลย และเขาก็ตั้งใจดีมากเลย มันเป็นความแปลกใหม่ที่ไม่เคยมีมาก่อน เราก็สอนเขา ก็ทำให้ดู และบอกไปว่า คือละครทีวี เราเห็นตัวไ้เป็นภาพไปเลย แต่เล่นวิทยุมันไม่มีภาพเห็นแต่ต้องทำให้คนฟังทางบ้านรู้ว่า กำลังร้องให้ กำลังโกรธทำอะไรอยู่ ต้องใส่อารมณ์ให้ชัด ย้าเขาตรงนี้...⁴⁰

เอมี กลิ่นประทุม ได้เล่าถึงประสบการณ์ในการได้รับคำแนะนำ จากการร่วมแสดงละครวิทยุครั้งนึ่งว่า

...พอเราพูดบู๊ป เขาก็หยุดเลยนะ แล้วเขาบอกให้ทำเสียงอีกอย่างหนึ่ง โดยเขาจะทำให้ดูครั้งหนึ่งก่อน ซึ่งเวลาแสดงเขาบอกว่า ต้องใช้น้ำเสียงเกินจริงนิดหน่อย หรือใส่ฟิลลิ่งมากกว่าความรู้สึกที่เราคิด คือเราละครทีวีเิง มีสีหน้าให้เห็นประกอบช่วย

³⁸ สัมภาษณ์ ชูศักดิ์ สุธีธรรม, ผู้กำกับการแสดง, 10 มีนาคม 2550.

³⁹ สัมภาษณ์ เอมี กลิ่นประทุม, นักแสดง, 27 มีนาคม 2550.

⁴⁰ สัมภาษณ์ สุมาลี ชาบุญมิตล, ผู้คัดเลือกนักแสดง, 10 มีนาคม 2550.

ได้ แต่ละครวิฑูไม่มีอะไรช่วย เขาก็จะเป็นต้นแบบให้ดู ตอนเสียงร้องให้ ก็ทำเสียงเหมือนร้องให้ แต่น้ำตาไม่ต้องไหล...⁴¹

การบันทึกการแสดงวันนั้น คม ขาวทอง ผู้เขียนบทละครวิฑูเรื่องนี้ได้เข้ามาดูการบันทึกการแสดงด้วย บางครั้งได้แสดงความคิดเห็นต่อการแสดง จนมีบางครั้งร้องขอให้หยุดการแสดงเพื่อแก้ไขตามความต้องการของผู้เขียนบท

ผู้ประสานงาน (ผู้วิจัย) เกรงว่าจะทำการบันทึกการแสดงไม่เสร็จตามเป้าหมาย จึงขอเจรจาขอให้การแก้ไขเป็นหน้าที่ของผู้กำกับการแสดง ซึ่งทุกฝ่ายก็ยอมรับในข้อตกลงนี้ ทำให้การบันทึกการแสดงในวันนั้นเสร็จสิ้นเวลา 19.00 น.

ละครวิฑูเรื่อง “แสงส่องเมือง”

ละครวิฑูเรื่อง “แสงส่องเมือง” ผลการศึกษาพบว่า ละครวิฑูเรื่องนี้ ทำการบันทึกการแสดงวันจันทร์ที่ 12 มิถุนายน พ.ศ. 2549 โดยนัดหมายเวลา 8.00 น. นักแสดงที่ร่วมแสดงที่เป็นนักแสดงละครวิฑูอาชีพมาจากคณะ เกศทิพย์ จำนวน 7 ท่าน คือ

1. กมลรัตน์ ไชยนันท์
2. นิโรธ โชติธนาวัฒน์
3. ไพโรจน์ เขียวขุ่ม
4. รัชฎา มหัทธนะเตมีห์
5. วิทยา อัมภสุวรรณ
6. มุกิตา อธิธิผล
7. เสาวรีย์ อัมภสุวรรณ

นักแสดงละครโทรทัศน์ จำนวน 11 ท่าน คือ

1. อานัส ฟาพานิช
2. วร็ทยา นิลคูหา
3. ธีรยุทธ สินเจริญ
4. ศวัสกร นันทะบัน
5. สุรศักดิ์ แดงเลิศ
6. โสภณ ศรีสกุล
7. สุรศักดิ์ โชติทินวัฒน์
8. นันทชิน สังขวิภาพพจิบูล

⁴¹สัมภาษณ์ เอมี่ กลิ่นประทุม, นักแสดง, 27 มีนาคม 2550.

9. กฤตยชญ์ ทิมเนตร

10. อาทิตย์ นิยมกุล

11. ธนโชติ อ่อนจันทร์ประเสริฐ

นักแสดงส่วนหนึ่งมาจากรายการ BIG BROTHER รวมถึงนักแสดงเด็กจากละครเรื่อง “วัยซนคนมหัศจรรย์” เพราะละครวิทยุเรื่องนี้มีตัวละครที่เป็นวัยรุ่น และเด็กจำนวนมาก เพื่อความสมจริงของการแสดงจึงใช้นักแสดงมีอายุใกล้เคียงกับบทละครวิทยุมากที่สุด

การบันทึกการแสดงละครวิทยุเรื่องนี้ ซึ่งเป็นเรื่องสุดท้าย จึงสามารถใช้ประสบการณ์ในการผลิตและเรียนรู้จากการบันทึกการแสดงของสองเรื่องแรกมาเป็นแนวทางการผลิตในเรื่องนี้ได้ การบันทึกการแสดงช่วงแรกก็เช่นเดิมคือการทดสอบ และปรับแต่งเสียงก่อน แล้วจึงเริ่มบันทึกการแสดง

วันนั้นห้องบันทึกเสียงของกันตนาดูคับแคบไปนิดตา เพราะมีจำนวนของนักแสดงมากกว่าทุกเรื่อง อีกทั้งมีพ่อ แม่ ผู้ติดตามของนักแสดงที่เป็นเด็กด้วย จึงทำให้ดูคับแคบไป แต่บรรยากาศก็เป็นไปด้วยความสนุกสนานครื้นครั่น

สำหรับการบันทึกการแสดงละครวิทยุเรื่องนี้ มีความตั้งใจน่าจะราบรื่นดี แต่ในการทำงานจริงก็ยังคงเหมือนละครสองเรื่องแรก คือนักแสดงนำที่เป็นนักแสดงละครโทรทัศน์ คือ อานัส ฬาพานิช และ วรทยา นิลคูหา ยังไม่สามารถแสดงได้ดีเท่าที่ควร จึงต้องมีการแนะนำวิธีการแสดงละครวิทยุแก่นักแสดงทั้งสองท่าน ซึ่งในวันนั้นกัลยา ทิณพงษ์ หัวหน้าคณะเกศทิพย์มาดูแลการบันทึกการแสดงด้วย จึงรับผิดชอบที่แนะนำอานัส ฬาพานิชด้วยตัวเอง โดยกัลยา ทิณพงษ์ได้กล่าวถึงการแนะนำนักแสดงใหม่ว่า

...อย่างคนไหนที่เล่นไม่ถึง เราก็อดไม่ได้ ต้องแนะนำ ว่า ลูกต้องเล่นอย่างนี้นะ เราก็ยินดีที่จะถ่ายทอดความรู้ให้ แต่วันนั้นถ้าอยู่นาน คงตัด คงทะเลาะะบ่บอย ดาราอาจไม่รู้จักว่าป่ากัล เป็นใคร วันนั้นก็รู้สึกพักก็ตึงพระเอกไป ว่าต้องเล่นอย่างไร ซึ่งเขาไม่รู้ว่าเป็นป่ากัล คือใคร แต่มีเจตนาดี คือ ดาราทีวีเราชื่นชมในการแสดงละครทีวี แต่การแสดงละครวิทยุ การใช้น้ำเสียงเขาต้องมีมากกว่าทีวี คือมันจะพูดว่า แอ็คชั่นมันออกไปแล้ว แต่ว่าทางวิทยุเราไม่ได้แสดงท่าทาง แต่เราต้องออกทางเสียง โกรธจัดร้องให้ หัวเราะ เสียใจ ต้องออกจัด ทำให้ชัดเจน เต็มที่ มิฉะนั้นคนฟังจะไม่รู้สึก จะไม่มีอารมณ์ร่วมกับเรา ปัญหาอาจจะใหม่และไม่ได้ซักซ้อมกันเลย มีเวลาเตรียมตัวน้อย แต่ยังไงก็มีมืออาชีพมาปรับระดับประคองไป แล้วถ้าป่ากัลอยู่ตรงนั้น ป่ากัลว่าป่ากัลทะเลาะเขาอะเหมือนกัน...⁴²

⁴² สัมภาษณ์ กัลยา ทิณพงษ์, หัวหน้าคณะละครวิทยุคณะเกศทิพย์, 12 มีนาคม 2550.

ด้านการแนะนำการแสดงของ วรthyา นิลคฺุหา จะมี มุทิตา อธิธิผล ซึ่งเป็นนางเอกละครวิทยุเทศทิพย์เป็นผู้ดูแล และให้คำแนะนำ โดยมุทิตา อธิธิผล ให้ความเห็นเกี่ยวกับหน้าที่อีกหน้าที่หนึ่งในช่วงการบันทึกการแสดง ว่า

“...ต้องยอมรับนะคะ ว่าดาราสม่ย์นี้เขาเก่งและก็หัวไว เวลาเราไปแนะนำอะไรเขาก็น่ารักนะคะ เขาไม่มองว่า เอ๊ะ เขาเป็นดารานะ แล้วก็อย่างน้องจุ้ย (วรthyา นิลคฺุหา) เขาก็เป็นดาราดังนะคะ เวลาเราไปแนะนำอะไรเขาก็ยินดีรับฟัง ตรงไหนที่เขามีข้อบกพร่องอยู่ เขาก็แก้ไข ก็น่ารักดี...”⁴³

โดยวรthyา นิลคฺุหา กล่าวถึงเรื่องการแนะนำการแสดงละครวิทยุจากนักแสดงละครวิทยุอาชีพว่า

...โชคดีที่ได้พี่ ๆ ที่เคยเล่นละครวิทยุมาช่วย สอน ช่วยแนะนำ มีหลาย ๆ คนนะ คณะเทศทิพย์ ทำให้จุ้ย (วรthyา นิลคฺุหา) ได้เร็วขึ้น ไม่ใช่ที่เราต้องมานั่งนับศูนยใหม่ มีคนช่วยสอนเรา ถ่ายทอดเทคนิคให้เรา รวมกันสมม่ย์นี้ง่ายกว่าแต่ก่อนเยอะ จะมานั่งพร้อมกัน แยกกันก็เล่นได้ อย่างพี่อานัสเสียงหมดก็พักก่อน คนอื่นก็เล่นต่อได้...⁴⁴

การบันทึกการแสดงในวันนั้น นอกเหนือนักแสดงละครโทรทัศน์ ยังไม่สามารถเล่นได้ในช่วงต้นแล้ว ในระหว่างการบันทึกการแสดง อานัส พ้าพานิช ก็เสียงหมดเนื่องจากก่อนหน้าจะมาบันทึกการแสดงได้ถ่ายทำละครโทรทัศน์เรื่องหนึ่งจนถึงเช้า จึงทำให้ไม่สามารถบันทึกการแสดงต่อไปได้ ผู้กำกับการแสดง และผู้ประสานงาน(ผู้วิจัย)จึงตัดสินใจให้อานัส กลับไปพัก โดยจะให้กลับมาบันทึกอีกครั้งหนึ่งในช่วงหัวค่ำ

อีกประการหนึ่ง เนื่องจากนักแสดงมีจำนวนมาก พื้นที่ และอุปกรณ์ของห้องบันทึกเสียงของกันตนา ที่มีความพร้อมพอสมควร ก็ไม่สามารถรองรับได้ จึงทำให้เสียเวลาในการเข้า-ออกของนักแสดง และตำแหน่งไมโครโฟนของนักแสดงแต่ละคน จึงอาจทำให้เสียเวลาในการเปลี่ยนไปพอสมควร

รวมทั้งมุทิตา อธิธิผล ซึ่งเป็นข้าราชการกรมประชาสัมพันธ์ต้องกลับไปเข้าเวรอ่านข่าวในเวลา 19.00 น. ผู้กำกับการแสดงและผู้ประสานงาน(ผู้วิจัย) จึงตัดสินใจให้มุทิตา อธิธิผล ไปเข้าเวร และนัดหมายเพื่อจะบันทึกการแสดงเฉพาะมุทิตา อธิธิผล อีกครั้งในวันพฤหัสบดีที่ 15 มิถุนายน 2549 อีกครั้งหนึ่ง

⁴³ สัมภาษณ์ มุทิตา อธิธิผล, คณะทำงานโครงการผลิตและเผยแพร่ละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติและนักแสดงละครวิทยุ, 12 มีนาคม 2550.

⁴⁴ สัมภาษณ์ วรthyา นิลคฺุหา, นักแสดง, 27 มีนาคม 2550.

ด้านบทละครวิทยุเรื่อง “แสงส่องเมือง” ที่ทำการบันทึกการแสดงในวันนั้น ซึ่งผู้เขียนบทละครวิทยุคือ คม ขาวทอง ระหว่างการบันทึกการแสดง ก็ยังเขียนไม่เสร็จ หรือเรียกว่า “เขียนไปเล่นไป” ทางผู้ประสานงาน (ผู้วิจัย) จึงได้ระดมเจ้าหน้าที่ และพนักงานมาช่วยกันพิมพ์ และถ่ายสำเนา โดยผู้เขียนบทละครวิทยุ ก็เขียนเป็นลายมือ พนักงานก็ช่วยกันพิมพ์ เพื่อให้ทันการบันทึกการแสดง จนการบันทึกการแสดงแล้วเสร็จในเวลา 22.00 น. แต่ยังมีส่วนของมุกตลก อิทธิผล ที่ยังไม่ครบที่จะมาบันทึกการแสดงอีกครั้งหนึ่งในวันนี้นัดหมายเพิ่ม

การบันทึกการแสดงละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุด “บูชาพ่อด้วยการพอ” ที่ประกอบด้วยละครวิทยุทั้งสิ้น 3 เรื่อง คือ “ด้วยรัก..จากแผ่นดิน”, “บุญที่ปลูก”, และ “แสงส่องเมือง” ทั้งหมดเสร็จสิ้นตามเป้าหมาย ในวันพฤหัสบดีที่ 15 มิถุนายน ไต ๆ 2549

ภายหลังการบันทึกการแสดงในแต่ละเรื่องจบ เจ้าหน้าที่บันทึกเสียง ก็ได้นำวัสดุบันทึกที่ได้จากการบันทึกการแสดง ซึ่งประกอบด้วย เสียงบทเจรจา และ เสียงบรรยาย เรียงตามฉากตามตอน โดยไม่มีเสียงดนตรีประกอบ เพราะในขณะที่ทำการบันทึกการแสดงจะบันทึกเฉพาะเสียงบทสนทนา และ บทบรรยายเท่านั้น การลงเสียงเพลงและดนตรีประกอบจะไปทำในช่วงหลังการผลิต

โดยก่อนหน้านี้ เจ้าหน้าที่บันทึกเสียง เจ้าหน้าที่ลงเพลงและดนตรีประกอบ และ ผู้ประสานงาน (ผู้วิจัย) ได้ประชุมและข้อสรุปร่วมกันว่า จะให้เจ้าหน้าที่บันทึกเสียงส่งวัสดุบันทึกการแสดงทั้งหมด ในรูป ของ C.D. เป็น File สำหรับคอมพิวเตอร์ โดยใช้นามสกุลของของ File คือ .WAV ระบบ SAMPINRATE 44.1 KHz 16 BIT เนื่องจากคุณภาพเสียงดี และมีราคาถูกประหยัดกว่า ระบบเทป DAT ซึ่งระบบเสียงดีแต่แพงกว่ามาก พร้อมกับได้สอบถามกับทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยแล้ว สามารถออกอากาศในรูปแบบ C.D. ได้ จึงตัดสินใจใช้ระบบดังกล่าว

เมื่อได้วัสดุบันทึกจากการบันทึกการแสดงแล้ว ก็ส่งไปยังเจ้าหน้าที่ลงเพลงและดนตรีประกอบ ที่ห้องลงเพลง กันตนา บางใหญ่ เพื่อทำการลงเพลงและดนตรีประกอบ ซึ่งเป็นกระบวนการขั้นหลังการผลิตต่อไป

4. กระบวนการผลิตขั้นหลังการผลิต

ผลการศึกษา ของกระบวนการผลิตขั้นหลังการผลิตละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุด “บูชาพ่อด้วยการพอ” พบว่า กระบวนการผลิตขั้นหลังการผลิตของการผลิตละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุด “บูชาพ่อด้วยการพอ” นี้ ใช้รูปแบบกระบวนการผลิตเหมือนการผลิตละครโทรทัศน์ ดังนั้นขั้นตอนหลังการผลิตจะประกอบด้วย การตัดต่อเสียง การลงเพลงและดนตรีประกอบ การออกอากาศ และการเผยแพร่

การตัดต่อเสียง การลงเพลงและดนตรีประกอบ

กระบวนการผลิตขั้นหลังการผลิตละครวิทยุชุดนี้ ในส่วนของ การตัดต่อเสียง การลงเพลงและดนตรีประกอบ เป็นการผลิตของกันตนา โดยกันตนา มอบหมายให้ ภูมิรินทร์ เจริญพงศ์ เจ้าหน้าที่ลงเพลงละครโทรทัศน์ ของ กันตนา เป็นผู้ทำการผลิต โดยภูมิรินทร์ เจริญพงศ์ กล่าวถึงหน้าที่ที่ได้รับว่า

...มีหน้าที่เกี่ยวกับการดึงดูความสนใจให้มากขึ้น เช่น เรื่องของฉากที่ต้องการความละเอียด เช่น อารมณ์ของเศร้า ความรัก เราจะถ่ายทอดได้อย่างไวว่าตัวพระกับนางเขารักกัน หรือว่าเขาโกรธกัน หรือว่าเขาอนกัน ถ้าเป็นฉากอื่นจะถือว่าคุยกับธรรมชาติแบบเนี่ยอันนั้นคนเราจะรับรู้ได้เลย อย่างเช่น ถ้าเป็นฉากรักสำคัญเราต้องทำ...⁴⁵

ก่อนทำการผลิตในขั้นตอนภูมิรินทร์ เจริญพงศ์ ได้ประสานงาน และขอข้อมูลก่อนทำงาน ซึ่งเป็นหลักในการทำงานในการผลิตละครโทรทัศน์ คือ ฝ่ายหลังการผลิต ต้องทำงานแบบคู่ขนานกับการทำงานของฝ่ายผลิต เพื่อความถูกต้อง และประหยัดเวลาในส่วนหลังการผลิต โดยภูมิรินทร์ เจริญพงศ์สอบถามและร้องขอข้อมูลต่าง ๆ ซึ่งมีข้อสรุปและข้อตกลง คือ

ให้เจ้าหน้าที่บันทึกเสียง เรียงเสียงตามบท ตามตอนของบทละครวิทยุให้เสร็จเรียบร้อย

ในการ EDIT เสียง ให้ระวังเสียง หางเสียงขาดหาย

ให้ส่งงานในรูปแบบ ของ C.D. เป็น File สำหรับคอมพิวเตอร์ โดยใช้นามสกุลของของ File คือ .WAV ระบบ SAMPINRATE 44.1 KHz 16 BIT เนื่องจากคุณภาพเสียงดี และมีราคาถูกประหยัดกว่า ระบบเทป DAT

ให้จัดส่งเพลงนำละครมาให้ แต่จะหาดนตรีประกอบเอง

ให้สรุปความยาวของละครแต่ละตอน จำนวนเบรก เวลาของแต่ละเบรก เวลาของการกล่าวนำ เพลงนำ คำกล่าวท้ายเรื่อง และตารางการออกอากาศ

โดยสิ่งที่ผู้ลงเพลงและดนตรีประกอบละครวิทยุชุดนี้ ต้องการ ผู้ประสานงาน (ผู้วิจัย) ได้ดำเนินการประสานงานให้ก่อนการทำงานขั้นนี้

สำหรับโครงสร้างของละครวิทยุในแต่ละเรื่อง เพื่อให้เป็นไปแนวทางเดียวกัน และเป็นที่ต้องการของคณะทำงานโครงการผลิตและเผยแพร่ละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ จึงมีโครงสร้าง

⁴⁵สัมภาษณ์ ภูมิรินทร์ เจริญพงศ์, ผู้ลงเพลงและดนตรีประกอบ, 6 มีนาคม 2550.

ของละครวิทยุเพื่อใช้สำหรับ ตัดต่อเสียง ลงเพลงและดนตรีประกอบ และการออกอากาศ โดยแบ่งเป็นทั้งสิ้น 6 ส่วน ประกอบด้วย

1. หัวละคร

เพลงประจำละคร เพลง “เกิดพระเกียรติ 60 ปี เศรษฐกิจพอเพียง”

- เสียงนำละคร โดยผู้ประกาศกล่าวว่า

...คณะกรรมการประชาสัมพันธ์งานฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี โดยสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ ร่วมกับ กันตนา เกศทิพย์ 2-1-3 นุช และสหาย เสนอละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุด “บูชาพ่อด้วยการพอ” วันนี้เสนอเรื่อง “ด้วยรัก..จากแผ่นดิน / บุญที่ปลูก / แสงส่องเมือง” บทละครวิทยุโดย จริญญาพร ปรีกษ์ประลัย / คม ขาวทอง ขอเชิญท่านผู้ฟังรับฟังได้ ณ บัดนี้

เพลงประจำละคร เพลง “เกิดพระเกียรติ 60 ปี เศรษฐกิจพอเพียง”

ไตเติ้ลประจำเรื่อง

เรื่อง “ด้วยรัก..จากแผ่นดิน” ไตเติ้ลประจำเรื่องคือ

...บนเส้นทางสายธุรกิจ การต่อสู้ช่วงชิงความเป็นหนึ่ง อาจไม่ได้นำไปสู่จุดหมายที่หลายคนคิดฝัน ตรงกันข้าม กลับนำมาซึ่งความสูญเสียของทุกฝ่าย หากเราแต่ละคนยังไม่รู้จักคำว่า...พอ ละครวิทยุ ด้วยรักจากแผ่นดิน ที่ท่านจะได้ฟังต่อไปนี้ อาจให้แง่คิดกับหลาย ๆ คน ว่าเราจะอยู่กันอย่างไร ดำเนินชีวิตอย่างไร และทำงานต่าง ๆ อย่างไม่ดี ทุกคนจึงจะอยู่ดีมีสุขกันอย่างยั่งยืน โดยยึดหลักแห่งความเพียงพอเป็นแนวทาง...

เรื่อง “บุญที่ปลูก” ไตเติ้ลประจำเรื่องคือ

“พ่อแม่เปรียบได้กับผืนแผ่นดินอันยิ่งใหญ่ การมีลูกเสมือนได้ปลูกต้นบุญลงประดับกับแผ่นดิน ต้นบุญที่ปลูกจะเจริญเติบโตท่ามกลางมลพิษได้อย่างไร เจ้าบุญปลูกจะกลายพันธุ์เป็นอื่นไปหรือไม่ แล้วเราจะเยียวยาได้ด้วยสิ่งใด”

เรื่อง “แสงส่องเมือง” ไตเติ้ลประจำเรื่องคือ

...ถ้าเปรียบประเทศชาติหรือเมืองเป็นพาหนะแล้ว ข้าราชการก็คือผู้ขับเคลื่อนพาเมืองให้ทะยานรุดหน้าไป ประเทศจะเจริญมากน้อยก็ด้วยพลังความมุ่งมั่นของผู้ขับเคลื่อนเมือง แต่ถ้าเริ่มต้นที่คนขับเมืองดูถูกหน้าที่ของตนเอง ร้องว่าประเทศชาติตอบแทนตัวเองไม่พอเสียแล้ว แสงสว่างที่ปลายอุโมงค์ของเมืองไทยจะเป็นอย่างไร...

2. เนื้อละคร ช่วงที่ 1

คือ เนื้อของละครวิทยุ แต่ละครเรื่องที่ทำกรตัดต่อเสียง ลงเพลงและดนตรีประกอบเสร็จสิ้นแล้ว

3. เบรกคั่นละคร

เป็นการคั่นเนื้อละครไม่ให้นำเสนอยาวเกินไป และเพื่อเป็นการตอกย้ำข้อมูลของละครวิทยุในเรื่องนั้น ๆ ด้วย

โดยเสียงผู้ประกาศ กล่าวว่า

...ท่านผู้ฟังครับ ขณะนี้ท่านกำลังรับฟังละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุด “บุชาพ่อด้วยการพอ” โดยคณะกรรมการประชาสัมพันธ์งานฉลองสิริราชสมบัติ ครบ 60 ปี โดยสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ ร่วมกับ กันตนา เกศทิพย์ 2-1-3 นุชและสหายน ดังที่ท่านจะได้รับฟังตอนต่อไป ณ โอกาสนี้...

4. เนื้อละคร ช่วงที่ 2

คือ เนื้อหาของละครวิทยุ แต่ละครเรื่อง ที่ต่อเนื่องมาจาก เนื้อละครช่วงที่ 1 โดยมีความยาวประมาณ 12 – 14 นาที เช่นกัน

โดยในแต่ละตอนออกอากาศ เนื้อละครแต่ละช่วง อาจมีเวลาไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับบท กับเหตุการณ์ในละครวิทยุในแต่ละช่วงนั้น ว่ามีความน่าสนใจที่จะติดตามช่วงต่อไปหรือไม่ บางครั้งเนื้อละครช่วงใดช่วงหนึ่งอาจจะสั้นมาก หรือยาวมากก็ได้ แต่ เนื้อละครทั้งสองช่วงต้องรวมกันมีเป็นเวลา 26 – 28 นาที

5. ทำยละคร

เพลงประจำละคร เพลง “เทิดพระเกียรติ 60 ปี เศรษฐกิจพอเพียง”

เสียงส่งทำยละครและแนะนำผู้ผลิต โดยผู้ประกาศกล่าวว่า

...ท่านผู้ฟังครับ วันนี้ละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุด “บุชาพ่อด้วยการพอ” เรื่อง “ด้วยรัก..จากแผ่นดิน / บุญที่ปลูก / แสงส่องเมือง” ได้หมดลงแล้ว ท่านสามารถรับฟังได้ทุกวันจันทร์ – ศุกร์ เวลาเดียวกันนี้ สำหรับรายนามผู้แสดงละครวิทยุเรื่อง “ด้วยรัก..จากแผ่นดิน / บุญที่ปลูก / แสงส่องเมือง” ประกอบด้วย (อ่านรายชื่อนักแสดงในแต่ละเรื่อง)

แอ๊ด คาราบาว ประพันธ์เพลง “เทิดพระเกียรติ 60 ปี เศรษฐกิจพอเพียง”

กันตนา บันทึกเสียง

สมสุข กัลย์จาฤก อำนวยการแสดง

คณะกรรมการประชาสัมพันธ์งานฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี โดยสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ อำนวยการแสดง

ขอขอบคุณ ท่านผู้ฟังทุกท่านที่ติดตามมาโดยตลอด พบกันใหม่ในวัน เวลาเดียวกัน สวัสดิ์ครับ...

เพลงประจำละคร เพลง “เกิดพระเกียรติ 60 ปี เศรษฐกิจพอเพียง”

6. พระบรมราโชวาท หรือ พระราชดำรัส

เมื่อทราบโครงสร้างของละครวิทยุในแต่ละครแล้ว ก็ถึงกระบวนการตัดต่อเสียงลงเพลงและดนตรีประกอบ โดยต้องควบคุมเวลาตลอดทั้งตอนไม่เกิน 30 นาที โดยสามารถเพิ่มหรือลด ได้ไม่เกิน 1 นาที จึงทำให้เนื้อละครทั้งช่วงที่ 1 และช่วงที่ 2 รวมกันไม่เกิน 26 – 28 นาที

การลงเพลงและดนตรีประกอบ

ภูมินทร์ เจริญพงศ์ ผู้ลงเพลงและดนตรีประกอบละครวิทยุเรื่องนี้ ได้กล่าวถึงวิธีการดำเนินการและเทคนิควิธีในการผลิตละครวิทยุชุดนี้ ว่า

...เทคนิคเหมือนกับละครโทรทัศน์ แต่ละครวิทยุนี้เราจะต้องนำบทมานั่งดู และต้องคุยกับคน เขียนบทว่า บทเขาหมายความว่าอะไร และจะส่งไปทิศทางไหนบ้าง ถือว่าการทำกรบ้านหนักกว่าละครโทรทัศน์ ต้องฟังจากคำพูดที่เขาพูด คือเราดูจากบทแล้ว ต้องดูว่าคนที่เขาพากย์มาอารมณ์เขาประมาณไหน คือว่าอย่างที่เราใส่เพลง เราก็กต้องใส่ตามบท และเน้นน้ำของอารมณ์ น้ำหนักของอารมณ์ค่อนข้างจะละเอียดมากๆ มันต่างกันระหว่างสิ่งที่มีภาพกับสิ่งที่เสียงอย่างเดียว สำหรับเทคนิค ถ้าเป็นละครโทรทัศน์เสียง Dialogue มีมาอยู่แล้ว พร้อมกับเสียงบรรยากาศ ถ้าเป็นละครวิทยุก็จะเป็นตัวเสียงพากย์ คือจะไม่มี Sound effect เสียงบรรยากาศ และเสียงประกอบต่างๆ มา เช่นเสียงเดินเข้ามา เสียงหยิบแก้วน้ำ เสียงเปิดประตูรถ เปิดประตูบ้าน เสียงคุยกันรอบๆจะไม่มี เราต้องดูตามความเหมาะสมที่เราใส่แล้ว รายละเอียดเล็กน้อยแค่ไหน อย่างบางอันก็จำเป็นเยอะ เพื่อแสดงให้เห็นว่ามีตัวละครอยู่ในฉากที่คน และกำลังทำกิจกรรมอะไรอยู่ เพราะคนทางบ้านจะรับรู้ได้ก็ต้องเมื่อเสียงประกอบขึ้นมา ถ้าเป็นโทรทัศน์ก็จะมีเป็นภาพประกอบคือรายละเอียดที่บอกในภาพอยู่แล้ว...⁴⁶

ด้านเทคโนโลยี คืออีกส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้ละครวิทยุมีความสมบูรณ์มากขึ้น เนื่องจากละครวิทยุชุดนี้มีหลายครั้งที่ต้องบันทึกการแสดงแบบเจาะ นักแสดงไม่ได้แสดงร่วมกัน แต่เทคโนโลยี

⁴⁶ สัมภาษณ์ ภูมินทร์ เจริญพงศ์, ผู้ลงเพลงและดนตรีประกอบ, 6 มีนาคม 2550.

ทันสมัยก็ทำได้ การตัดต่อเสียงสามารถสร้างความความรู้สึกที่ต่อเนื่องเหมือนกับบันทึกการแสดงพร้อมกันได้ แต่อาจจะใช้เวลาในการผลิตนานกว่าการบันทึกการแสดงที่แสดงพร้อมกัน

สำหรับละครเรื่อง “แสงส่องเมือง” ซึ่งเป็นบทละครเรื่องสุดท้าย ผู้ลงเพลงและดนตรีประกอบก็มีเทคนิคคือวิธีที่ใช้ในการตัดต่อเสียง ลงเพลงและดนตรีประกอบคือ การพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดกับคนเขียนบท เนื่องจากละครวิทยุสองเรื่องก่อนหน้านี้นี้ ไม่สามารถตัดต่อจบลงตอนตามบทละครวิทยุได้ ทำให้อรรถรสในการติดตามลดน้อยลงไป ดังนั้นในละครเรื่องสุดท้ายจึงมีการย้ำเน้นหนักให้จบลงตอนตามบทละครวิทยุ ซึ่งการพูดคุยกับคนเขียนบททำให้ สามารถเลือกสรร หรือตัดทอนเนื้อความในบทละครได้ถูกต้องและเหมาะสม ทำให้สามารถจบลงตอนในแต่ละตอนและเพิ่มความหน้าติดตามละครในตอนต่อไปได้

การเลือกเพลง

การเลือกเพลง ลงเพลงในละครวิทยุชุดนี้ นอกจากมีเพลงนำละครเพลง “เกิดพระเกียรติ 60 ปี เศรษฐกิจพอเพียง” แล้ว ยังมีเพลงประจำเรื่องในละครวิทยุเรื่อง “บุญที่ปลูก” คือ เพลง “นกขมิ้น” ซึ่งเป็นเพลงไทยเดิม และ ละครวิทยุเรื่อง “แสงส่องเมือง” คือ เพลง “บทสวดไหว้ครู” มาใช้เฉพาะในละครวิทยุแต่ละเรื่องด้วย พร้อมทั้งมีดนตรีประกอบตามเพลงประจำเรื่อง ซึ่งดนตรีประกอบนี้ทำเหมือนดนตรีประกอบละครโทรทัศน์ แล้วนำมาเลือกใช้ตามความเหมาะสมในเรื่อง

เวลาสำหรับการตัดต่อเสียง การลงเพลงและดนตรีประกอบ

โดยเฉลี่ยแล้วการตัดต่อเสียง การลงเพลงและดนตรีประกอบของละครวิทยุชุดนี้ จะใช้เวลาประมาณ สี่ชั่วโมงครึ่งถึงหกชั่วโมง ต่อดอนออกอากาศหนึ่งตอนแบบครึ่งชั่วโมง

ภายหลังจากตัดต่อเสียง ลงเพลงและดนตรีประกอบเสร็จสิ้นแล้ว ผู้ลงเพลงและดนตรีประกอบก็จะอัดสำเนา แล้วส่งไปให้สิทธิฐานต์ กัลย์จาฤก และ ปนัดดา ธนสถิตย์ ผู้บริหารกันตนา เพื่อตรวจสอบคุณภาพงาน แล้วทั้งสองท่านจะให้เสนอแนะ วิธีแก้ไขต่างๆ กลับมายังผู้ลงเสียงเพลงและดนตรีประกอบ เพื่อทำการแก้ไข สมบูรณ์ที่สุด และเมื่อแก้ไขขั้นสุดท้ายและเป็นที่ยอมรับของทั้งสองท่านแล้ว ก็จะทำเป็นรูป C.D. ส่งออกอากาศ โดยส่งผ่านไปยังอรุณี แดงพันธ์ เลขานุการคณะทำงานโครงการผลิตและเผยแพร่ละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ เพื่อส่งให้ผู้บริหารสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ เพื่อตรวจสอบและดำเนินการออกอากาศตามวัน และเวลาที่กำหนด ซึ่งมีเงื่อนไขจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย คือ ให้ส่งละครวิทยุพร้อมบทแต่ละตอนก่อนวันออกอากาศอย่างน้อย 1 วัน

การออกอากาศ

ผลการศึกษาพบว่า การออกอากาศละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุด “บูชาพ่อด้วยการพอ” มีการวางได้ออกอากาศ เป็นไปตามการวางแผนที่วางไว้ คือ ออกอากาศวันแรกวันจันทร์ที่

5 มิถุนายน พ.ศ. 2549 เวลา 13.30 – 14.00 น. โดยออกอากาศทุกวันจันทร์ถึงวันศุกร์ จำนวนทั้งสิ้น 44 ตอน ออกอากาศถึงวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2549

สำหรับสถานีวิทยุที่ออกอากาศคือ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.5 MHz ทำหน้าที่เป็นแม่ข่าย ให้สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยทั่วประเทศได้ออกอากาศพร้อมกัน

อีกทั้งในช่วงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2549 ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยได้นำมาละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุด “บุชาพ่อด้วยการพอ” มาออกอากาศอีกครั้งหนึ่ง เวลา 20.30 น. และยังออกอากาศที่ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.5 MHz ส่วนสถานีอื่นๆ ภายใต้การกำกับของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ก็ออกอากาศกับสถานีที่ไม่ติดสัมปทานเข้าเวลาเท่านั้น

ในปี พ.ศ. 2550 นี้ กำลังจะมีแผนที่จะนำมาออกอากาศอีกครั้งในช่วงเวลากลางวัน ซึ่งอยู่ในช่วงการดำเนินการจัดทำผังรายการอยู่

การเผยแพร่

ผลการศึกษา พบว่า การเผยแพร่ละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุด “บุชาพ่อด้วยการพอ” นี้ เป็นแนวคิดตั้งแต่ในระดับนโยบาย การเผยแพร่นี้เป็นส่วนหนึ่งของวัตถุประสงค์ของการผลิตละครวิทยุชุดนี้ โดยมีความมุ่งหวังที่จะเผยแพร่ ด้วยกัน 2 สิ่ง คือ เผยแพร่แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขอพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และ เผยแพร่ละครวิทยุให้เป็นที่รู้จักและกลับมาเป็นที่นิยมอีกครั้ง

แนวทางการเผยแพร่ละครชุดนี้ ไม่ใช่แค่การออกอากาศเฉพาะสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยเท่านั้น แต่คณะทำงานโครงการผลิตและเผยแพร่ละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ ยังได้ทำสำเนาละครวิทยุชุดนี้ เป็นบรรจุภัณฑ์ที่สมพระเกียรติ และแจกจ่ายไปยังเครือข่าย และสถานีวิทยุต่างๆ เพื่อเผยแพร่ต่อไป ดังที่จันทิมา เชนสงวนได้กล่าวไว้ว่า

“...เมื่อผลิตครบทั้งชุด 44 ตอนแล้ว เราได้สำเนาให้กับเครือข่ายวิทยุอื่นๆ ด้วย โดยพวกเขาจะไปหาเวลาในการออกอากาศเผยแพร่เอง ตามความเหมาะสม ทำให้สามารถออกอากาศได้เต็มที่ขึ้น บ่อยขึ้น ครอบคลุมมากขึ้น...”⁴⁷

⁴⁷ สัมภาษณ์ จันทิมา เชนสงวน, ผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย, 11 เมษายน 2550.

ปัญหาและอุปสรรคในการผลิต

ประเด็นด้านปัญหาและอุปสรรคในการผลิต ของกระบวนการผลิตละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุด “บูชาพ่อด้วยการพอ” ผู้วิจัยขอเสนอผลการศึกษา ออกเป็นส่วน ๆ ดังนี้

1. ปัญหาและอุปสรรคในการผลิต ด้านแนวคิด เจตนารมณ์

ผลการศึกษา พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในด้านแนวคิด และเจตนารมณ์การผลิตละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุด “บูชาพ่อด้วยการพอ” คือ การมีแนวคิดไม่ยอมรับนักแสดงละครโทรทัศน์จากนักแสดงละครวิทยุอาชีพ

แนวคิดเบื้องต้นในการผลิตละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุด “บูชาพ่อด้วยการพอ” คือ ต้องการฟื้นฟูและยกระดับมาตรฐานวิชาชีพละครวิทยุไทย จึงมีการเชิญคณะละครวิทยุที่ยังทำการผลิตอยู่ในปัจจุบันมาร่วมเป็นส่วนหนึ่งของการแสดงละครวิทยุชุดนี้ แต่มีคณะละครวิทยุบางคณะไม่ตอบรับด้วยสาเหตุบางประการ โดยอรุณี แดงพันธ์ เลขานุการคณะทำงานโครงการผลิตและเผยแพร่ละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ กล่าวถึงปัญหาการเชิญคณะละครวิทยุเข้าร่วมงานครั้งนี้ว่า

...คนที่อยู่ในวงการวิทยุปัจจุบันที่อาวุโสแล้วมีบางคนที่ยังไม่ยอมรับ นักแสดงรุ่นใหม่มีอิโก้ในตัวเองสูงอยู่ เขาคิดว่าเขามีอาชีพ พวกนักแสดงพวกนี้ไม่ได้มาสาย อีกเรื่องหนึ่งที่ฟังดูมีบางกระแส เขาบอกว่านักแสดงอาวุโส ถ้าให้เขามาแสดงเป็นตัวประกอบ เป็นพ่อแม่เขาก็ไม่เอ็นจอย เหมือนเขามาเป็นตัวประกอบของเด็กอะไรอย่างเนี่ย นี่ก็เป็นอุปสรรค ปัญหาอีกอย่างก็คือยังรับสภาพตัวเองไม่ได้จริง เขายังคิดว่าต้องทำได้ทุกบท ทั้งเสียงเด็ก นุ่มสาว คนแก่ ซึ่งปัจจุบันมันฟังแล้วไม่...⁴⁸

ปัญหาและอุปสรรคอีกประการหนึ่ง ทางด้านแนวคิดและเจตนารมณ์คือ ผู้ร่วมงานบางท่านอาจมีทัศนคติที่ไม่ตรงกับข้อตกลงส่วนใหญ่ของการผลิตละครชุดนี้ เช่นวีระ ลิมปพันธ์ หัวหน้าคณะละครวิทยุ 2-1-3 ได้ให้แนวคิดที่แตกต่างจากการรูปแบบการผลิตละครวิทยุชุดนี้ว่า

...การไปบอกรวม มันไม่ใช่ละคร ใช้ไม่ได้ มันต้องคณะใครคณะมัน การแสดงรวมกันเป็นวิธีการที่ผิด มันไม่เกิดการแข่งขัน ต้องรู้ไว้ละ คณะ 213 เกศทิพย์ กันตนา เขามีแฟนของเขาอยู่ เป็นประจำ คุณต้องให้ต่างคนต่างเล่น ไปผลิตเองแล้วมาแข่งกัน มันจะสนุก มันจะประสบความสำเร็จมาก แต่คณะเขาก็จะเล่นเข้าหากัน พระเอกนางเอกของคณะเขาก็เข้าหากัน การเอา พระเอกคณะนั้น มีเล่นนางเอกคณะนี้ มัน

⁴⁸สัมภาษณ์ อรุณี แดงพันธ์, คณะทำงานและเลขานุการโครงการผลิตและเผยแพร่ละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ, 12 มีนาคม 2550.

ไปกันอยากถึงแม้มันจะดีแต่ก็ไม่ดีเท่าที่ควร มันไปเสียแพนละคร ผม ไม่อยากขัดคอ แต่ผมไม่เห็นด้วยกับวิธีการนี้ ตั้งบให้เขาไปเลย แล้วทำไปออกอากาศเวลาของเขานั้นแหละ หรือจะซื้อเพิ่มก็ว่าไป คือไม่เห็นด้วยกับการรวมเพราะมันไม่ดีเท่าที่ควร การรวมแล้วไม่ดีเท่าที่ควร แต่พูดไม่ออก...⁴⁹

2. ปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการผลิต

ผลการศึกษา พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการผลิตละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุด “บุชาพ่อด้วยการพอ” มีด้วยกันหลายประการ คือ

2.1 กระบวนการผลิตขั้นตอนเตรียมการผลิต ปัญหาที่พบ คือ เกี่ยวกับเรื่องบทละครวิทยุ กล่าวคือ ภายหลังจากเขียนบทละครวิทยุ และทำการบันทึกการแสดงเรื่อง “ด้วยรัก.. จากแผ่นดิน” เสร็จแล้วพร้อมทั้งตัดต่อเสียง ลงเพลงและดนตรีประกอบไปบางส่วนแล้วแล้ว พร้อมที่จะออกอากาศตอนแรกในวันจันทร์ที่ 5 มิถุนายน พ.ศ.2549 มีมติที่ประชุมครั้งที่ 9/2549 วันที่ 30 พฤษภาคม 2549 ของคณะกรรมการสภารัตถะ ในคณะกรรมการประชาสัมพันธ์งานฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี แจ้งกับผู้ดำเนินการผลิต คือ กันตนา ผ่านคณะทำงานโครงการผลิตและเผยแพร่ละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ ว่าที่ประชุมได้พิจารณาบทละครวิทยุเรื่อง ด้วยรัก.. จากแผ่นดิน โดยให้ความเห็นว่าเนื้อเรื่องทั้ง 15 ตอน มีเพียงช่วงเดียวเท่านั้นที่ใกล้เคียงกับเศรษฐกิจพอเพียง นอกจากนั้นเป็นเรื่องอิจฉาริษา และเสนอว่าละครเรื่องนี้ควรปรับเป็น 2 จบ ซึ่งทางกันตนา แจ้งว่าไม่สามารถแก้ไขได้ทั้งหมด แต่จะปรับให้เข้ากับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง และเป็นละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติมากขึ้น ก็มีการประชุมหารือหาทางออก โดยมีข้อสรุป คือ ให้สวดแทรกพระบรมราโชวาท หรือพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่ ไปในละครวิทยุชุดนี้ด้วย ส่งผลให้โครงสร้างละครวิทยุแต่ละตอนมีพระบรมราโชวาทหรือพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่ ในตอนท้ายละครทุกเรื่องด้วย ตลอดจนบทละครวิทยุที่ยังเขียนไม่เสร็จคือเรื่อง “แสงส่องเมือง” ก็มีการแทรกพระบรมราโชวาทหรือพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในบทละครวิทยุอยู่ตลอดเรื่อง

ปัญหาอีกประการหนึ่งของบทละครวิทยุ คือ ผู้เขียนบทละครวิทยุ เขียนบทละครวิทยุไม่ทันการบันทึกการแสดง อาจเนื่องมาจากข้อจำกัดด้านเวลาที่ใช้ในการเขียนบทละครวิทยุแต่ละเรื่องน้อยเกินไป มีละครวิทยุถึงสองเรื่อง คือ เรื่อง “ด้วยรัก.. จากแผ่นดิน” และ “แสงส่องเมือง” ที่เขียนบทละครวิทยุไม่ทัน ทำให้การบันทึกการแสดงมีความล่าช้าตามไปด้วย

2.2 กระบวนการผลิตในขั้นการดำเนินการผลิต ปัญหาที่พบ สามารถแยกเป็นปัญหา 2 ประเภทประเภทแรก คือ ปัญหาเฉพาะบุคคล นั่นคือปัญหาความสามารถด้านการแสดงละคร

⁴⁹สัมภาษณ์ วีระ ลิ้มปพันธ์, หัวหน้าคณะละครวิทยุคณะ 2-1-3, 2 มีนาคม 2550.

วิทย์ของนักแสดงละครโทรทัศน์ที่มาร่วมเล่น ซึ่งนักแสดงทุกท่านก็เข้าใจดี นักแสดงละครโทรทัศน์ มาแสดงโดยไม่เห็นบท หรือทำการซักซ้อมก่อนเลย ถือว่าเป็นครั้งแรกกันทุกคน ทำให้เกิดความ ล้าช้าในการบันทึกการแสดง อีกทั้งเรื่องคิวของนักแสดงซึ่งบางครั้งทำให้ต้องบันทึกการแสดงแบบ เจาะ ปัญหาเหล่านี้ของนักแสดง อาจทำให้อรรถรสและคุณภาพของละครวิทย์ชุดนี้อาจลดลงไปด้วย

ปัญหาประเภทที่ 2 คือปัญหาของกลุ่มผู้ผลิต ซึ่งผู้วิจัยถือว่า เป็นปัญหาใหญ่ คือ “ความเกรงใจ” ของผู้ที่มีส่วนร่วมในการผลิต ปัญหานี้เกิดจากทุกคนให้เกียรติกันและกัน จึงไม่มีใครกล้าตัดสินใจในเรื่องคุณภาพของงาน ในขณะที่ทำการบันทึกการแสดงไม่มีใครกล้าตำหนิติเตียน นักแสดงละครวิทยุอาชีพ ก็ไม่กล้าตำหนินักแสดงโทรทัศน์มากนัก เพราะคิดว่าเป็นดาราดัง และ คิดว่าทำเป็นครั้งแรกก็น่าดีแล้ว หัวหน้าคณะที่มาดูการบันทึกการแสดงก็ไม่กล้าแสดงออกถึงความ ไม่พอใจกับคุณภาพงาน ด้วยเหตุผลไม่ใช่เจ้าของบ้าน ไม่ใช่เจ้าของงาน เกรงใจกัน จึงทำให้ละคร วิทย์ที่ออกมาไม่สมบูรณ์ร้อยเปอร์เซ็นต์ ตัวอย่างความคิดของผู้ที่มีส่วนร่วมในการผลิตละครวิทย์ ชุดนี้ จากการสัมภาษณ์หลังผลิตงานเสร็จสิ้นแล้ว ได้พอสังเขป ดังนี้

...ความเกรงใจคือปัญหาหลักปัญหาหนึ่ง แต่สำหรับงานชิ้นนี้ ถือว่ามันเสนอสิ่งใหม่ ตัวพระ ตัวนางอาจจะเล่นไม่ดี พุดตรง ๆ นะ แต่ต้องยอมปล่อย เพราะเชิญพวกเขามาเล่น ถ้าเป็นสมัยก่อนไม่ยอมให้ผ่านแน่นอน ถ้าแก้กระทันหัน และสุดโต่ง คือการเปลี่ยน พระเอก นางเอก ถ้าพุดตรง ๆ เอาจริง ๆ ต้องเปลี่ยน ยังเล่นใช้ไม่ได้ คุณอย่าลืมนะ พระเอก นางเอก มีเกือบทุกฉาก ทุกตอน จะซ้อมหมด ก็ไม่ไหวเหมือนกันนะ เพราะที่ ทำมา 10 ฉาก 3 ฉาก ยังรับไหว ที่เหลือ ต้องแก้...⁵⁰

...เพราะทุกคนก็เป็นผู้หลักผู้ใหญ่กันแล้วทั้งนั้น แต่มันก็คงปัญหา คือการให้เกียรติกัน เกรงใจกัน และก็ไม่ใช่บ้านของแต่ละคณะเองร้อยเปอร์เซ็นต์ ถ้าถามก็ต้องตอบว่าดี ตามมารยาทของคนไทย แต่ผมนั่งฟังก็อึดอัด อารมณ์ก็ไม่ได้ การรับ การแสดงออก ของละคร มันอยู่ที่น้ำเสียงและอารมณ์ ถ้าเข้ากันดีมันก็ออกมาดี แต่ที่อึดกัน อารมณ์ก็ ไม่ถึงเลย เล่นก็ผ่าน ๆ ไป...⁵¹

ในขณะที่เดียวกันก็มีมุมมองจากหลายท่านที่คิดว่า นักแสดงละครโทรทัศน์ที่มาร่วมเล่น ไม่ได้เป็นปัญหาในการผลิต แต่ถือว่าเป็นความใหม่ของวงการละครวิทย์ด้วย แต่ถ้าจะให้สมบูรณ์ ควรมีการฝึกฝนและซ้อมมากกว่านี้ ตัวอย่างของมุมมองแบบนี้ คือ

⁵⁰ สัมภาษณ์ ชูศักดิ์ สุทธิธรรม, ผู้กำกับการแสดง, 10 มีนาคม 2550.

⁵¹ สัมภาษณ์ วีระ ลิ้มปพันธ์, หัวหน้าคณะละครวิทย์คณะ 2-1-3, 2 มีนาคม 2550.

“...ต้องชมคะเด็กสมัยใหม่ เก่งมากจริง ๆ เขาเล่นเขาเข้าใจบทบาท ในสมัยก่อนมาใหม่คุณประดิษฐ์ต้องสอน อย่างเต็มที่ นอกจากมีหัวต้องฝึกก่อน เด็กสมัยนี้มาทำอะไรทำได้เลยเดี๋ยวนี้เด็กเก่งขึ้น เพราะเราเห็นมานานแล้วเปรียบเทียบกับได้ว่า เด็กใหม่ ๆ เขาได้เร็วกว่าคนเก่า ๆ...”⁵²

“...ดารานักแสดงสมัยใหม่รุ่นใหม่ คิดว่ามีความสามารถ แต่เราต้องเคี่ยวหน้อย ต้องเริ่มให้เขาารู้เรื่องการใช้เสียงก่อน เพราะมันไม่เหมือนละครทีวี เพราะมันเห็นภาพ แต่ละครวิทยุเสน่ห์จะอยู่ที่เสียง...”⁵³

“...คือความแปลกใหม่แต่ละเรื่อง คือพระเอก นางเอก ปัจจุบัน โดยมีพวกเราไปช่วยค้ำให้มันร้อน ให้มันสนุก พวกเราก็โอเคและก้าวหน้า ซึ่งการมีน้องดารารุ่นใหม่มาเล่น คือการแก้ปัญหาที่ดีคือจะไม่มีเรื่องการแข่งขันว่าใครจะเป็น พระเอก เป็นนางเอก ก็ถือว่าเป็นข้อดี ในการต่อรอง ด้านการวางตัวนักแสดง...”⁵⁴

2.3 กระบวนการผลิตในขั้นตอนหลังการผลิต ปัญหาที่พบ คือ การตัดต่อเสียง ลงเพลงและดนตรีประกอบไม่ทันออกอากาศ ด้วยรูปแบบการทำงานของผู้ลงเพลงและดนตรีประกอบซึ่งใช้เวลานานในการทำงานละครแต่ละตอน จนทำให้บางตอนอาจตรวจสอบคุณภาพแบบเร่งรีบ เพราะต้องส่งเทปเพื่อออกอากาศเลย ภูมินทร์ เจริญพงศ์ กล่าวถึงปัญหาของตนเองว่า

“...การทำงานต้องมีเวลาเยอะอย่างงานที่ได้มามีเวลาจำกัด แล้วตอนนั้นเราทำทั้งวิทยุ ทั้งโทรทัศน์ บางทีงานชิ้นหนึ่ง อยากจะให้คนเดียวทำขึ้นเดียวไปเลย จบแล้วค่อยเริ่มเรื่องใหม่ทำคนเดียวทำอย่างสองอย่าง อย่างเนี่ย มันจะแบบขาดรายละเอียดไปค่อนข้างเยอะ...”⁵⁵

ปัญหาของการออกอากาศ ที่พบได้ คือความผิดพลาดโดยเจ้าหน้าที่ออกอากาศของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย โดยนำเทปเดิมตอนที่แล้วออกอากาศแล้วมาออกอากาศซ้ำกว่าจะรู้ตัวก็ ผ่านไป 5 นาที ต่อจากนั้นก็นำเทปละครตอนที่ตัดออกอากาศในวันนั้นมาออกอากาศ แต่ก็ไม่สามารถฟังจบได้ต้องตัดเข้ารายการต่อไปของสถานี ทำให้ 5 นาทีสุดท้ายของละครตอนนั้นผู้ฟังไม่ได้รับฟัง ทำให้การติดตามรับฟังไม่สมบูรณ์

ปัญหาอีกประการหนึ่งของขั้นตอนหลังการผลิต คือ ปัญหาในการเผยแพร่ ในขณะที่หน่วยงานต่าง ๆ ได้ขอละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุดนี้ไปออกอากาศในสถานีที่หน่วยงานรับผิดชอบแล้ว แต่คณะทำงานโครงการผลิตและเผยแพร่ละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ ไม่สามารถทำเป็นแพคเกจใน

⁵² สัมภาษณ์ สมสุข กัลย์จาฤก, หัวหน้าคณะละครวิทยุคณะกันตนา, 6 มีนาคม 2550.

⁵³ สัมภาษณ์ กัลยา ทิณพงษ์, หัวหน้าคณะละครวิทยุคณะเกศทิพย์, 12 มีนาคม 2550.

⁵⁴ สัมภาษณ์ สุมาลี ชาญภูมิตล, ผู้คัดเลือกนักแสดง, 10 มีนาคม 2550.

⁵⁵ สัมภาษณ์ ภูมินทร์ เจริญพงศ์, ผู้ลงเพลงและดนตรีประกอบ, 6 มีนาคม 2550.

รูป C.D. ได้ทันตามเวลาที่กำหนดในการเผยแพร่คือภายในปี 2549 ได้ ซึ่งติดขัดในข้อสรุปรูปแบบของแพกเกจ จึงทำให้เกิดความล่าช้าในการเผยแพร่

การประเมินตนเองของผู้ผลิต

การประเมินตนเองของผู้ผลิต ในกระบวนการผลิตละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุด “บุชาพ่อด้วยการพอ” จากการศึกษาพบว่า

ผู้ผลิตระดับนโยบาย มีความพึงพอใจในระดับดี และภาคภูมิใจที่เป็นผู้นำข้อมูล ความรู้ และความบันเทิง ไปยังประชาชนได้ ตามบทบาทหน้าที่ของผู้ผลิตสื่อภาครัฐที่มีต่อประชาชน ดังคำกล่าวของจันทิมา เชนสงวน ผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ที่ว่า

...ประเมินผลในการผลิต คงได้ในรูปผลสำเร็จของงาน น่าจะได้ในขั้นดีเยี่ยม แต่ในเรื่องการเผยแพร่ในปี 49 อาจจะได้แค่ดี ดิฉันมีความสุขและภาคภูมิใจ ที่ได้นำปรัชญาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ทรงพระราชทานและทรงมุ่งหวัง ให้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตของประชาชนจริง ๆ แล้วเราได้ทำในสิ่งที่ยากที่ท่านพระราชทานมา เอามาย่อ เอามาไม่ ให้คนรู้จัก ให้คนมาทำงานได้ ซึ่งตรงนี้คือจุดมุ่งหมายสูงสุดของสื่อ คือถ้าเรานำสิ่งที่ยากเข้ามาในระบบสื่อ และสามารถ และสามารถทำให้ผู้ฟัง เราข่าวสารได้อย่างถูกต้อง และนำไปปฏิบัติตาม และแถมยังเปลี่ยนแปลงทัศนคติในการทำงาน เปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศนคติต่าง ๆ เหล่านี้ จะทำให้ ประชาชนรับทราบและนำไปปฏิบัติได้ด้วยนี่ เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต โดยคนทั้งประเทศรับรู้อย่างทั่วถึง อันนี้คือสิ่งที่ดิฉันภูมิใจมาก...⁵⁶

ผู้ผลิตระดับปฏิบัติการที่เป็นหัวหน้าคณะละครวิทยุ ประเมินผลการผลิตไปในทิศทางเดียวกันคือการประเมินในรูปคะแนนคือ 70 คะแนน จาก 100 คะแนน ด้วยความมีประสบการณ์ในการทำงานละครวิทยุมานานทำให้ทราบข้อบกพร่องในการทำงานเป็นอย่างดี โดยเฉพาะการบันทึกการแสดงแบบเจาะ ผู้ผลิตกลุ่มนี้รับรู้ได้ถึงความแตกต่าง และความบกพร่องที่เกิดขึ้น ดังความคิดเห็นของกัลยา ทิณพงษ์ หัวหน้าคณะเกศทิพย์

...ก็ใช้ได้นะ ถ้าจะให้มันเป็นคะแนน ถ้าจะเต็มร้อย ก็คงได้เจ็ดสิบ นะคะ บทก็ดีสนุกอะไรก็ดี แต่บางทีหลายคนไปรวมกัน เจอกัน มันอาจจะยังไม่คล่อง ไม่ชิน ไม่

⁵⁶ สัมภาษณ์ จันทิมา เชนสงวน, ผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย, 11 เมษายน 2550.

เหมือนคนไหนใครคนไหนมัน ดาราก็ไม่ค่อยมีเวลา อาจจะเจาะ การเล่นเจาะในละครวิทยุ มันอาจไม่ได้ ฟीलิ่ง ก็จริงๆ เขาก็เล่นกันดี แต่มันมาเสียตรงเจาะ เราฟังรู้ เพราะทำงานมา สี่สิบปี...⁵⁷

วีระ ลิ้มปพันธ์ หัวหน้าคณะ 2-1-3 ที่ให้ความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ

...คนที่ไม่รู้ เขาก็จะไม่รู้หรืออก งานจะออกมาดี หรือไม่ เพราะเขาไม่ชำนาญ มันยังไม่ดีร้อยเปอร์เซ็นต์ ได้คงประมาณ 70 เปอร์เซ็นต์ มันยังคงขาดบางสิ่งบางอย่างอยู่ แต่คนฟังไม่รู้หรืออก คนที่ทำเองก็รู้เท่าไรหรืออก จะให้เหมือนผมที่ทำมาสี่สิบกว่าปี แล้วมันยาก มันละเอียดอ่อนมากนะครับ...⁵⁸

ผู้ผลิตระดับปฏิบัติการที่เป็นคณะทำงานโครงการผลิตและเผยแพร่ละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ ประเมินว่า ทำได้ดีแต่ยังไม่ถึงร้อยคะแนน อยู่ที่ระดับ 80 คะแนน ซึ่งอาจเกิดจากนักแสดงที่บางท่าน ไม่ใช่มืออาชีพสำหรับละครวิทยุ และอีกอย่างผู้ผลิตกลุ่มนี้ มองว่าเนื้อหาอาจยากสำหรับผู้ฟัง อีกทั้งก็ไม่ได้วัดหรือประเมินจากผู้ฟังด้วยในเรื่องความเข้าใจเรื่องราว มุกตลก อิทธิพล หนึ่งในคณะคณะทำงานโครงการผลิตและเผยแพร่ละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติและร่วมแสดงละครวิทยุชุดนี้ มองว่า

“...ก็ทำได้ในระดับหนึ่ง แต่ในก็ไม่ถึงกับเต็มร้อย เพราะอย่างหนึ่งคือ เราอาจจะไม่ใช่ นักแสดงโดยตรง แต่เป็นดาราที่เข้ามาเล่น ถามว่าเล่นดีไหม ก็ดี แต่เนื่องจากเวลา หรืออะไรส่วนหนึ่ง ถ้าจะเล่นให้ดีมันต้องเคี้ยวกว่านี้ เข้มกว่านี้...”⁵⁹

อรุณี แดงพันธ์ เลขานุการคณะคณะทำงานโครงการผลิตและเผยแพร่ละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ ให้ความคิดเห็นเรื่องการประเมินตนเองในการผลิตว่า

...ให้คะแนน สัก 80% แล้วกัน แล้วอีก 20% ที่หายไป คิดว่าเป็นเรื่องเนื้อหาที่จะเข้าสู่ผู้ฟังที่ว่ายังไม่ได้วัด เป็นที่สนใจของสื่อต่างๆ ที่เขาอยากจะทำรับ ที่นั่นน่าเสีย เราไม่ได้ทำการประเมินผลผู้ฟังไว้เลย ก็เลยไม่รู้ว่าจะตรงเนื้อหาเข้าถึงเขาไหม แต่ถ้าเราอยู่เบื้องหลังเราเข้าใจเพราะเราได้อ่านบทอ่านเนื้อหา แต่เราไปฟังละครวิทยุ โดยที่เราไม่รู้เนื้อหา ไม่รู้แบล็คกราวด์มาก่อนก็ไม่แน่ใจเหมือนกันว่าเข้าใจไหม...⁶⁰

⁵⁷ สัมภาษณ์ กัลยา ทิณพงษ์, หัวหน้าคณะละครวิทยุคณะเกษตรทิพย์, 12 มีนาคม 2550.

⁵⁸ สัมภาษณ์ วีระ ลิ้มปพันธ์, หัวหน้าคณะละครวิทยุคณะ 2-1-3, 2 มีนาคม 2550.

⁵⁹ สัมภาษณ์ มุกตลก อิทธิพล, คณะทำงานโครงการผลิตและเผยแพร่ละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติและนักแสดงละครวิทยุ, 12 มีนาคม 2550.

⁶⁰ สัมภาษณ์ อรุณี แดงพันธ์, คณะทำงานและเลขานุการโครงการผลิตและเผยแพร่ละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ, 12 มีนาคม 2550.

ผู้ผลิตระดับปฏิบัติการ ในส่วนของผู้เขียนบทละครวิทยุ มีความคิดเห็นในการประเมินที่ต่างกัน คือ คม ขาวทอง ประเมินตนเองที่ ร้อยละ 91 – 92 และเชื่อมั่นและภูมิใจในสิ่งที่ทำไปอย่างเต็มที่ โดยคม ขาวทอง ให้ความคิดของตนเองในการประเมินตนเอง ว่า

...พอใจในระดับหนึ่งถ้าให้คะแนนที่ว่าสัก 91 92 เต็ม 100% หลังจากนั้นมีความผิดของบทที่ไปล่าช้าบ้าง มีความไม่เข้าใจ ด้วยมีความใหม่ในการเรียนในอะไรวางอย่าง และมองว่าเราก็จะมีเกียรติ เรามีอาชีพทำละครเราก็มีเกียรติได้ ในตัวเนื้อหาของเรามันสร้างโอกาส เรารู้สึกภูมิใจที่เราได้อยู่ในพื้นที่นี้ วันหนึ่งถ้าเราจะต้องหายไปจากสื่อ เราก็ไม่หลังน้ำตาเลยนะ เพราะว่าที่เรายู่นี่นะ แม้ว่ามันจะไม่เต็มร้อยจะได้ 91-92 แต่ว่าคือในสภาวะอย่างนั้นดีแล้ว วันหนึ่งถ้าเราเสียโอกาสไม่มีสื่ออยู่ในมือ เราจะไม่เสียใจ เราจะไม่ร้องไห้ให้ใครฟัง เพราะเรารู้สึกว่าเราเต็มที่แล้ว...⁶¹

ในขณะที่ผู้เขียนบทละครอีกหนึ่งท่าน คือ จริญญาพร ปรบักษ์ประลัย ประเมินตนเองที่คะแนน 70 – 80 โดยเงื่อนไขของเวลาทำให้งานไม่สมบูรณ์ โดยจริญญาพร ปรบักษ์ประลัย กล่าวว่

“...พอใจแล้วก็ภูมิใจ มันได้ในสิ่งที่เราคิดอยู่ คืออย่างที่บอก ถ้ามีเวลาอาจจะได้ดีกว่านี้ ถ้าให้คะแนนคงจะประมาณ 70 – 80 ถ้าให้ตัวเอง แต่คนอื่นอาจจะเราให้น้อยกว่า...”⁶²

ผู้ผลิตในระดับปฏิบัติการ ที่เป็นนักแสดงวิทยุอาชีพ ทั้งในอดีตและปัจจุบัน ประเมินการทำงานด้วยคะแนน 70 คะแนน โดยมองว่าสาเหตุสำคัญที่ละครวิทยุไม่สมบูรณ์ คือ นักแสดงละครโทรทัศน์ที่มาร่วมเล่น โดยชูศักดิ์ สุธีธรรม ว่า

“...คงได้ 70% ซึ่งก็ถือว่าดีแล้ว สำหรับการงานรูปแบบใหม่ที่ขาดหายไปที่สำคัญคือตัวพระ ตัวนาง ยังอ่อนอยู่...”⁶³

สมาลี ชาญภูมิตล ให้ความคิดเห็นที่คล้ายคลึงกันว่า

...70% มั้งคะ ดูน่าย ๆ อย่าง เรื่องแรก ด้วยรักจากแผ่นดิน คุณหมอยุชกร เล่นละครทีวี เป็นพิธีกร เก่งมาก แต่เวลาเป็นวิทยุ นางเอกวิทยุต้องเสียงหวาน เสียงนุ่ม ถึงแม้จะร้ายจะแก่นยังงักก็ตาม คือเสียงหนอยค่อนข้างห้าวใจ หนอยบอกพี่ว่าเล่นละครที่วิ้งง่ายกว่าเยอะเลย คือพูดง่าย ๆ ถึงแม้กาลเวลาจะเปลี่ยนไป แต่หลักของเสียงใน

⁶¹ สัมภาษณ์ คม ขาวทอง, ผู้เขียนบทละครวิทยุ, 15 มีนาคม 2550.

⁶² สัมภาษณ์ จริญญาพร ปรบักษ์ประลัย, ผู้เขียนบทละครวิทยุ, 19 มีนาคม 2550.

⁶³ สัมภาษณ์ ชูศักดิ์ สุธีธรรม, ผู้กำกับการแสดง, 10 มีนาคม 2550.

วิฑูย์มันก็ยังคงเหมือนเดิม คือนางเอกก็ต้องเสียงหวานเสมอ เพราะมันคือวิฑูย์ มันยังคงมีกลิ่นอายที่ยังคงต้อง...⁶⁴

ผู้ผลิตในระดับปฏิบัติการ ที่เป็นนักแสดงโทรทัศน์ ประเมินตนเองอยู่ในระดับต่ำ เพราะคิดว่าตนเองยังไม่มีความสามารถเท่ากับนักแสดงละครวิทยุอาชีพ ต้องปรับปรุงและฝึกฝนอีกมาก ถึงจะทำได้ดี ดอม เหดระกุล ให้ความคิดเห็นในเรื่องการประเมินตนเองในการร่วมแสดงละครวิทยุ ชุดนี้ว่า

...น่าจะได้ซัก 5 – 6 คิดว่ายังไม่ค่อยอยู่ 1 คือ เราพะวง 2 เรายังไม่แม่น ในเรื่องของบท และจังหวะจะโคน แต่กระแสบรรยากาศก็ค่อนข้างดี ก็ขอยกประโยชน์ให้ทีมงาน แต่การที่ได้มาร่วมงานกับบุคลากรเหล่านี้มันทำให้ประสบการณ์ในการแสดงหรือการบันทึกมันเพิ่มขึ้น ซัดจำกัดมันเพิ่มขึ้นไปอีก จะถือว่าไปเขียนเป็นพอร์ตได้ไหม ส่งไปทำงานต่างประเทศได้ไหม ก็คงจะไม่ได้หรอก แต่ตัวเราเองรับรู้ได้กับการที่เราได้ร่วมงานกับบุคลากรในแต่ละแขนง...⁶⁵

วรรษยา นิลคุหา นักแสดงละครโทรทัศน์อีกหนึ่งท่านที่มาร่วมแสดงละครวิทยุชุดนี้ ประเมินตนเองไม่แตกต่างกับนักแสดงท่านอื่น ๆ คือ

“...โธ้ย มันยังไม่ดีเท่าไร เพราะมันรีบ ได้แก่ 65 คะแนนเท่านั้นแหละก็พอ แล้วที่ 35 คะแนนที่หายไป ก็เพราะเราไม่เก่ง เป็นเด็กใหม่ ยังเตรียมตัวไม่ดี ไม่ค่อยพร้อม ความเชื่อความอินในน้ำเสียง เรายังน้อยกว่าพี่ ๆ เยอะมาก...”⁶⁶

เอมี กลิ่นประทุม ตอกย้ำความคิดในการประเมินตนเองของนักแสดงละครโทรทัศน์ที่มาร่วมแสดง ในทิศทางกับ 2 ท่านแรก ว่า

...ถ้าเต็มสิบคิดว่าห้าพอ แล้วห้าที่หายไป หรืออาจจะสี่ด้วยซ้ำ เพราะว่าเหมือนจะต้องฝึกอีกเยอะมาก อารมณ์เราคิดว่าได้แล้ว มันก็ยังไม่ได้ แล้วพอมาฟังเองเราจะทำเพิ่มขึ้นมากกว่านี้นะ แต่ตอนนั้น เราคิดว่าเราทำดีแล้ว ซึ่งคิดว่าข้อบกพร่องที่ต้องแก้ไขคืออารมณ์ ยังไม่ได้ทำความเข้าใจในเรื่องอารมณ์ เวลาพูดจะได้ไม่ติด ไม่พูดเร็วเกินไป พูดชัดถ้อยชัดคำขึ้น...⁶⁷

⁶⁴ สัมภาษณ์ สุมาลี ชาบุญมิตถ, ผู้คัดเลือกนักแสดง, 10 มีนาคม 2550.

⁶⁵ สัมภาษณ์ ดอม เหดระกุล, นักแสดง, 23 มีนาคม 2550.

⁶⁶ สัมภาษณ์ วรรษยา นิลคุหา, นักแสดง, 27 มีนาคม 2550.

⁶⁷ สัมภาษณ์ เอมี กลิ่นประทุม, นักแสดง, 27 มีนาคม 2550.

ส่วนที่ 2

ผลการวิเคราะห์เนื้อหาละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุด “บุชาพ่อด้วยการพอ” กับการนำมาใช้ในงานวิทยุกระจายเสียงเพื่อการพัฒนา

การศึกษาเนื้อหาละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุด “บุชาพ่อด้วยการพอ” พบว่า ละครวิทยุชุดนี้ ซึ่งประกอบด้วยละครวิทยุ 3 เรื่อง ประกอบด้วย เรื่อง “ด้วยรัก..จากแผ่นดิน”, “บุญที่ปลูก” และ “แสงส่องเมือง” มีเนื้อหาที่ใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแก่นในการผลิตเนื้อหา จึงทำให้ละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุด “บุชาพ่อด้วยการพอ” ชุดนี้ มีบทบาทมากกว่าไปกว่าการให้ความบันเทิง กล่าวคือเนื้อหาในละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุด “บุชาพ่อด้วยการพอ” ชุดนี้สอดแทรกความรู้ ความคิดต่าง ๆ ในการพัฒนาความเป็นอยู่ ทั้งทางด้านการทำอาชีพ และด้านคุณธรรม

เพื่อความเข้าใจในเนื้อหาของละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุด “บุชาพ่อด้วยการพอ” ผู้วิจัยสรุปเนื้อหาโดยย่อของละครวิทยุแต่ละเรื่อง ดังนี้

ละครวิทยุเรื่อง “ด้วยรัก..จากแผ่นดิน”

ละครวิทยุเรื่อง “ด้วยรัก..จากแผ่นดิน” เป็นละครวิทยุที่สะท้อนแนวคิดของผู้ที่เชื่อในแนวทางแห่งความพอเพียง ในการทำธุรกิจที่ไม่ได้มุ่งหวังแต่การเอาชนะเท่านั้น ด้วยการทำงานแบบไม่เอาเปรียบผู้อื่น ไม่เร่งร้อนที่ให้อุทิศตนอย่างรวดเร็วจนเกินไป และดำเนินธุรกิจโดยคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวม ซึ่งแนวทางนี้เองที่จะทำให้สังคมอยู่ได้อย่างมั่นคงและมีความสุขตลอดไป โดยละครวิทยุเรื่อง “ด้วยรัก..จากแผ่นดิน” มีเรื่องราวโดยย่อ ดังนี้

ครอบครัว สุจริตเลิศล้ำ ทำธุรกิจโรงงานน้ำตาลมากกว่า 20 ปี จากโรงงานเล็ก ๆ ภายในบ้านในช่วงเริ่มต้น ค่อยๆ ขยายตัวจนกลายเป็นกิจการขนาดใหญ่ ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย มีจำนวนคนงานมากมาย แต่ด้วยสภาพเศรษฐกิจที่ผันผวน ประกอบกับการแข่งขันอย่างหนัก ก็ทำให้อุบัติการณ์ที่รุดหน้ามาตลอดเกิดสะดุด หนี้สินจากการลงทุนเพิ่มพูนขึ้น สร้างความกดดันให้กับทุกคนที่เกี่ยวข้อง

แล้วค่าวันหนึ่งก็มีเสียงป็นดังขึ้นมาจากนั้นก็มีคนพบร่าง ประวิตร เจ้าของบริษัทน้ำตาลสุจริตเลิศล้ำ นอนหมดสติอยู่ในห้องน้ำ เข้าถูกส่งโรงพยาบาลทันที แต่สภาพของเขาก็ยังเป็นเจ้าชายนิทรา ไม่มีสติรับรู้อะไรทั้งสิ้น คำถามที่ทุกคนอยากรู้ก็คือ เขาถูกทำร้าย หรือเป็นอุบัติเหตุ

ปฐวี และ วารี ลูกชายคนโตและคนรองของประวิตร ถูกเรียกตัวมาจากกรุงเทพฯ ในฐานะทายาทผู้สืบทอดธุรกิจการล้มเจ็บที่เกิดขึ้นอย่างไม่มีการคาดคิด สร้างความเสียใจให้แก่ลูก

ทั้งสองคน แต่ปัญหาที่ใหญ่ไม่แพ้กันก็คือ การสานต่อกิจการที่พ่อทำไว้ ซึ่งขณะนี้มันสิ้นมากถึง หาร้อยล้านบาท คณะผู้บริหารส่วนใหญ่ รวมทั้ง ธาดา ภรรยาของประวิตร ต่างคิดเห็นตรงกันว่า ควรขายกิจการ เพื่อนำเงินมาชำระหนี้ให้หมด แต่ แท้ หนึ่งในกรรมการบริษัทไม่เห็นด้วย เขาคิดว่า ยังมีโอกาสที่กิจการจะฟื้นตัว ถ้าหากใช้วิธีลดขนาดกิจการลง และค่อย ๆ ผ่อนจ่ายหนี้จนครบตาม จำนวน ข้อเสนอของทั้งสองฝ่ายไม่ได้ช้อยติ เพราะปฐวีและวารีต่างไม่มีข้อมูลมากพอ ทั้งคู่ขอเวลา ตัดสินใจอีกครั้ง

ธนาชาติ เจ้าของบริษัทน้ำตาลรายใหญ่ผู้เป็นคู่แข่งคนสำคัญ เขาถือโอกาสนี้พูดคุยกับ ปฐวีและวารี เพื่อขอซื้อบริษัทน้ำตาลสุจริตเลิศล้ำ โดยอ้างว่าเป็นการช่วยเหลือ ก่อนที่กิจการจะ ย่ำแย่ลงไปกว่านี้ ทั้งปฐวีและวารีต่างไม่พอใจคำพูดของธนาชาติ วารีมารมณขึ้นถึงจุดเดือด เขาได้ ธนาชาติออกจากห้องพักคนไข้ วารีเกือบจะมีเรื่องกับลูกน้องของธนาชาติ แต่ทุกคนห้ามไว้ เหตุการณ์ จึงได้ยุติ ธนาชาติยอมออกจากโรงพยาบาลไป ทว่าเขาก็ไม่ลืมสิ่งที่ทำย ให้ปฐวีและวารีกลับไปคิด ทบทวน แล้วค่อยให้คำตอบแก่เขา

วันรุ่งขึ้น ผู้ใหญ่ในบริษัท ต่างต่อว่าวารี ที่เสียมารยาทกับแขกผู้ใหญ่ ทำให้วารีรู้สึก หงุดหงิดมาก จึงหันหันขั้รถกลับกรุงเทพฯ โดยไม่สนใจปัญหายุ่งเหยิงในบริษัท ตอนนี้ทุกคนรู้ แล้วว่าคงพึ่งวารีไม่ได้ การตัดสินใจทั้งหมดจึงตกอยู่กับปฐวี

ช่วงเวลาที่ต้องขบคิดหนัก ปฐวีขออยู่ตามลำพัง เขานำรูปถ่ายเก่า ๆ ของพ่อ ตั้งแต่ สมัยที่เริ่มก่อตั้งกิจการออกมาดู ระหว่างที่กำลังดูรูปอยู่นั้น เขาก็ขอเข้าพบเพื่อพูดเรื่องการขาย กิจการ โดยย้ำจุดยืนว่าเขาไม่เห็นด้วยกับเรื่องนี้ ในคณะกรรมการบริหารทั้งหมด แท้เป็นคนเดียวที่ อยู่กับประวิตรมาตั้งแต่ต้น เขาเล่าให้ปฐวีฟังถึงการก่อกำเนิดของบริษัท จากสมัยแรก ๆ ที่เป็นแค่ กิจการในครัวเรือน ใช้แรงงานโคและกระบือหมุนเครื่องหีบอ้อยแบบไม้ ก่อนที่จะขยายกิจการและ เริ่มผลิตน้ำเชื่อมส่งขายให้โรงงานผลิตน้ำตาล ต่อจากนั้นอีกห้าปีเต็ม จึงมีเครื่องจักรผลิตน้ำตาล ทรายของตัวเองเป็นครั้งแรก กว่าจะมาถึงวันนี้ ประวิตรต้องต่อสู้มาอย่างมากมาย เพราะฉะนั้น เขาจึงอยากให้ปฐวีรักษากิจการนี้ไว้ให้ได้

ปฐวีเรียกประชุมคณะกรรมการบริหาร และแจ้งว่าเขาตัดสินใจดำเนินกิจการต่อไป ขอให้ ทุกคนช่วยสนับสนุนเขาด้วย แต่คณะกรรมการส่วนใหญ่กลับคัดค้าน บอกว่าเป็นการตัดสินใจที่ ผิดพลาด โดยเฉพาะ หิรัณย์ และ เกียรติศักดิ์ ซึ่งใช้คำพูดอย่างน่ากลัวว่า ถ้าปฐวีไม่ขายกิจการ ตั้งแต่ตอนนี้ สุดท้ายจะไม่เหลืออะไรเลย การประชุมครั้งนี้ทำให้ปฐวีต้องคิดหนักอีกครั้ง

ปฐวีคิดว่าถ้าจะรักษากิจการนี้ไว้ เขาต้องศึกษาข้อมูลให้มากที่สุด เขาจึงเริ่มออก สืบรวจทุก ๆ จุดภายในโรงงาน จนได้พบกับ ธีระ เพื่อนเก่าของเขาและลูกชายของแท้ ซึ่งเป็น หัวหน้าฝ่ายวิจัยของบริษัท มีหน้าที่คิดค้นปรับปรุงคุณภาพอ้อย และเพิ่มผลผลิตต่อไร่ให้ได้มากขึ้น

ธีระบอกกับปฐวีว่า ธุรกิจน้ำตาลไม่ได้เริ่มต้นในโรงงาน แต่นับหนึ่งตั้งแต่ที่ยังเป็นต้นอ่อน จากไร่อ่อนไป ถึงโต๊ะอาหารของแต่ละบ้าน ธุรกิจนี้เกี่ยวข้องกับผู้คนมากมาย การตัดสินใจของปฐวีจึงไม่ใช่แค่ เรื่องในครอบครัว แต่มีโครงข่ายที่ใหญ่โตกว่านั้นมาก

ธีระพาปฐวีมาที่ไร่อ่อน และแนะนำให้เขาได้รู้จัก เต็มธรรม หัวหน้ากลุ่มเกษตรกรไร่อ่อน ซึ่งได้เล่าให้ปฐวีฟังว่า ที่ผ่านมาประวัติได้ช่วยอะไรชาวไร่อ่อนบ้าง การทำธุรกิจโดยไม่เคยเอาเปรียบ ชาวไร่อ่อน แถมยังให้ความช่วยเหลือในเรื่องต่าง ๆ มาโดยตลอด ทำให้ชาวไร่อ่อนทุกครอบครัวมีชีวิตที่ดีขึ้น สร้างให้เกิดสายใยความผูกพัน ระหว่างเจ้าของกิจการโรงงานและเกษตรกรชาวไร่

นอกจากเต็มธรรมแล้ว การเดินทางสู่ไร่อ่อนในครั้งนี้ ยังทำให้ปฐวีได้พบกับ นิศาชล ลูกสาวของเต็มธรรม ซึ่งเรียนจบเกษตรศาสตร์และกลับมาเป็นครูสอนเด็ก ๆ ที่หมู่บ้านแห่งนี้ ปฐวีรู้สึกประทับใจในตัวนิศาชล เขาคิดว่าการกลับมาเป็นครูที่บ้านเกิด นับเป็นการเสียสละอันน่ายกย่องอย่างยิ่ง ประกอบกับเวลานั้น ปฐวีทะเลาะกับ ปานมณี นางแบบสาวคนรักของเขาอยู่บ่อยครั้ง ทำให้หญิงสาวที่วางตัวเรียบร้อย ไม่หือหวาอย่างนิศาชล กลายเป็นที่ต้องตาเขาโดยทันที แต่สำหรับนิศาชลแล้ว กลับรู้สึกตรงข้าม เธอไม่ชอบหน้าปฐวีเอาเสียเลย

ในขณะที่ปฐวีกำลังหนักใจกับเรื่องที่เกิดขึ้น วารีกลับใช้เวลาวัน ๆ หมกมุ่นกับการเที่ยวเตร่ ดื่มสุรา และเสพยาเสพติด ระหว่างนั้น ธนชาติติดต่อนมาหาเขาหลายครั้ง แต่เขาก็ปฏิเสธโดยตลอด จนกระทั่งวันหนึ่ง เขาโทรไปขอเงินทางปฐวี และถูกต่อว่าเรื่องการใช้เงิน ทำให้เขาโกรธมาก และคิดว่าปฐวีตั้งใจจะสุบกิจการไว้คนเดียว วารีเดินทางกลับบ้าน เพื่อพูดคุยกับปฐวีให้เด็ดขาด เมื่อทั้งคู่พบกัน ก็ทะเลาะมีปากเสียงจนเกือบจะชกต่อยกัน เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทำให้เขาตาเสียใจมาก คึนนั้น วารีโทรไปหาธนชาติด้วยตัวเอง บอกอยากคุยเรื่องการขายหุ้นในส่วนของเขา

หนึ่งสัปดาห์ต่อมา ปฐวีมาที่บริษัทและได้พบว่า บริษัทได้เปลี่ยนมือเป็นของธนชาติไปแล้ว โดยวารีได้ขายหุ้นของเขาทั้งหมด เมื่อรวมกับหุ้นที่หิรัญย์และเกียรติศักดิ์ขายไป ก็ทำให้ธนชาติมีหุ้นอยู่ในมือเกินกว่าครึ่ง เขาจึงเข้าบริหารกิจการได้โดยทันที

ปฐวีเสียใจมาก เขาคิดกลับกรุงเทพฯ และเลิกสนใจกิจการน้ำตาลอีกต่อไป แต่ก่อนที่เขาจะออกเดินทาง แท้ได้มาพูดให้เขามีกำลังใจอีกครั้ง พร้อมกันนั้นก็ได้บอกว่า นอกจากโรงงานใหญ่ที่เสียไปแล้ว ประวัติยังมีโรงงานเก่าอีกโรงงานหนึ่ง ซึ่งหยุดดำเนินการไปเป็นสิบปีแล้ว แต่ถ้าปฐวียังคิดที่จะสู้ต่อ เขาสามารถเริ่มต้นจากโรงงานนี้ได้ คำพูดของแท้ได้จุดประกายความหวังขึ้นในใจปฐวี เขาคิดที่จะทำแบบที่พ่อเคยทำมา นั่นก็คือสร้างกิจการให้มั่นคงด้วยมือตัวเอง

ทันทีที่ตกลงใจได้ ปฐวีก็ขายหุ้นทั้งหมดให้แก่ธนชาติ ทุกคนคิดว่าปฐวีคงยอมแพ้ แต่จริง ๆ แล้วเขาตั้งใจเอาเงินนี้มาฟื้นฟูโรงงาน ซ่อมแซมเครื่องจักรกล และว่าจ้างคนงานที่พร้อมจะสู้ต่อกับเขา

ในระหว่างที่โรงงานได้รับการซ่อมแซม ปฐวีได้ไปพักอยู่กับชาวไร่อ้อย โดยได้ทดลองทำไร่ด้วยตัวเอง การลงไปทำงานในไร่ทำให้หลายคนดูถูกเขา ไม่ว่าจะเป็นอดีตกรรมการบริษัทอย่าง หิรัญย์และเกียรติศักดิ์ ซึ่งตอนนี้เข้าทำงานกับธนาคารแล้ว วารี่ซึ่งต่อว่าพี่ชายว่าทำให้ครอบครัวตกต่ำจนถึงขีดสุด รวมถึงปานมณีที่ขอตัดความสัมพันธ์จากเขา แต่ปฐวีก็ไม่สนใจว่าใครจะคิดอย่างไร เพราะเขารู้เป้าหมายของตัวเองดีว่าเขาทำไปเพื่ออะไร

นอกจากคนเหล่านี้แล้ว เติมธรรมและชาวไร่อ้อยส่วนใหญ่ ต่างก็นึกคาดเดาไปว่าปฐวีคงไม่ทำจริง อีกสักพักเดี๋ยวก็น่าจะยอมแพ้ เพราะงานไร่อ้อยทั้งเหนื่อยและหนัก แต่ในที่สุด ปฐวีก็ได้พิสูจน์ให้เห็นว่าไม่ได้เป็นอย่างที่หลายคนคิด การสู้งานหนักเป็นสิ่งที่ชนะใจทุก ๆ คน รวมทั้งนิสาชลที่เริ่มมีใจเอนเอียงมาทางเขาบ้างแล้ว

วันหนึ่ง นิสาชลได้ชักชวนให้ปฐวีไปเป็นครูพิเศษ สอนเรื่องการทำอาชีพเกษตรกร เขาพูดให้เด็ก ๆ ภูมิใจในอาชีพของพ่อแม่ เพราะถ้าไม่มีอาชีพชาวไร่อ้อย ก็จะไม่มียอดูดิบสำหรับทำน้ำตาล ซึ่งเป็นส่วนประกอบของอาหารแทบทุกชนิด การทำงานทุกอาชีพล้วนมีความสำคัญ ถ้าขาดอาชีพใดอาชีพหนึ่ง ทุก ๆ คนก็จะอยู่กันลำบาก เพราะฉะนั้นอย่าคิดแค่ว่าอาชีพของเราได้เงินมากหรือน้อย แต่ให้คิดว่าอาชีพของเราสร้างประโยชน์ให้แก่ใครได้บ้าง

หลังจากการสอนชั่วโมงนั้น นิสาชลกล่าวชอบใจปฐวี และขอทำอาหารเลี้ยงเขา อาหารมื้อนั้นเป็นอาหารง่าย ๆ แบบชาวบ้านแท้ ๆ แต่ด้วยบรรยากาศอันสวยงาม และจิตใจที่เปี่ยมสุข ก็ทำให้มันกลายเป็นอาหารสุดพิเศษ ที่สร้างความประทับใจให้แก่ปฐวีอย่างมาก

ในส่วนของเกษตรกรชาวไร่อ้อย แม้โรงงานน้ำตาลกลายเป็นของธนาคารไปแล้ว แต่พวกเขาก็ยังต้องตัดอ้อยส่งให้โรงงานนี้อยู่ดี ความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอีกครั้ง เมื่อธนาคารได้ลดราคาอ้อยให้ต่ำลง โดยใช้การผูกขาดธุรกิจน้ำตาล เป็นเงื่อนไขบีบบังชาวไร่อ้อยให้ต้องยอมรับ ตอนแรก เติมธรรมพยายามต่อสู้ โดยร่วมกับกลุ่มเกษตรกรประท้วง ไม่ยอมขายให้ธนาคาร แต่ไม่นานหลังจากนั้นก็มีคนใจอ่อนยอมขายในราคาต่ำ เพราะคิดว่าอย่างน้อยก็ได้เงิน ดีกว่าลงทุนลงแรงเสียเปล่า

เมื่อปฐวีได้รู้เรื่องนี้ เขารู้สึกโกรธแทนชาวไร่อ้อย การลงไปทำงานไร่ในช่วงที่ผ่านมา ทำให้เขารู้ซึ่งถึงความยากลำบากของเกษตรกร เขาจึงยอมไม่ได้ที่มีการเอาเปรียบกันเช่นนี้ เขาตัดสินใจไปพูดคุยกับธนาคาร แต่กลับถูกหัวเราะเยาะและขับไล่ออกมา

การซ่อมแซมโรงงานเก่าเสร็จสิ้น ปฐวีเปิดกิจการโรงงานของเขาทันที แม้เครื่องจักรเก่าจะให้ผลผลิตออกมาได้ไม่มากนัก แต่ก็คุ้มค่ากับการลงทุน ปฐวีจึงมีกำลังใจที่จะสู้ต่อ ยิ่งได้คำปรึกษาที่ดี จากแท้ว ธาดา วีระ และนิสาชล กิจการก็ยิ่งพัฒนาเรื่อย ๆ จึงกลายเป็นธุรกิจที่มั่นคง จากตอนแรกที่ธนาคารคิดดูถูก ว่าปฐวีไม่มีทางแข่งกับโรงงานใหญ่ ๆ แบบเขาได้ ผ่านไปเพียง

หนึ่งปี ธนชาติชักเริ่มไม่แน่ใจ การให้ราคารับซื้ออ้อยที่เป็นธรรม ทำให้ชาวไร่อ้อยยินดีส่งอ้อยให้ปฐวีมากกว่าธนาชาติ แม้ถูกชู้ว่าถ้าขายให้ปฐวีแล้ว ธนชาติจะไม่ยอมรับซื้ออ้อยจากรายนั้น ๆ อีกต่อไปก็ตาม นอกจากนี้ ในช่วงที่ธนาชาติพยายามปั่นราคาสินค้า จนทำให้น้ำตาลขาดตลาด ยังเป็นโอกาสให้ปฐวีขยายตลาดไปได้ด้วย

ใช้เวลาเพียงสองปี ปฐวีก็มีเงินพอซื้อเครื่องจักรใหม่ ในช่วงนี้เองที่เขาได้พบกับวารีกี่ครั้งกว่าสองปีที่ไม่ได้พบกัน วารีเปลี่ยนไปมาก เขาใช้เงินที่ได้จากการขายหุ้นอย่างเพละพลิน ทั้งกับการเที่ยวเตร่ ยาเสพติด และการพนัน ในที่สุดเงินก็หมดเกลี้ยง ไม่เพียงเท่านั้น เขายังมีหนี้สินติดตัวอีกมากมาย การที่วารีกลับมาในครั้งนี้ ไม่ใช่เพื่อแสดงความยินดีกับพี่ชาย แต่เพราะคิดว่าเขามีส่วนในโรงงานเก่าของพ่อ เขาจึงควรได้รับส่วนแบ่งรายได้ ปฐวีตัดสินใจมอบเงินก้อนใหญ่แก่น้องชาย โดยมีข้อแม้ว่าวารีต้องยอมเซ็นชื่อ ยกกรรมสิทธิ์ส่วนของเขาให้แก่ปฐวี วารีอยากได้เงินจึงยอมเซ็นเอกสารโดยไม่รีรอ จากนั้นเขาก็กลับกรุงเทพฯ ไปทันที

เงินที่เสียให้กับวารีทำให้แผนขยายงานบางส่วนชะงัก ที่ปรึกษาคนหนึ่งเสนอให้กู้เงินมาลงทุน แต่ปฐวีไม่เห็นด้วย เขาไม่อยากมีหนี้สินมาเป็นภาระ แต่อยากให้ธุรกิจโตแบบค่อยเป็นค่อยไปมากกว่า

แล้วปฐวีก็ทำได้อย่างที่พูดจริง ๆ หนึ่งปีต่อมา เขาก็รวบรวมเงินพอที่จะดำเนินงานต่อไปได้ตามแผน ตรงกันข้ามกับวารี เวลาเพียงหนึ่งปี เขาก็กลายเป็นคนสิ้นเนื้อประดาตัวอีกครั้ง เขากลับมาขอเงินปฐวีอีกครั้ง แต่ครั้งนี้ปฐวีไม่ใจอ่อนอีกต่อไป วารีต่อว่าปฐวีอย่างรุนแรง หาวว่าหลอกให้เขาเซ็นมอบกรรมสิทธิ์ และชู้ว่าจะฟ้องร้องปฐวีให้ถึงที่สุด ทว่าปฐวีก็ไม่โกรธเคือง ไม่เพียงเท่านั้น ยังให้โอกาสวารีกลับตัว โดยหาตำแหน่งในโรงงานให้ วารีเห็นว่าตัวเองไม่มีหนทางอื่น จึงยอมรับซื้อเสนอของปฐวี

วันรุ่งขึ้น วารีแต่งตัวชุดโก้มาที่โรงงาน แต่พบว่างานที่ปฐวีจัดให้คือคนงานคุมเครื่องจักร วารีโกรธหัวฟัดหัวเหวี่ยง คิดว่าปฐวีกลั่นแกล้ง เขาเข้าชกปฐวี ประกาศตัดพี้ตัดน้อง แล้วผละนวลออกไป ปฐวีเสียใจที่วารีไม่เข้าใจเจตนาดีของเขา การทำงานใด ๆ ก็ตาม ควรเริ่มต้นจากจุดเล็ก ๆ ค่อย ๆ เรียนรู้จนเกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ หลังจากที่วารีออกไปแล้ว แท้ได้เข้ามาพูดคุยกับปฐวี ปลอบใจว่าเขาทำดีที่สุดแล้ว

วารีกลับมากรุงเทพฯ หลบหน้าเจ้าหน้าที่อยู่ในห้อง แต่วันหนึ่งก็ถูกตามตัวเจอ เขาถูกข่มขู่อย่างหนัก ก่อนที่จะถูกพาไปพบเจ้าหน้าที่ วารีคิดว่าเขาคงต้องโดนเก็บแน่ ๆ แต่กลับไม่เป็นเช่นนั้น เจ้าหน้าที่เสนองานหนึ่งให้เขาทำ เพื่อแลกเปลี่ยนกับหนี้สินทั้งหมด งานนั้นก็คือการฆ่าปฐวี ความโกรธแค้นที่มีอยู่เป็นทุนเดิม ทำให้วารีตัดสินใจรับงานนี้

เจ้าหน้าที่พาจารย์ไปส่งที่หน้าโรงงาน วารีย์ขอเข้าพบปฐวี ตีหน้าชื่อขอโทษ และขอกลับเข้ามาทำงานอีกครั้ง ทว่าเมื่อปฐวี เผลอหันหลังให้ วารีย์ก็หยิบปืนออกมายิงใส่ปฐวี โชคดีที่ปฐวีรู้ตัว และกระโดดหลบเสียก่อน แม้กระสุนไม่โดนจุดสำคัญ แต่ก็ทำให้ปฐวีบาดเจ็บ ไม่มีกำลังจะตอบโต้วารีย์ ก่อนที่วารีย์จะมีโอกาสได้ยิงอีกครั้ง ธีระก็เข้ามาช่วยและแย่งปืนไปได้ วารีย์ถูกจับนำตัวส่งตำรวจทันที ส่วนปฐวีก็ถูกส่งเข้าโรงพยาบาล และช่วยเหลือได้ทันท่วงที

ในช่วงเวลาใกล้เคียงกันนี้เอง ที่อาการของประวิตรก็ดีขึ้น เขาฟื้นขึ้นมาจากการหมดสติ แม้ยังพูดคุ้ยไม่ได้ แต่ก็รับรู้ทุกสิ่งทุกอย่างได้ สร้างความปิติยินดีให้กับทุกคนที่เกี่ยวข้อง ต่อจากนี้เป็นขั้นตอนของการทำกายภาพบำบัด เพื่อให้เขากลับมาใช้ชีวิตตามปกติ แต่อาการที่ฟื้นขึ้นมาของประวิตร กลับไม่เป็นที่พอใจของใครบางคน แผนการกำจัดเขาจึงเริ่มขึ้นอีกครั้ง

ทางด้านของวารีย์ เขาได้สารภาพกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ว่ารับงานนี้มาจากเจ้าหน้าที่ นั่นก็คือ หิรัญย์ คำพูดของวารีย์ส่งผลไปถึงการล้มเจ็บของประวิตร ที่แท้แล้วประวิตรไม่ได้ประสบอุบัติเหตุ แต่เป็นเพราะเขาถูกทำร้าย โดยตัววารีย์ก็ไม่ใช่ใครอื่นหิรัญย์นั่นเอง

ขณะเดียวกัน หิรัญย์ก็มาที่โรงพยาบาลหวังจะสังหารประวิตร โชคดีที่ตำรวจตามมาจับเขาไว้ได้ก่อน หิรัญย์ให้การว่าเขาต้องจัดการประวิตร ก็เพื่อเปิดทางให้ธนาชาติซื้อกิจการได้ สุดท้ายคดีจึงขยายไปถึงผู้บงการที่แท้จริง ได้แก่ธนาชาติ ซึ่งอยู่เบื้องหลังเรื่องทั้งหมด

เมื่อเรื่องร้าย ๆ ทั้งหมดผ่านไป ไม่มีอะไรน่าเป็นห่วงอีกแล้ว ธาตาจึงได้พูดคุยกับปฐวี ว่าอยากให้เขาแต่งงานเป็นฝั่งเป็นฝาเสียที ปฐวีเห็นด้วยกับแม่ แต่ก็ตอบแบบอาย ๆ ว่าไม่แน่ใจจะมีใครยอมเป็นเจ้าสาวหรือเปล่า วันต่อมา ปฐวีขอนิสาชลแต่งงาน และนิสาชลก็ไม่ปฏิเสธ

บรรยากาศการแต่งงานชื่นมื่นเป็นอย่างยิ่ง นอกจากของขวัญต่าง ๆ แล้ว สิ่งหนึ่งที่ทำให้ปฐวีมีความสุขมาก คือการ์ดอวยพรซึ่งวารีย์ส่งมาจากเรือนจำ บอกว่าตอนนี้เขาเข้าใจอะไร ๆ ดีขึ้นกว่าเดิมมาก โดยเฉพาะความปรารถนาดีที่ปฐวีมีต่อเขา เขาขอโทษสำหรับเรื่องที่ผ่านมา และสัญญาว่าจะกลับตัวเป็นคนดี ในงานแต่งงานครั้งนี้ เขาไม่มีโอกาสได้มาด้วยตัวเองได้แต่ก็ขอส่งคำอวยพรมาที่การ์ดใบนี้ ให้ปฐวีและนิสาชลมีความสุขที่สุดในชีวิต และขอให้มีความสุขเช่นนี้ตลอดไป หลังจากอ่านการ์ดของวารีย์ ปฐวีก็ถึงกับร้องไห้ด้วยความตื้นตัน

ในช่วงเวลาไม่กี่ปีที่ผ่านมา ปฐวีได้เรียนรู้อะไรมากเหลือเกิน มันเป็นสมบัติอันล้ำค่า จนทรัพย์สินสมบัติใด ๆ ก็ไม่อาจเทียบได้ นับแต่นี้ไป ไม่ว่าจะชีวิตจะเดินหน้าไปอย่างไร เขาก็จะยึดสิ่งที่ได้เรียนรู้ไว้เป็นหลักเสมอ นั่นก็คือ การใช้ชีวิตอย่างพอเพียงในทุก ๆ ด้าน ทั้งในเรื่องของชีวิต ความเป็นอยู่ ความสัมพันธ์กับผู้คนต่าง ๆ และการดำเนินธุรกิจทุกประเภท เพราะหนทางนี้เท่านั้นที่จะนำไปสู่ความสุขที่แท้จริงได้

ละครวิทยุเรื่อง “บุญที่ปลูก”

ละครวิทยุเรื่อง “บุญที่ปลูก” เป็นละครวิทยุที่สะท้อนแนวคิดความพอเพียงทางด้าน อารมณ์ของคนในครอบครัว และสังคม และเชื่อว่าพ่อแม่ คือ ผู้ที่สามารถปลูกฝังความคิด พฤติกรรมต่างๆ ของลูกได้ รวมทั้ง ความเพียงพอ ด้วย โดยละครวิทยุเรื่อง “บุญที่ปลูก” มีเรื่องราว โดยย่อ ดังนี้

นิง เป็นหมอนวด (จับเส้นนวดแผนไทย) พยายามนำพาครอบครัวไปในทางสมถะอยู่ อย่างพอเพียง พอใจตามสภาพ เขาขยันหาเงินมาจุนเจือครอบครัวให้ลูกและเมียมีปัจจัยพื้นฐาน ครบ ดื่น ลูกชายคนเดียวก็ได้เรียนถึงระดับมหาวิทยาลัยกำลังจะจบแต่ กาหลง ภรรยาหมดความ อดทนต่อการอยู่เฉยๆ เมื่อสบโอกาสก็เลยแหกคอก ตั้งตัวเป็น “เจ็ดต้น” จนดื่นลูกชาย

กลายเป็นสุดยอดคนขายแบบดั่งสมใจแม้ว่านิงสามีจะท้วงติง เงินทองและชื่อเสียงที่ถา โถมเข้ามาหาดีด้นอย่างรวดเร็ว ยิ่งทำให้ทั้งแม่ทั้งลูกหิวมากขึ้น อยากได้ อยากมีเพิ่มอีกตลอดเวลา หาจุดจบกันไม่เจอ

ดื่นใจแตกเปลี่ยนคู่ควรเป็นว่าเล่นและไม่ฟังเสียงแม่ แม้ว่ากาหลงจะคอยปกป้องตัวเอง จากหญิงสาวที่มุ่งมาดักดวงผลประโยชน์จากตัวเองก็ตาม ดื่นอยากอยู่อย่างอิสระไร้แม่คอยบง การเคียดแล้ว เขาเรียนไม่จบเสียที

กาหลงเหมือนคนอกหักจากลูกกลับไปให้นิงปลอบใจ เพราะผิดหวังจากลูกชาย นิงได้ ต่อ มาสืบทอดวิชาจับเส้นนวดแผนไทย ทำให้เขามีชีวิตชีวามากขึ้น

นิงคิดรวมตัวกับ เสงี่ยม พี่สาวซึ่งเป็นนักร้องเพลงไทยเดิม ได้เปิดบ้านเป็นโรงเพาะ มนุษย์ให้เป็นมนุษย์ เขาให้วิชาชีพนวดไทย เสงี่ยมให้ลีลาเสียงไทยประโลมจิตวิญญาณอย่างไทยๆ ทั้งคู่ต่างค้นพบว่า การสร้างลูกตัวเองให้เลอเลิศโดยไม่สนใจสังคมรอบตัวลูกในอนาคต อันตรายมาก สังคมต้องมีสมดุล

หลุกหลิก ก็เป็นคนรุ่นใหม่ที่ได้ทำไป คือไม่ยอมรับหรือให้เกียรติกำพืดตัวเอง ไม่ ยอมสืบต่อเพลงไทยเดิมจากเสงี่ยม แต่ไขว่คว้าที่จะเป็นนักร้องค่ายเพลงมีชื่อ เพื่อจะได้เป็นขวัญใจ วัยรุ่นเหมือนดื่นลูกของน้ำ หลุกหลิกพยายามติดต่อให้ดื่นช่วยเรื่องเพลงแต่ดื่นกลัวจะพาน้องเข้าวงการ แล้วแหกเหลวเหมือนผู้หญิงที่ผ่านมือเขา ดื่นจึงหาทางบายเบี่ยงหลุกหลิกเรื่อยมา

หลุกหลิกแอบรักต่อ แต่เพราะความหัวสูงทะเยอทะยาน จึงทำแก้งไม่สนใจ ดูถูกต่อ และแม่ที่ขายข้าวแกงต่าง ๆ ในขณะที่ความดีของต่อทำให้เสงี่ยมเมตตาเป็นพิเศษ เมื่อมีเวลา ว่างต่อเอาเครื่องบันทึกเทปที่หลิกทิ้งแล้วมาคอยบันทึกเสียงร้องเพลงไทยเดิมของเสงี่ยมเสมอ หลิกหา เรื่องต่อว่าขโมยเครื่องบันทึกเสียงของตัวเองไป

เชือด หลงรักหลุกหลิกมาก เขาหึงต่อที่เข้านอกออกในบ้านหลุกหลิกได้ เชือดดักทำร้าย ต่อแต่เพราะนิงช่วยไว้ เชือดจึงไม่กล้ากับต่ออีก เชือดพยายามแสดงไมตรีของเขาต่อหลิก แต่ก็โดนดูถูกทำให้เขาผูกใจเจ็บ คอยคิดหาโอกาสแก้แค้นหลิกหัวสูง

เชือดมีโอกาสได้ขั้บรถให้ดินซึ่งกลายเป็นดาราเนื้อหอมของวงคารไปแล้วยังเรียนไม่จบ ทำให้เชือดได้รับรู้ความเป็นไปในวงคาร หน้าและหลังฉากของวงคารมา

หลิกพยายามติดต่อดินเพื่อทวงสัญญาเรื่องที่ดินจะช่วยให้ตัวเองเข้าวงการนักร้อง ดินปฏิเสธปิดทางไปเลยเพื่อตัดปัญหาที่จะตามมา ทำให้หลิกเสียใจมาก เชือดรู้จุดอ่อนนี้เข้า เขาก็วางแผนสวมรอยแก้แค้นทันทีเสี้ยมและต่อพยายามรักษาใจให้หลิก ให้หลิกร้องเพลงด้วยความสุขมากกว่าการมีชื่อเสียงเป็นนักร้องดัง เสี้ยมชวนหลุกสาวร้องเพลงไทยเดิมคู่กับเธอ แต่หลิกผู้มีพรสวรรค์ทางเสียงเพลงกลับปฏิเสธทุกเพลงถ้าเธอไม่ได้ทำอัลบั้มกับค่ายเพลง เธอก็จะไม่ร้องเพลงอีกต่อไป ต่อคอยเตือนสติหลิกก็ไม่เป็นผล

เชือดถือจังหวะเหมาะ นัดหมายมารับหลิก โดยโกหกว่าดินติดต่อค่ายเทปให้แล้ว หลิกหลงเชื่อไปกับเชือดจึงถูกวางยา ดินสงสัยว่าเชือดไปได้เหยื่อหญิงสาวรายใหม่มา เขาก็สะกดรอยไปหวังสนุกชิงเซ็งกับเชือด แต่เมื่อเปิดไฟดูหน้าจึงรู้ว่าเป็นน้องสาว เขาก็พาหลิกหนี เชือดไม่ยอมทำร้ายดินจนหมดสติไป เชือดพาหลิกหนีหายไป

ที่บ้านทุกคนได้รู้เรื่องเชือดมาหลอกหลิกไป เสี้ยมล้มป่วยเพราะเสียใจ ในขณะที่ป่วยหนักเสี้ยมไม่ได้พุ่มพ่าย เธอขอร้องให้หนึ่งทำโรงเพาะมนุษย์ให้เป็นมนุษย์จนสำเร็จให้ได้ เธอยินดียกบ้านและมรดกที่มีให้ทำเรื่องนี้

หลิกหนีจากเชือดมาได้แต่ก็สายไปที่จะช่วยเยียววาชีวิตแม่ให้กลับคืนมา หลิกเสียใจที่สุด ต่อเตือนสติหลิกให้ร้องเพลงไทยเดิมของแม่ในวันเผาศพ เขาเอาเทปบันทึกเสียงร้องของเสี้ยมที่เขาบันทึกไว้ทั้งหมดมาให้หลิกเลือกฟัง ได้ฟังเสียงของแม่แล้ว หลิกเพิ่งรู้ว่าใกล้เกลือกินต่าง แม่คือทุกอย่างแม่คือค่ายเทป แม่คือเสียงเพลง แม่คือนักร้อง แม่คือความสุขจากการร้องเพลง หลิกหลงทางหลอกตัวเองไปทั้งนั้นที่ผ่านมา หลิกสัญญากับต่อว่าเวทีแรกที่หลิกจะร้องเพลง

ไทยเดิมคืองานเผาศพแม่จะไม่ใช้เวทีสุดท้ายแน่นอน เธอจะสืบเพลงของแม่ด้วยความเต็มใจ

หลังงานศพผ่านพ้นไป นิงและต่อเดินหน้าเรื่องโรงเพาะมนุษย์ให้เป็นมนุษย์ตามที่เสี้ยมขอร้องไว้ หลิกได้ย้ายมาอยู่กับกาหลง ทั้งหมดต่างช่วยงานอย่างแข็งขันเพื่อลี้มเรื่องร้ายไปจากใจ

หนังสือพิมพ์ปริศมข่าวเรื่องความสำเร็จในการนวดรักษาคนไข้ผลงานของนิงและต่อดินอ่านข่าวหัวเสียที่พ่อและแม่ทุกคนไม่มีใครเอ่ยชื่อของเขาเลย พักหลังเขามีแต่ข่าวด้านลบ งานการก็หดหาย เขาอยากกู้ชื่อตัวเองกลับมา ดินกลับไปทวงหาสิทธิที่เขาจะได้จากสิ่งที่พ่อแม่สร้างไว้

ดินไม่ได้รับความร่วมมือที่จะจัดฉากไดโดเลยเพื่อประชาสัมพันธ์ว่าเขาเป็นทายาทของนึ่ง หมอจับเส้นมือเทวดา ต่อต่างหากที่ได้รับการเชิดชู หลิกก็เป็นพวกของต่อไปแล้ว ต่อเด็กเมื่อวานขึ้น คุณจะเป็นความหวังให้ทุก ๆ คน

ดินต่อว่ากาหลงที่ทำให้ชีวิตเขาล้มเหลวได้ถึงขนาดเทียบชั้นกับตอกก็ไม่ได้ ในที่สุดนึ่ง ต้องจับเขาคู่กับดินประสาพ่อลูก นึ่งขอให้ลูกทบทวนเรื่องทั้งหมดที่ผ่านมา ถ้ามีร้อยปัญหา ก็ขอให้แก้ที่ละเปลาะ อย่ามองปัญหาทั้งร้อยพร้อมกันจนเครียดทำอะไรไม่ได้ คิดอะไรไม่ออก

สุดท้ายเลยให้ถามตัวดินเองว่าทั้งหมดที่ผ่านมาเข้ามาในชีวิต พอแล้วหรือยังไม่พอ

ละครวิทยุเรื่อง “แสงส่องเมือง”

ละครวิทยุเรื่อง “แสงส่องเมือง” เป็นละครวิทยุที่สะท้อนแนวคิดความพอเพียง และ ภูมิใจในหน้าที่ของตนของอาชีพข้าราชการ โดยการเปรียบเทียบประเทศชาติเป็นยานพาหนะ และ ข้าราชการก็คือผู้ขับเคื่อนให้ประเทศชาติทะยานรุดหน้าไป แต่ถ้าข้าราชการดูถูกหน้าที่ของตนเอง ไม่ภูมิใจในหน้าที่ เรียกร้องและการอย่างไม่เพียงพอ ประเทศจะก้าวหน้าได้อย่างไร โดย ละครวิทยุเรื่อง “แสงส่องเมือง” มีเรื่องราวโดยย่อ ดังนี้

เพียร กับ พริ้ว เป็นคู่สมรสที่เหมาะสมกันมากในวงการการศึกษา แต่พริ้วเป็นคน ทะเยอทะยานเพราะยึดถือ กอบ เจ้านายเป็นแบบอย่าง เธอหวังจะก้าวหน้าทางอาชีพด้วยการ วิ่งเต้น การเข้าเยี่ยมคารวะผู้ใหญ่เสมอ จนบางครั้งก็ไม่นับอันสอนหนังสือเด็กจนเพียรต้องดิ้น ปรพยายาม พริ้วเชื่อกอบมากกว่าจึงยืนยันที่จะก้าวต่อไปด้าน “บริหารจัดการ” ตามวิธีของเธอ

วันหนึ่งที่พริ้วมาสอนไม่ทัน เริ่ม เด็กมอหนึ่งเอาแผ่นหนังลามกมาเปิดให้เพื่อนในชั้นดู เพียรพบเข้าเสียก่อน จึงได้รู้ว่าต้นตอที่ผลิตสื่อลามกคือพ่อของเริ่มเอง เพียรจึงเรียกผู้ปกครอง เริ่มมาพบ พ่อก็อ้างว่าต้องทำมาหากินรับผิดชอบครอบครัว ส่วนแม่เริ่มรังเกียจวิธีการหาเงินของ สามี แต่ตัวเองก็ไม่ได้ช่วยทำมาหากิน กลับฟุ่มเฟือยกับของนอก ทั้งคู่ทะเลาะกันใหญ่ เพียรจึง ต้องให้เริ่มนำพระบรมราโชวาทไปอ่านให้พ่อและแม่ฟัง

“ความฟุ้งเฟ้อทำให้เกิดความไม่พอ คนเราฟุ้งเฟ้อก็ไม่มีทางที่จะหาทรัพย์มาป้อนความ ฟุ้งเฟ้อได้ ความฟุ้งเฟ้อเป็นปากที่หิวไม่หยุด เป็นปากที่หิวตลอดเวลา ป้อนเท่าไรก็ไม่พอ หา เท่าไรก็ไม่พอ ฉะนั้นจะต้องหาทางป้องกันความฟุ้งเฟ้อ และป้องกันการนำมาป้อนความฟุ้งเฟ้อ ซึ่งก็คือการทุจริต” ทำให้ทั้งคู่เกิดสำนึกคิดปรับปรุงตัว

เพียรนำเรื่อง “เศรษฐกิจพอเพียง” ที่ในหลวงทรงพระราชทานแนวทางไว้มาปลูกฝังลูก คิษย์ของตัวเองด้วย เพียรเทียบให้เด็กเข้าใจว่าการพอเพียงเปรียบเสมือนการเดินทางสายกลาง

(มีขณินมาปฏิบัติ) ของพระพุทธรองค์ เหมือนการขึ้นสายพิณที่หย่อน (กามสุขัลลิกานุโยค-การหมกมุ่นอยู่ในกามสุข) เกินไป หรือตึง (อตตกิลมณานุโยค-การประกอบตนให้ลำบากเปล่า) เกินไป จะทำให้เมื่อนำมาติดแล้วไม่ได้เสียงที่ไพเราะ การไม่พอหรือการเกินพอก็เช่นเดียวกัน

การติดตามกอบไปออกสังคมผู้หลักผู้ใหญ่อยู่เสมอ ทำให้พริ้วเข้าตาต้องใจ คล่องหัวหน้าของกอบ กอบเป็นใจคอยหาเรื่องให้พริ้วไปติดตามคล่องเป็น “เด็กนาย” อยู่เสมอ คล่องอยากได้สิ่งใดทั้งพริ้วทั้งกอบต่างช่วยกันจัดหาให้ไม่ขัดใจ ทางโรงเรียน กอบก็จัดการให้ครูอื่นมาช่วยสอนแทนพริ้ว

เพียรพยายามให้ความสนใจกับกลุ่มเด็กหลังห้อง โดยไปครูหลังห้องบ้าง เด็กแอบไปจับกลุ่มสูบบุหรี่แทนการลงโทษเขาพาเด็กกลุ่มนั้นไปโรงพยาบาลปอดเพื่อเด็กจะได้เห็นพิษภัย โรคอันเกิดจากบุหรี่ เช่นมะเร็งที่ปอด ถุงลมโป่งพองเป็นต้น เด็กได้เห็นของจริงจึงตกลงใจเลิก ต่อมาก็ทะเลาะแบ่งพรรคแบ่งพวก เพียรก็ทำโทษด้วยการให้สามัคคีกันชุดทางระบายน้ำเน่า ถ้าไม่ร่วมมือกันงานก็จะไม่เสร็จ เด็กอายุเพื่อนที่ผ่านไปมา เพราะต้องทำงานกับน้ำเน่า เพียรสอนให้เด็กไม่อายุที่จะทำความดี ความชั่วต่างหากที่น่าละอายที่จะทำ เพียรคิดถึงพระบรมราชาบาทที่ให้คนเกิดก่อนควรนำทางคนเกิดทีหลังเสมอ

พระบรมราชาบาท พระราชทานในโอกาสวันเด็ก ปีพ.ศ.2522

“...โดยนัยนี้ บิดามารดาจึงต้องสอนบุตรธิดา ที่จึงต้องสอนน้อง คนรุ่นใหญ่จึงต้องสอนคนรุ่นเล็ก และเมื่อคนรุ่นเล็กเป็นผู้ใหญ่ขึ้นจึงต้องสอนคนรุ่นต่อ ๆ ไปไม่ให้ขาดสาย ความรู้ ความดี ความเจริญของงามทั้งมวลจึงจะแผ่ไพศาลไปได้ไม่มีประมาณ เป็นพื้นฐานของความพัฒนาผาสุกอันยั่งยืนสืบไป” เป็นแนวทางการสอนหนังสือ

เพียรทุ่มเทให้กับเด็กนักเรียนของเขามาก เขาร่างโครงการยื่นเสนอกอบในการที่จะทำ ให้เด็ก ๆ พัฒนาความฉลาดพร้อมมีสำนึกของจริยธรรม แต่กอบก็ไม่นำพาโครงการของเพียร หว่า เขาล่าหลัง ผิดกับทางวิชาของพริ้วที่ได้เครื่องอำนวยความสะดวก วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ มาช่วยเสริมมากมาย แต่ครูตัวจริงกลับไม่อยู่สอนเด็ก

เพียรไม่หมดความพยายาม เขาคิดกลับหัวกลับหางว่าโครงการต่าง ๆ ของเขาไม่จำเป็นต้องเริ่มต้นที่เงินที่ทางโรงเรียนสรรมาให้ เขาควรเริ่มที่เด็กก่อน ความฉลาดมาจากภายในของเด็กมากกว่าจากอุปกรณ์ภายนอกไปกระตุ้น แต่ครูต้องเหนื่อยมากน้อยที่จะดึงความฉลาดของเด็กแต่ละคนออกมาให้ได้ เขาไปปรึกษา หลวงพ่อแซม ให้ช่วยเด็กด้วย

เพียรถูกเพ่งเล็งจากกอบว่าไม่มีเงินแล้วเพียรยังทำโครงการต่าง ๆ ได้อย่างไร กอบขู่เขาว่าเขาจะถูกสอบสวนถ้าเขาดันทุรังต่อไป

เพียรเหนื่อยใจที่ทำได้แล้วไม่ได้ดี แต่เมื่อได้พูดคุยกับหลวงพ่อเข้ม ที่วัดก็ทำให้เขามีกำลังใจขึ้น ท่านให้ความคิดว่าเมื่อคิดจะเป็นต้นไม้ใหญ่ที่จะมีผลดอกใบตกอุดมเลี้ยงผู้คน ก็ต้องทนให้ได้กับพายุ น้ำท่วม หรือศัตรูพืช ทำดีต้องมีความแน่วแน่มั่นคงอย่างมาก เพียรจึงยินดีเห็นอกกับโครงการของเขาเพื่อเด็ก ๆ ต่อไป

พริ้วเห็นโครงการของสามีเป็นเรื่องที่ดีจึงคิดเอาไปขอให้คลองเซ็นอนุมัติงบประมาณ คลองอวดศักยภาพของเขากับพริ้วในการไม่อนุมัติโครงการของฝ่ายตรงข้าม หรือคนที่คลองไม่ชอบใจ แม้ว่าโครงการนั้นจะดีเลิศเพียงใด หรือว่าทำได้ผลมาสมัยหนึ่งแล้ว เขาก็ไม่สนใจสานต่อให้เป็นความสำเร็จผลงานของศัตรูเขา คลองมีนโยบายส่งเสริมพวกพ้อง หรือเฉพาะกับคนที่จงรักภักดีกับเขาเท่านั้น ซึ่งคลองมั่นใจว่ามีพริ้วเป็นหนึ่งในจำนวนนั้นแน่นอน

กอบเห็นว่าพริ้วกำลังเอาโครงการของสามีออกมาเสนอคลองในขณะที่เขาอารมณ์ดี กอบรีบให้พริ้วทิ้งโครงการของสามีไปเสีย การทำแบบนั้นจะเป็นการแสดงออกอย่างชัดเจนว่าพริ้วรักสามี มากกว่างาน มากกว่านาย อย่างคลอง

กอบสอนให้พริ้วรอบคอบในเรื่องอ่อนไหวต่อความรู้สึกอย่างนี้ถ้ายังไม่อยากตกกระป๋อง เพราะถ้าคลองเลิกเรียกพริ้วมาเป็นเด็กติดตามนาย พริ้วต้องกลับไปสอนหนังสือเหมือนเดิม พริ้วยอมรับได้หรือไม่อายเพื่อนครูหรือ ถ้าฉลาดอย่าทำอย่างนี้อีก จะเสนอโครงการอะไรต้องผ่านกอบก่อนทุกเรื่อง ตัวเองอาบน้ำร้อนมาก่อนพริ้ว

พริ้วจำต้องเอาโครงการ “ฉลาดคู่จริยธรรม” ซุกหลบไว้ที่ซอกโต๊ะไม่ให้คลองเห็น ในขณะที่กอบกลับนำเอาโครงการ “จริยธรรมเจรงำนำพาเยาวชน” ของตัวเองซึ่งตัดแปลงไปจากความคิดสร้างสรรค์ของเพียร เสนอคลองเข้าไปแทน

กอบแก้มองนอกสนใจวิธีการทำโครงการของเพียรโดยไม่อาศัยงบประมาณราชการ จึงได้รู้ว่าทางหนึ่งคือขอความอนุเคราะห์จากวัดจากพระ กอบขออนุญาตพระเครื่องจากหลวงพ่อเข้ม เพราะรู้ว่าคลองชอบ และสัญญาว่าจะเอากลิ่นหรือผ้าป่าสามัคคีมาทอดที่วัด กอบเห็นผลประโยชน์ที่จะดึงหลวงพ่อเข้มเข้าเป็นพวก

เพียรได้พบพริ้วติดตามคลองอย่างใกล้ชิดวันหนึ่ง พริ้วลุกลี้ลุลนเพราะไม่ได้ตั้งตัวมาก่อน เธอพยายามหลบสามีจนเพิ่มงานของคลองที่หอบอยู่ร่วงลงพื้น เพียรเข้าไปช่วยภรรยาเก็บเพิ่มพวกนั้น กอบได้แต่ภาวนาให้ผิวเมียบแยกกันไปเสียที แต่คลองก็ก้าวเข้ามาเห็นความใกล้ชิดของสามีภรรยากับตา

โครงการจริยธรรมเจรงำนำพาเยาวชนของกอบผ่านการอนุมัติ กอบได้บริหารจัดการงบประมาณมากมายจากการนี้ กอบจัดทำบุญผ้าป่าสามัคคี แต่เพราะความริ้วรานที่ได้สร้างกัน

จนเป็นค่านิยมในหมู่เพื่อนครูด้วยกัน จึงมีแต่พรรคพวกเดียวกันมาร่วมทำบุญ เพียรรู้สึกว่าเขา
ถูกกอบขโมยความคิด เขาโกรธกอบมากและเลิกนับถือกันไปเลย เขาอยากแก้แค้นกอบ

เพียรสับสนไปหมดระหว่างความผิดชอบชั่วดี หลวงพ่อแซมเตือนสติเขาเรื่องทำดีให้ม
ความมั่นคง อย่าเป็นต้นไม้ใหญ่ที่รากเนาเอง ถ้าครูสับสนเด็กนักเรียนจะไม่ยิ่งสับสนไปกว่าครูหรือ
แล้วต่อไปสังคมอนาคตจะเป็นอย่างไรถ้าเด็กรุ่นนี้โตขึ้นเป็นผู้ใหญ่

ผลประโยชน์ที่กอบได้ไปจากความคิดของเพียรอาจจะเป็นเงินมากสำหรับเพียร จนทำให้
คิดแค่น หันหลังให้กับการคิดทำโครงการสร้างสรรค์ต่อไป แต่ว่าเงินก้อนเดียวกันที่กอบได้เป็น
เพียงจำนวนน้อยนิดเท่านั้นถ้าเทียบกับผลประโยชน์ของชาติที่กำลังจะได้จากการทำงานของเพียร
แต่ถ้าเขาหยุด นั่นคือทุกอย่างจะหยุด หลวงพ่อบอกให้เขาคิดให้ดี

คล่องพยายามหาโอกาสรวบรวมหัวรบทางพิริ้ว พริ้วไม่ยอม คล่องถามว่าเป็นเพราะเพียร
หนุ่มกว่าหล่อกว่าเขาใช้มัย พริ้วอยากเป็นฝ่ายตรงข้ามของเขาหรือ พริ้วก็เห็นบทเรียนของพวกที่
ทำให้คล่องโกรธแล้วมิใช่หรือว่าหมดอนาคต เพราะว่าเขาไม่มีวันที่จะให้ภัย ขอเตือนว่าอย่าทำ
ให้เขาโกรธ

พริ้วขอลากลับ คล่องชูง่าถ้าเดินออกไปแล้วจะไม่มีวันได้กลับมาหาเขาอีกนะ ขอให้
พริ้วคิดให้ดีว่าจะเดินออกไปหรือก้าวเข้ามาขอพบท่าน คล่องให้โอกาสของ พริ้วก้าวไปที่โต๊ะคล่อง
อีกครั้ง ท่ามกลางความกระหึ่มยี่มยองของคล่อง แต่พริ้วตั้งใจเพียงไปแคะสิ่งหนึ่งที่เธอได้ซุก

เอาไว้เองจากซอกโต๊ะทำงานของคล่อง ตัวอักษรที่หน้าปกอาจจะถูกยับไปบ้าง แต่คำหนึ่ง
ยังอ่านออกว่า “จริยธรรม” โครงการที่เป็นหมันของเพียร แต่มันไม่ใช่เรื่องสูญเปล่า “ความฉลาดคู่
จริยธรรม” แล้วพริ้วก็ไหว้ลาคล่อง

พริ้วก้าวออกมาจากห้องทำงานคล่องเงียบๆพร้อมประคองโครงการของสามีอย่างทะนุ
ถนอม พริ้วหันกลับไปมองพร้อมถามตัวเองเพื่อทบทวนว่า เธอมาทำอะไรอยู่ที่นี่... พริ้วยังได้สติ
เมื่อพบกับพระบรมราโชวาทบทหนึ่ง

พระบรมราโชวาท ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 18
กันยายน 2504

“การดำเนินชีวิตโดยใช้วิชาการอย่างเดียวยังไม่เพียงพอ จะต้องอาศัยความรู้รอบตัว
และหลักศีลธรรมประกอบด้วย ผู้ที่มีความรู้ดีแต่ขาดความยั้งคิด นำความรู้ไปใช้ในทางมิชอบก็
เท่ากับเป็นบุคคลที่เป็นภัยแก่สังคมมนุษย์”

เจิง หลานสาวกอบพาเพื่อนชายมาจัดห้องนอนของกอบเพื่อขโมยข้าวของมีค่า หลาย
ครั้ง กอบไม่เข้าใจว่าเธอทำดีกับทุกคน โดยเฉพาะญาติและพวกพ้อง หลานสาวคนนี้ก็อุปการะ
รักเลี้ยงมาแต่เล็กแต่น้อยเหมือนลูก หวังว่าวันข้างหน้าจะยกทรัพย์สินสมบัติที่เธอฉลาดหามา ให้

หลานสาวคนนี้ทั้งหมดอยู่แล้ว แต่ผลก็เป็นเสียอย่างนี้ โลกไม่ยุติธรรมสำหรับกอบเลย บุญทานเธอก็ทำบ่อยไป แล้วทำไมต้องเกิดเรื่องอย่างนี้กับเธอด้วย

พริ้วถามเพียรบ้างว่าทำไมเพียรถึงไม่หมดกำลังใจง่าย ๆ เขาชวนให้ภรรยาดูพระบรมฉายาลักษณ์ของพระเจ้าอยู่หัว

คราวใดที่คิดว่าหมดหนทาง หมดกำลังใจ มีดบาดด้านไปหมด พอได้เห็นพระราชกรณียกิจ ก็เหมือนมีแสงเรืองสว่างค่อย ๆ ส่องให้เห็นแนวทาง พระบรมราชาไมตรีของพระองค์ท่าน กิติ ทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงก็ดี หรือโครงการต่างๆ ของพระองค์ ล้วนแต่มาขับไล่ความมืดบอดมาไซ้ให้เกิดความสว่างขึ้นกลางใจ

พระราชดำริที่พระราชทานมาเปรียบเสมือนดังเป็น “แสงส่องเมือง” ให้เราได้พบเห็นหนทางที่จะก้าวหน้าไป เราจะมานั่งรันทดท้ออยู่ไม่ได้แล้ว นอกจากพระองค์ท่านจะเป็นพระเจ้าแผ่นดินแล้ว พระองค์ยังเป็นครูของพวกเราด้วย

การวิเคราะห์ด้านเนื้อหา

ผลการศึกษาเมื่อวิเคราะห์เนื้อหาละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุด “บูชาพ่อด้วยการพอ” ผ่านมุมมองตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง และบทบาทของวิทยุกระจายเสียงเพื่อการพัฒนาแล้ว ละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุด “บูชาพ่อด้วยการพอ” ชุดนี้ มีการสอดแทรกทั้งแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง และ บทบาทของวิทยุกระจายเสียงเพื่อการพัฒนา อยู่ทั้ง 3 เรื่อง ซึ่งผู้วิจัยขอนำเสนอการวิเคราะห์ แยกประเด็น เนื้อหาเศรษฐกิจพอเพียง และ เนื้อหาบทบาทวิทยุกระจายเสียงเพื่อการพัฒนา ได้ดังนี้

แนวคิดเศรษฐกิจความพอเพียง

แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ที่มีอยู่ในละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุด “บูชาพ่อด้วยการพอ” ที่เป็นเนื้อหาโดยตรง มีปรากฏอยู่ทั้งในละคร 3 เรื่อง ผู้วิจัยขอยกตัวอย่าง คือ เรื่อง “ด้วยรัก.. จากแผ่นดิน” ในประเด็นเรื่อง การใช้ชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง คือ

นิสาชล ก่อนที่เราจะเริ่มลงมือกัน ครูขอพูดอะไรสักหน่อย ที่ครูให้เราทุกคนมาในวันนี้ รู้มั้ยว่าอยากให้เราทำอะไร

เด็กนักเรียน 1 มาปลูกผักคะ

นิศาชล ไซ่แล้วจะ ถูกต้อง มาปลูกผัก แต่ไม่ใช่แค่นั้นนะ...ครูยังอยากให้เรา
เราได้รู้จักการใช้ชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงด้วย

เด็กนักเรียน 2 เศรษฐกิจพอเพียงยังงัยเหวอครู

นิศาชล เศรษฐกิจพอเพียงเนีย เริ่มต้นง่าย ๆ จากตัวเราเอง โดยต้องรู้จักคิด
พึ่งพาตัวเอง ใช่ว่าจะมีอยู่ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด อย่างการปลูกผักไว้กินเองนี้ ก็เป็นวิธีหนึ่งที่เรา
ทำได้ ครูว่าคงจะดีมากมาย ถ้าทุกคนเอาไปทำที่บ้านด้วย คิดว่าจะทำกันได้อะ

นักเรียน (หมู) ทำได้ครับ/ค่ะ

นิศาชล เอาละ ถ้าทุกคนเข้าใจกันหมดแล้ว ก็เริ่มงานได้เลย แยกย้ายกันไป
ตามที่ครูแบ่งไว้ละ

นักเรียน(หมู) ครับ/ค่ะ

ปฐวี คุณนิตนี่ เป็นครูที่มองการณ์ไกลจริง ๆ นะ ไม่ใช่แค่ปลูกผักให้พวกเด็ก
ๆ ได้กินกันเท่านั้น แต่ยังปลูกความคิดที่ดีให้กับพวกเขาด้วย

นิศาชล จริง ๆ แล้ว นี่ไม่ได้เป็นเรื่องพิเศษอะไรเลย คนเป็นครูต้องทำแบบนี้
ไม่ใช่เหวอ แต่ที่อาจจะดูแปลก ๆ ไปบ้าง ก็คงเพราะทุกวันนี้ ครูส่วนใหญ่คิดว่าตัวเองมีหน้าที่แค่
สอนหนังสือเท่านั้น จึงไม่ได้สอนให้เด็ก ๆ รู้จักใช้ชีวิตไปพร้อม ๆ กันด้วย

ปฐวี นั่นนะสิ นับวันคนที่มีความรู้คุณครูแท้ ๆ ยิ่งหายากขึ้นทุกที
ตัวอย่างอีกช่วงหนึ่งในละครวิทยุ เรื่อง “ด้วยรัก..จากแผ่นดิน” ที่แสดงให้เห็นการใช้ชีวิต
ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง คือ

ปฐวี หลังจากที่ได้อ่านเรื่องครั้งแรก ผมก็อดไปที่นั่นอีกไม่ได้ การทำอะไรแม้
เป็นงานที่หนัก แต่ทุกคนก็ทำงานด้วยใบหน้าที่ยิ้มแย้ม เห็นแล้วก็อดชื่นใจชีวิตเรียบง่าย ๆ ของ
พวกเขาไม่ได้ เหนื่อยก็หลับพักได้ร่มไม้ ร้อนก็กระโดดลงน้ำ หิวก็จับปลาขึ้นมาจากในคู เด็ดยอดไม้
มาแกงส้ม สบาย ๆ ไม่เร่งรีบร้อน ผิดกับคนในเมือง ที่แก่งแย่งแข่งขัน คิดถึงแต่ชัยชนะ จนทำลาย
ได้ทุกอย่าง แม้แต่ชีวิตคนด้วยกันเอง ช่างไม่รู้จักพอเสียจริง ๆ

สำหรับละครวิทยุเรื่อง “บุญที่ปลูก” เนื้อหาของละครที่กล่าวถึงแนวคิดเศรษฐกิจ
พอเพียง ในประเด็นความไม่พึงพอใจ ตัวอย่าง คือ

กาหลง เข้าว่ามาทำอะไร

นิง แม่กำลังนำลูกเข้าไปสู่ความพึงพอใจ คุณสิพักนี้ลูกทำอะไรมั่ง หยิบโย่ง
จับจาด ห่วงแต่เรื่องความสุขความงาม มันไม่ใช่ เรื่องของลูกผู้ชาย แม่เข้าใจพ่อหน่อยสิ

กาหลง บ่นจบหรือยัง นึกว่าเรื่องอะไร

นิง ใต้ที่มันประกวดประชันกัน มันก็แข่งกันในเรื่องรูปร่างหน้าตา แม่ตามเขาไป ต่อไปลูกเรามันจะทำอะไรไม่เป็นเลย แล้วมันจะไปทำมาหากินอะไรได้

กาหลง พ่อไม่ต้องมาเสียดายแรงใส่ จะบอกอะไรให้พ่อจะได้เลิกคร่ำครี ถ้าลูกได้ตำแหน่งไปเดินแบบหนเดียวก็ได้ همینหนึ่งแล้วฉันขอถามหน่อยเถอะคุณนิง ใต้ที่คุณที่ยรวรับจ้าง นวดบ้าง เป็นช่างทำโน่นนี่สารพัดรับใช้คนทั้งหมู่บ้านนะ เดือน ๆ นึงเคยได้เงินหมื่นมาให้เสียไม้

นิง แต่ฉันก็เลี้ยงครอบครัวมาได้ไม่ใช่เหรอ เราก็มียบ้าน มีข้าวกินสามมื้อ แล้วลูกก็ได้เรียน มันน่าจะเพียงพอแล้ว

กาหลง พ่อเหรอ ฉันทนหมุนเงินของพี่นิงมานานเท่าอายุลูกแล้ว เมื่อมันมีโอกาสที่ดีกว่า ฉันจะทนไปทำไม รู้มั๊ยฉันอยากแต่งตัวสวย ๆ ทุกวัน มีเครื่องสำอางน้ำหอมยี่ห้อดี ๆ ใช้กะเขา ฉันอยากมีรถเก๋งขับ ฉันไม่อยากจะซักผ้าเองทำกับข้าวเอง เข้าใจไม่เข้าครัวแล้วหัวหมันเหม็นกลิ่นเครื่องแกงเครื่องผัด หน้ามันอยู่หน้าเตา นะเหรอ พ่อทันที

นิง พ่อนึกว่าแม่มีความสุขที่ได้ดูแลบ้าน ทำกับข้าวให้พ่อให้ลูกกินเสียอีก แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ที่ปรากฏในละครวิทยุ เรื่อง “แสงส่องเมือง” ที่เป็นตัวอย่าง “ความพอ” คือ

เพียร วันนี้ครูอยากจะทำความเข้าใจกับนักเรียนถึงภาษาไทยเราคำหนึ่ง นั่นคือคำว่า “พอ” ถ้าเขียนคำว่าพออยู่กลางกระดานแบบนี้ ช่างใต้ครูจะเขียนคำว่า “ไม่พอ” เพราะฉะนั้นข้างบนของคำว่า “พอ” นักเรียนคิดว่าน่าจะเป็นคำว่าอะไรครับ

นักเรียน พอเกิน, เกินพอ

เพียร ถูกต้อง มี “ไม่พอ” มี “พอ” แล้วก็ “เกินพอ” สามระดับของคำว่าพอ ครูจะยกภาษาบาลีจากพุทธประวัติมาประกอบนะ ตรงคำว่า พอ ขอใส่คำว่า มัชฌิมาปฏิปทาอันหมายถึงทางสายกลาง ส่วนข้างล่างตรงกับคำว่า ไม่พอ ขอใส่คำว่า อัตตกิลมณานุโยค คือ การประกอบตนให้ลำบากเปล่า เข้าใจง่าย ๆ คือ ตั้งเกินไป ส่วนคำว่า เกินพอ จับคู่กับคำว่า กามสุขัลลิกานุโยค คือ การหมกมุ่นอยู่ในกามสุข พุดง่าย ๆ ก็หย่อนมากเกินไป ครูเขียนเทียบให้อย่างนี้แล้วนักเรียนพอจะได้อะไรไหม เข้า คราวนี้ก็มาถึงโจทย์ของเรา ชั่วโมงนี้นักเรียนเคยได้รู้เรื่องหรือได้ยิน เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง บ้างมั๊ย

นักเรียน เคยครับ

เพียร รู้มั๊ยว่าใครเป็นเจ้าของทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงนี้

นักเรียน ในหลวงครับ, พระเจ้าอยู่หัวครับ

เพียร ดีมากทุกคน ครูอยากให้ทุกคนเขียนความคิดเห็นเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงตามที่ตัวเองเข้าใจ ครูอยากอ่านมาก ๆ คิดยังไงเขียนออกมาเต็มที่ได้เลยครับ ไม่ต้องกลัวว่าจะผิด

ครูอยากเห็นพวกเรามีความกล้าในการแสดงออก ในการแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ ในเวลาและโอกาสที่เหมาะสม

สรุปได้ว่าแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง มีแนวคิดที่เป็นส่วนประกอบ 3 ส่วน คือ “พอประมาณ”, “ความมีเหตุผล” และ “การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว” ซึ่งละครวิทยุชุดนี้ ก็มีการสอดแทรกเนื้อหาในแนวคิดดังกล่าวอยู่ด้วย ซึ่งละครวิทยุแต่ละเรื่องก็มีรายละเอียดที่แตกต่างกัน

ละครวิทยุเรื่อง “ด้วยรัก..จากแผ่นดิน” ก็จะเน้นเรื่องธุรกิจ ซึ่ง”พอประมาณ”, “ความมีเหตุผล” และ “การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว” คือการทำธุรกิจ อย่างพอประมาณ ด้วยความสุจริต นั่นเอง ตัวอย่างที่ปรากฏในละครวิทยุเรื่องนี้ คือ

ปฐวี ตอนนั้นพอกับแม่คงเหนื่อยกันมากสิครับ

ธาดา ใช่ เราเหนื่อยกันมาก แต่ก็ยังทำงานกันอย่างมีความสุข เพราะอะไรรู้มั๊ย ก็เพราะว่าเรามองเห็นเป้าหมาย ว่าทำงานหนักไปเพื่ออะไร วิ...ส่งรูปนั้นให้แม่หน่อยสิ

ปฐวี นี่ครับ

ธาดา รูปนี้ก็เก่ามากเหมือนกัน หลังจากรูปแรกได้สักปีสองปีมั้ง ตอนนั้น...กิจการเริ่มขยาย มีคนงานเพิ่มขึ้นเป็นสิบ แต่เราก็กังไม่มีทุนซื้อเครื่องทำน้ำตาลทราย ทำได้แค่น้ำเชื่อมเข้มข้น ส่งไปขายให้โรงงานน้ำตาลทรายอีกต่อหนึ่ง

ปฐวี นานมั๊ยครับ กว่าเราจะทำน้ำตาลทรายได้เอง

ธาดา ถ้านับตั้งแต่เริ่มต้น ก็สิบปีเต็ม ๆ เห็นจะได้ เราขยายกิจการกันแบบค่อยเป็นค่อยไป ไม่รีบร้อนเหมือนคนยุคนี้ ที่ทำอะไรก็อยากเห็นผลไว ๆ เร่งรีบไปหมดทุกอย่าง

เนื้อหาที่บ่งบอกถึง พอประมาณ และ มีเหตุผลในการทำธุรกิจ เช่น

ปฐวี ทันทีที่โรงงานเปิดทำการ ทุกอย่างก็พลิกผัน สินค้าของเราเข้าสู่ตลาดอย่างรวดเร็ว เพียงวันเดียว มันก็เข้าไปอยู่ในครัวของหลาย ๆ บ้าน และเพิ่มจำนวนขึ้นเรื่อย ๆ จนแม้แต่พวกเราเองก็ยังแปลกใจ ในโลกแห่งการค้า อะไร ๆ ซ่างเกิดขึ้นเร็วเหลือเกิน แต่ถ้าเราผลิตไปด้วยความโลภ ผลก็คงเป็นเช่นเดียวกับพวกของชนชาติ อย่งไรก็ตาม ผมจะไม่ยอมให้ตัวเองถูกรวบงำ ด้วยความคิดที่ดำมืดเช่นนั้นเป็นอันขาด

แท้ คือตอนนี้ กำลังผลิตของเราเต็มที่แล้ว แต่ตลาดยังต้องการสินค้าอีกมาก อาคาดว่า...เราอาจต้องสั่งซื้อเครื่องจักรใหม่เร็ว ๆ นี้แหละ

ปฐวี ครับอา ผมว่าเตรียมการไว้ก่อนก็ดีเหมือนกัน แต่ว่า...จะลงทุนอะไรเพิ่ม ผมอยากให้เกิดถึงเงินหมุนเวียนของบริษัทด้วย ผมไม่อยากให้เราเร่งขยายกิจการทั้ง ๆ ที่ยังไม่พร้อม

อีกตัวอย่างหนึ่งในละครวิทยุเรื่อง “ด้วยรัก..จากแผ่นดิน” ที่พูดถึงกลโกงธุรกิจ คือ

ธีระ แต่...เขาซื้อบริษัทเราไปแล้ว...จะได้อะไรขึ้นมาล่ะพ่อ

แท้ แกนี่มันโง่จริงๆ ไอ้ธี คิดง่าย ๆ มันก็เหมือนชกมวยโดยไม่มีคู่ชกนั่นแหละ ยังไงก็ชกชนะ แถมยังไม่ต้องโดนต่อยให้บอบช้ำด้วย ที่สำคัญ เขายังได้เป็นเจ้าของตลาดเพียงคนเดียว คราวนี้เขาจะทำยังไงก็ได้ ทั้งการตั้งราคารับซื้ออ้อย และราคาน้ำตาลที่จะขายออกไป

ปฐวี ขนาดนั้นเลยหรือครับ ถ้าเขาทำอย่างนั้นจริง ก็เดือดร้อนกันไปทั่วเลยนะสิครับ

แท้ ไม่ต้องสงสัยเลย อามั่นใจว่าเขาต้องทำแน่ ๆ ถึงน้ำตาลจะเป็นสินค้าราคาควบคุม แต่อาเชื่อว่า...พวกนี้ต้องมีแผนต่อรองกับทางการไว้แล้วแน่

ละครวิทยุเรื่อง “บุญที่ปลูก” ก็จะเน้นเรื่องชีวิตครอบครัว ซึ่ง “พอประมาณ”, “ความมีเหตุผล” คือการปลูกฝัง อบรมเลี้ยงดูบุตรที่ถูกต้อง และ “การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว” คือการให้ความรู้ และการศึกษาแก่บุตรตน นั่นเอง ซึ่งตัวอย่างเนื้อหาที่ปรากฏในละครวิทยุเรื่องนี้ เช่น

นิง เดี่ยว เดี่ยว แม่ไม่คิดหรือว่าแม่กำลังทำให้ลูกหลงทาง

กาหลง เรื่องการประกวดนี่นะ ไม่ใช่หลงทาง แต่ฉันกำลังส่งเสริมให้ลูกเดินไปในเส้นทางที่เหมาะสมกับลูกตะหาก หลงเหลืออะไรกัน

นิง แต่ด้วยนี้เจ้าดินมันควรจะเรียนหนังสือ เรียนให้จบปริญญา จะได้เป็นพื้นฐานที่มั่นคงในอนาคต

กาหลง ไช้ยสุตรของพ่อมันโบราณล้ำหลังมาก กว่าที่จะสร้างตัวได้ แม่จะพาลูกเดินทางลัด ลูกของเราจะประสบความสำเร็จมีรถ มีบ้านก่อนลูกใคร ๆ ทั้งหมดในหมู่บ้าน

นิง แม่ไม่คิดหรือว่า ความสำเร็จที่มาเร็วเกินไปมันเป็นเรื่องฉาบฉวย แล้วมันจะ..

อีกตัวอย่างหนึ่ง คือ

ดิน พ่อไม่ต้องเป็นห่วงดินหรือครับ ต่อไปดินจะดูแลตัวเองให้ดีกว่านี้

นิง อีกเรื่องนะดิน พยายามจัดเวลาให้ได้ อย่าทิ้งเรื่องเรียนนะลูก

ดิน ดินไม่ทิ้งอยู่แล้วครับ พ่อไม่ต้องเป็นห่วง

นิง เรียนให้จบจะได้เป็นรากฐานของชีวิต ถ้าสมองเราฝึกมาดีแล้ว ต่อไปจะทำอะไรก็ฉลาดคิดทำได้ทั้งนั้น ไอ้ที่ดินทำอยู่ทุกวันนี้ มันเป็นเพียงช่วงเดียว สั้น ๆ ในชีวิตเท่านั้นเอง มันไม่ได้ยั่งยืนอะไร ดินต้องรู้ตัวนะลูก

ดิน ครับพ่อ

ละครวิทยุเรื่อง “แสงส่องเมือง” ก็จะเน้นเรื่องชีวิตข้าราชการ โดยเฉพาะข้าราชการครู ซึ่ง “พอประมาณ”, “ความมีเหตุผล” และ “การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว” คือการทำหน้าที่ครูของตนเอง

รวมถึงวิธีการทำงานที่ถูกต้อง ตามอำนาจ ตำแหน่งหน้าที่ของตนในทางที่ถูกต้องด้วย ซึ่งตัวอย่าง
เนื้อหาที่ปรากฏในละครวิทยุเรื่องนี้ เช่น

พริ้ว เราเป็นครูมาพร้อม ๆ กัน แต่คุณก็ยังค้างอยู่ในโลกแห่งอุดมคติอย่างนั้น

เพียร อ้าว แล้วคุณไม่ได้อยู่ในโลกเดียวกับผมหรอกหรอ

พริ้ว เคยอยู่ค่ะ เพราะพริ้วได้เจอเด็ก พบความจริงหลายอย่าง พริ้วถึงต้องก้าว

ออกมาสู่โลกแห่งความเป็นจริงไงคะ

เพียร ถ้ามันเป็นความสุขของคุณ ผมก็ต้องปล่อย จนกว่าคุณจะหาคำตอบนั้นได้
ด้วยตัวของคุณเอง

พริ้ว พริ้วถึงรักคุณไงคะ คุณเป็นคนอย่างนี้เอง

เพียร แต่ผมขอไว้ข้อหนึ่งนะพริ้ว

พริ้ว จะขออะไรคะ

เพียร ถ้าวันไหนคุณรู้สึกเหนื่อยกับโลกแห่งความจริงแล้วละก็ กลับมานะ กลับมาสู่
โลกอุดมคติของผมผมรอคุณอยู่เสมอ

พริ้ว พริ้วก็รอคุณอยู่เหมือนกัน ถ้าคุณเหนื่อยมาอยู่กับพริ้วนะคะ เราจะไปด้วยกัน
พร้อมกัน ในโลกแห่งความจริง

เพียร เราคงต้องใช้เวลาดูกันต่อไป

ตัวอย่างที่แสดงเนื้อหา การใช้อำนาจหน้าที่ข้าราชการในทางที่ผิด เช่น

กอบ อ้อ เอกสารพวกนั้นเป็นโครงการของพวกที่ไม่สนับสนุนท่านมาก่อนนะดี พอท่าน
ได้ดี จะให้ท่านสนับสนุนเซ็นอนุมัติโครงการ มันจะเป็นไปได้ยังไงน้องพริ้ว

พริ้ว แต่เท่าที่พริ้วอ่านผ่าน ๆ หลายโครงการเป็นเรื่องที่ดี สร้างสรรค์วงการการศึกษา
มากเลยนะคะ

กอบ จะให้ตีพิเศษแค่ไหนก็ต้องเผาทั้งหมด ยังไงท่านก็ไม่ปล่อยให้ฝ่ายตรงข้ามได้
ทำผลงานหรือกอบอย่าได้หวังจะผิดจะเกิด

พริ้ว น่าเสียดายความคิดดี ๆ นะคะ

กอบ ถ้าน้องพริ้วเสียดาย ก็มีอีกวิธีที่จะแนะนำให้

พริ้ว วิธีไหนหรอคะ

กอบ เอมากก็อปปี้เลยพริ้ว ลอกมาแล้วคิดแปลงนิดหน่อย ยื่นเสนอท่านในนาม
น้องพริ้วเอง ง่ายมากใช่มั้ย

พริ้ว ทำได้หรอคะพี่

กอบ ทำไมจะทำไม่ได้ พอโครงการอนุมัติน้องก็จะได้ทั้งเงินทั้งกล่อง สบายไป

พริ้ว แต่ว่าเจ้าของโครงการตัวจริงเขาจะมาท้วงได้

กอบ ขึ้นอยู่กับวิธีดัดแปลงของพริ้ว แต่ถึงจะมาท้วง ใครจะฟัง ก็ผู้ใหญ่เข้าข้างเรา
ชะอย่าง พวกนั้นจะทำอะไรได้ อยากโง่เสนอมาเอง

เดช นั่นนะซี

เพียร พวกนายควรจะมีหมิ่นพฤติกรรมตัวเองก่อนหน้านี้สิ ชกเพื่อแบ่งพรรคแบ่งพวก
เพราะโทรศัพท์ แสดงว่าความผูกพันฉันท์เพื่อนของพวกนายประบางมาก เสียเวลาเวลาที่คบกันมา มันมีแค่
ความฉาบฉวยลองกลับไปคุยกับตัวเองดูนะ ว่าเพื่อนแท้กับมือถือนะ อะไรมีค่ามากกว่ากัน

จะเห็นได้ว่าการผลิตละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุด “บูชาพ่อด้วยการพอ” มีเนื้อหา
สนับสนุนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ตามที่ตั้งใจไว้ให้เป็นแนวคิดหลัก แต่อาจจะเป็นการนำเสนอ
เนื้อหาของแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงโดยตรง เป็นการนำเสนอแบบสอดแทรกมากกว่า

บทบาทวิทยุกระจายเสียงเพื่อการพัฒนา

ผลการวิเคราะห์เนื้อหา ของละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุด “บูชาพ่อด้วยการพอ” ตาม
บทบาทวิทยุกระจายเสียงเพื่อการพัฒนา พบว่า เนื้อหาที่ปรากฏในละครวิทยุชุดนี้ จะเป็นเนื้อหา
เพื่อการพัฒนา ด้านคุณธรรมเป็นส่วนใหญ่ อีกทั้งจะมีความรู้ด้านต่าง ๆ สอดแทรกในเนื้อหาของ
ละครวิทยุชุดนี้ด้วย

ละครวิทยุเรื่อง “ด้วยรัก..จากแผ่นดิน” เนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาด้านคุณธรรม ประกอบด้วย
ความสามัคคีในครอบครัว การใช้จ่ายอย่างประหยัด การควบคุมอารมณ์ การพินัย การทำหน้าที่ของ
สื่อมวลชน ตัวอย่างเนื้อหาของละครวิทยุ “ด้วยรัก..จากแผ่นดิน” เกี่ยวกับการพัฒนา เช่น

รสรินทร์ นำเบือจ้งเลย วานี้ วัน ๆ เอาแต่นั่งเก็บตัวอยู่ในห้อง ไม่รู้จักออกไปไหนบ้างเลย

วาริ จะให้ไปไหนละ ตอนนี้อาตมาแทบจะไม่มีเงินอยู่แล้ว เงินก้อนสุดท้าย ที่ได้มา
จากขายรถของริน ก็ใกล้จะหมดเกลี้ยง

รสรินทร์ ก็น่าจะหมอดอยู่หรือ วัน ๆ เอาแต่ถูกลงเล่น ทั้งพนันบอล เล่นยา ปาร์ตี้ งาน
การไม่เคยคิดจะทำ แบบนี้มีเท่าไรก็เกลี้ยง

วาริ พอ พอ วาซีเกียดฟัง แทนที่จะช่วยกันคิดหาทางออก ทำไมถึงต้องซ้ำเติมกัน
ด้วยละ

อีกตัวอย่างที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรม ด้านหน้าที่สื่อมวลชน ที่จะเป็น
แบบอย่างที่ดี คือ

นักข่าว 1 สวัสดิ์ครับ คือผมชื่อ ก้องเกียรติ เป็นนักข่าวมาจากหนังสือพิมพ์ “เสียงท้องถิ่น”

หิรัญย์ ครับ ผมเคยอ่านหนังสือของคุณนะ รู้สึกว่าทางเราจะเคยลงโฆษณาด้วยนี่นา

นักข่าว 1 เรื่องโฆษณานะ ผมไม่ทราบหรอก ตอนนี่ผมกำลังสนใจเรื่องอ้อย และต้องการให้ความเป็นธรรมกับทุกฝ่าย ก่อนหน้านี้ ผมไปสัมภาษณ์ตัวแทนชาวไร่อ้อยมาแล้ว ก็เลยอยากจะถามคุณบ้าง ในฐานะที่คุณเป็นประธานบริษัท

หิรัญย์ ผมคงไม่มีอะไรจะบอกได้มากไปกว่า ทางบริษัทมีความจำเป็นต้องทำ ทั้ง ๆ ที่เราเองก็ไม่อยากทำเลยจริง ๆ

นักข่าว 1 แล้วในกรณีที่ชาวไร่อ้อยรวมตัว ไม่ขายอ้อยให้กับคุณละ คุณคิดจะแก้ปัญหาอย่างไร

หิรัญย์ ผมคงทำอะไรไม่ได้มากไปกว่า...หาข้อตกลงที่ดีที่สุดกับตัวแทนชาวไร่อ้อย

นักข่าว 1 แต่ทางตัวแทนชาวไร่อ้อยเค้าวอกผมว่า ขอพบคุณตั้งหลายครั้งแล้ว คุณก็เอาแต่บ่ายเบี่ยง ไม่ยอมให้พบสักที

หิรัญย์ ไม่มีอะไรมากหรอก พอดีเขามาไม่ถูกจังหวะ ผมกำลังมีประชุมสำคัญกับคณะกรรมการบริษัท ก็เลยขอให้เขามาทีหลัง

นักข่าว 1 ถ้าฉันไหน ๆ ผมก็มาแล้ว ขอเป็นสื่อกลางให้เลยก็แล้วกัน ถ้าคุณมีโอกาสพูดกับชาวไร่อ้อย คุณจะบอกพวกเขาว่าอย่างไรหรือครับ

หิรัญย์ ผมก็จะบอกว่าให้เห็นใจทางผมบ้าง เราก็แบกภาระไว้เยอะ ไม่ใช่วิธีลดต้นทุนแบบนี้ ก็คงอยู่ไม่ได้เหมือนกัน เอาละนะ ผมคงมีเวลาให้สัมภาษณ์แค่นี้แหละ

นักข่าว 1 ครับ แค่นี้ก็แค่นี้

ละครวิทยุเรื่อง “บุญที่ปลูก” เนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาด้านคุณธรรม ประกอบด้วย ความ วิถีการเลี้ยงดูบุตร การควบคุมอารมณ์ การพินัย การมีน้ำใจ การช่วยเหลือ ความกตัญญู โดยเฉพาะวิถีการใช้ชีวิตของวัยรุ่นในปัจจุบัน ตัวอย่างเนื้อหาบางส่วนของละครวิทยุ “บุญที่ปลูก” เกี่ยวกับเรื่องการพัฒนา เช่น

เสี้ยม นี่อะไรกันแม่ตี

ตี คือตอนนี้ตีพอจะมีทุนรอนขายข้าวแล้วละพี่ ก็เลยคิดว่าเอาเงินที่พี่ให้ฉันไปลงทุนมาคืน

เสี้ยม แล้วที่เกินมานี้เงินอะไร

ตี คือ ฉันอยากตอบแทนน้ำใจของพี่นะจ๊ะ

เสี้ยม เงินฉันนะ ฉันรับได้ แต่ส่วนเกินนี้ไม่เอา เอาคืนไปเถอะแม่

ตี แต่ฉันอยากตอบแทนพี่จริง ๆ นะ ฉันเกรงใจ พี่ดีแล้วก็ให้ฉันกับลูกสาวพี่

เสี้ยม ถ้าเธอเห็นว่าฉันดีแม่ตีเอาเงินเธอคืนไป ที่ฉันช่วยเพราะฉันอยากช่วย ไม่ใช่ช่วยเพราะหวังดอกเบีย

ดี ไม่นะจ๊ะ ฉันไม่ได้คิดว่าเป็นดอกเบี๋ย แต่เป็นสินน้ำใจที่พี่เหี้ยมช่วยฉันกับลูก
 เสี้ยม มันก็เหมือนกันนั่นแหละ ฉันไม่อยากอยู่ในฐานะเจ้าหนี้ของเธอแม่ดี
 ดี แต่พี่ดีเหมือนพระ เหมือนแม่ เพราะพี่กับพี่นึ่งทำให้ฉันกับลูกเหมือนได้เกิด
 ใหม่ เป็นคนใหม่ เป็นคนดีกับเขา

เสี้ยม ขอให้เธอดี เธอเจริญยิ่ง ๆ ขึ้นไปเถอะ นั่นแหละคือสินน้ำใจที่เธอกับลูกให้
 พี่แล้ว

ดี ทำไมพี่ถึงดีอย่างนี้

เสี้ยม จำไว้นะดี เราเป็นเพื่อนมนุษย์ ทุกวันนี้อะไรก็บีบให้เราใช้ชีวิตลำบาก
 ยากเย็นพออยู่แล้ว เราก็อย่าไปเที่ยวก่อกรรมทำเข็ญคนอื่นเขา อย่าเห็นเป็นคนอื่น คิดเสียว่าเรา
 เป็นเพื่อนมนุษย์ เขาก็เหมือนกับเรา กินอยู่ร่วมโลกกัน โลกก็จะนำอยู่

ดี จริงของพี่ทุกอย่าง ฉันจะจำคำพี่ไว้ไม่ลืม

เสี้ยม ดี วันข้างหน้าไม่มีอะไรแน่นอน ฉันฝากหนูหลิกด้วย วันนี้ลูกยังไม่เข้าใจสิ่ง
 ที่ฉันบอก ฉันสอน แต่วันหน้าลูกจะรู้

และอีกตัวอย่างที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการสอนวัยรุ่น คือ

หลิก สมมติว่า คือ แม่จะว่าอะไรหลิกมัย ถ้า..หลิกจะรักใครสักคน

เสี้ยม แม่ว่า ความรักมันก็เป็นเรื่องดี

หลิก จริงเหอแม่

เสี้ยม จริงซีจ๊ะ สมมติว่าหนูหลิกของแม่มีความรักจริง แม่คงไม่โกรธอะไร แต่ว่า..

หลิก แต่ว่าอะไรจ๊ะ

เสี้ยม แม่อยากเห็นลูกของแม่ รักเป็น

หลิก รักเป็น

เสี้ยม จ๊ะ ฉลาดทีจะมีความรัก รักให้เป็น

หลิก ยังไงเหอแม่

เสี้ยม ความรักเป็นเรื่องที่ดีมาก แต่ถ้าเราเอาแต่ลุ่มหลง เอาแต่หมกมุ่นอยู่กับมัน
 มันก็จะไม่อยู่กับเรา

หลิก แล้วต้องทำยังไง ความรักถึงจะอยู่กับเราตลอดไปละแม่

เสี้ยม ค่อย ๆ เป็นค่อย ๆ ไป ศึกษากันนาน ๆ ต้องใช้เวลาลูก เหมือนเวลาเราจะ
 กินของที่เรารอบ ถ้าเราตะกะละรีบกกิน เหมือนยัดกระสอบละก็ จุกตายกันพอดี

หลิก เหอแม่

เสี่ยม แล้วรีบอย่างนั้นมันก็ไม่ได้รสอาหาร แต่ถ้าเราค่อย ๆ ดู ค่อย ๆ กิน เราจะ
ได้ลิ้มรส และมีความสุขอยู่กับการกินนั้นนานกว่า นี่เรียกว่ากินเป็น

หลิก หลิกพอจะนึกภาพออกแล้วละ

เสี่ยม จำไว้อีกอย่างนะลูก เราเป็นผู้หญิง รักใครชอบใคร อย่าเอ่ยปากบอกเขาก่อน

หลิก อ้าว ไม่บอกแล้วจะรู้กันหรือแม่

เสี่ยม รู้สิ ความรักเป็นเรื่องลึกซึ้ง คนจะรักกัน มองตาก็มองตาแล้วใจกันแล้วลูก
ลูกผู้หญิงเราต้องวางตัว ไปเที่ยวบอกรักเขาเขาจะว่าเอาได้ เรามีแต่เสียกับเสียนะลูก

หลิก จำ เกิดเป็นผู้หญิงแย่มากจริง ๆ จุกจิก ๆ นี่ก็ห้าม นั่นก็ทำไม่ได้

เสี่ยม เชื่อกำโบราณไว้บ้างเถอะหลิก ไม่เสียหลายหรอก ความรักไม่ใช่เรื่องรีบ
ร้อนหนูหลิกของแม่ยังมีเวลาคิด นะลูกนะ

หลิก หลิกก็แค่สมมติเท่านั้นเอง

ละครวิทยุเรื่อง “แสงส่องเมือง” เนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาด้านคุณธรรม ประกอบด้วย
การทำหน้าที่ของตนเอง โทษของบุหรี จริยธรรม ความเกรงกลัวต่อบาป สื่อกับเด็ก ตัวอย่างเนื้อหา
บางส่วนของละครวิทยุ “แสงส่องเมือง” เกี่ยวกับการพัฒนา เช่น

หลวงพ่อ เท่าที่ฟังความคิดของคุณ หลวงพ่อก็ว่าดี เด็กเรียนทางโลกแล้ว ก็ต้องมี
จริยธรรมคือเรื่องของศีลธรรม เอาไปใช้ในชีวิตรประจำวันด้วย

เพียร ทางเรื่องจริยธรรม ศีลธรรม หรือ คุณธรรม ผมคงต้องรบกวนหลวงพ่อบ้างด้วย

หลวงพ่อ ได้สิคุณ เด็กวันนี้ต่อไปก็เป็นผู้ใหญ่ เป็นกำลังของชาติทั้งนั้น เราเกิดก่อนก็
ต้องช่วยกันประคับประคองไป

เพียร ไม่นั่นครับ เด็ก ๆ วันนี่ที่เป็นลูกศิษย์ผม ต่อไปอาจจะป็นรัฐมนตรี หรือ
นายกก็ไม่แน่

หลวงพ่อ จะเป็นใครก็เป็นกำลังสำคัญของชาติทั้งนั้นแหละคุณ เป็นพระนี่ก็ดี แต่พระดีนะ
หายาก คนดีก็เหมือนกัน เราต้องช่วยกันสร้างขึ้นมา สร้างให้มาก ๆ ประเทศไม่สิ้นคนดี

เพียร ใช่ครับหลวงพ่อ

หลวงพ่อ เพราะฉะนั้นคนเป็นครูจงภูมิใจเถอะ จงตั้งใจเถอะที่จะนำเด็กให้เป็นคนดี
ให้ได้ ครูดีหนึ่ง สร้างเด็กดีได้เป็นร้อย อย่าพึ่งหมัดแรงเสียก่อนนะครู เด็กจะเคื่อง

เพียร ครับหลวงพ่อ ครูดีหนึ่งจะสร้างเด็กดีได้เป็นร้อย

หลวงพ่อ แล้วคิดคุณนะ ชีวิตครูหนึ่งคน จะสร้างกำลังคนดี ให้ประเทศเป็นเท่าไร

เพียร จริงด้วยครับ

หลวงพ่อ มันไม่ได้เป็นอาชีพเรื่องง่ายอย่างเขาว่าหรอก คนเป็นครูเป็นคนที่มีเกียรติ น่านับถือ

และอีกตัวอย่างหนึ่ง คือ

แม่ พ่อเห็นแก่ตัว ทำมาหากินเอาตัวเองรอด เอาครอบครัวรอด ไม่สนใจว่าจะมอมเมาให้สังคมแหลกเหลวลามกยังไง

พ่อ ก็เพราะแม่มีความต้องการโน่น ต้องการนี่ อยากรู้ได้ออกนอก ของแพงตลอดเวลา

แม่ แม่เข้าใจปัญหาแล้ว แม่จะเลิกความฟุ้งเฟ้อทั้งหมด จะคิดหาทางช่วยพ่อประหยัด

พ่อ พ่อก็ต้องล้างมือเสียที ตอนทำหนังพวกนั้นก็ไม่ได้คิดว่าลูกจะมาดู คิดขายแต่ลูกชาวบ้าน

แม่ เลิกๆ เสียเถอะพ่อ เงินพวกนี้ได้มาก็เป็นเงินร้อน ต่อไปจะทำให้ลูกเราไม่เจริญ

พ่อ พ่อจะเริ่มต้นใหม่ พ่อยอมรับว่าคิดอะไรมักง่ายเกินไป

แม่ แม่ก็เหมือนกัน ความจริงแม่น่าจะได้คิดถึงพระบรมราชาบาทก่อน ไม่ต้องให้ลูกมาอ่านให้ฟังอย่างนี้

พ่อ ก็ที่ผ่านมามาเราแม้แต่สร้างภาพ เอาตัวรอด ไม่ได้สนใจเรื่องดี ๆ ความคิดดี ๆ ที่จะมาปรับปรุงชีวิตเลยทั้ง ๆ ที่ในหลวงท่านก็พระราชทานแนวทางไว้หลายเรื่อง

แม่ แม่เห็นที่จะต้องหาอะไรใส่สมองให้พ่อกับการแต่งหน้าแต่งตัวไปวัน ๆ เสียแล้วละพ่อ

พ่อ พ่อก็เหมือนกัน

ผลการศึกษา เนื้อหา ของละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุด “บุชาพ่อด้วยการพอ” ยังพบอีกว่า ละครวิทยุทั้ง 3 เรื่อง จะเป็นการนำเสนอเนื้อหาเชิงเปรียบเทียบ ของแนวคิด 2 ขั้ว คือ ขั้วของความดี ความพอเพียง กับขั้วของความไม่ดี ความฟุ้งเฟ้อ แต่ผลสุดท้ายผู้ที่เลือกแนวคิดของขั้วความดีก็จะมีชีวิตที่ดีขึ้นทั้งสิ้น ส่วนขั้วของความไม่ดีก็ได้รับบทลงโทษตามการกระทำที่ก่อไว้

นอกจากนี้ ผลการศึกษายังพบว่า เนื้อหาในละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุด “บุชาพ่อด้วยการพอ” มีการนำกระแสพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาเป็นส่วนหนึ่งของเนื้อหาละครวิทยุเพื่อเป็นแนวทางดำเนินชีวิตเพื่อการพัฒนา และเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวด้วย ตัวอย่างเนื้อหาละครที่ใช้กระแสพระราชดำรัส เช่น

เกื้อ แหมผมชอบพระบรมราชาบาททบนี่จังเลย น้องเพียร พระองค์ท่านให้ไว้กับบัณฑิตใหม่ธรรมชาติปี04

เพียร มีอะไรโดนใจพี่นักรอ

เกื้อ ก็ฟังซิ ท่านว่า การดำเนินชีวิตโดยใช้วิชาการอย่างเดียวยังไม่เพียงพอ จะต้องอาศัยความรู้รอบตัวและหลักศีลธรรมประกอบด้วย

เพ็ญ ความรู้รอบตัวและหลักศีลธรรมประกอบด้วย

เกื้อ ใช่ ต่อนะ ผู้ที่มีความรู้ดีแต่ขาดความยั้งคิด นำความรู้ไปใช้ในทางมิชอบ ก็เท่ากับเป็นบุคคลที่เป็นภัยแก่สังคมมนุษย์

เพ็ญ ผมอยากอ่านบทอื่น ๆ แล้วละพี่ ขอผมอ่านบ้างสิ

เกื้อ ได้เลยเพ็ญ อ่านของพระองค์ท่านแล้วได้ข้อคิดอะไรกับชีวิตเยอะแยะ บางทีไ้ความที่เราเป็นครูก็คิดว่ารู้หมด รู้ดี รู้ที่สุดแล้ว ได้พระบรมราชาโหวาทมากระทู้ ความคิดเสียบ้าง ก็ดี

เพ็ญ จริงอย่างที่พี่ว่า นอกจากพระองค์ท่านจะเป็นพระเจ้าแผ่นดินแล้ว พระองค์ยังเป็นครูของพวกเราด้วย

เกื้อ พี่นะอ่านพระบรมราชาโหวาทไป จบบทหนึ่งก็ต้องขอให้พระองค์ท่านทรงพระเจริญพระเจ้าข้า สลับไปจนกระทั่งจบเล่มนั้นแหละ

เพ็ญ นี่แหละพี่ หล้าใจของเราคนไทย ขอให้พระองค์ทรงพระเจริญพระเจ้าข้า

ส่วนที่ 3

ผลการศึกษาของการเปรียบเทียบกระบวนการผลิตระหว่างละครวิทยุทั่วไป กับละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ ชุด “บุชาพ่อด้วยการพอ”

การศึกษากการเปรียบเทียบกระบวนการผลิตระหว่างละครวิทยุทั่วไป กับละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ ชุด “บุชาพ่อด้วยการพอ” ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการผลิตของละครวิทยุทั่วไป กับละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ ชุด “บุชาพ่อด้วยการพอ” มีทั้งความเหมือน และความแตกต่างกัน โดยผู้วิจัย ขอนำเสนอเป็นประเด็นต่าง ๆ ได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการผลิตละครวิทยุ

ละครวิทยุทั่วไป มีวัตถุประสงค์ในการผลิตละครวิทยุคือเพื่อความบันเทิงเชิงพาณิชย์ เพื่อสนับสนุนสินค้าที่เป็นผู้สนับสนุน เพื่อให้ให้นักแสดงและเจ้าหน้าที่มีงานทำต่อเนื่อง และเพื่ออนุรักษ์ศิลปะการแสดงแขนงนี้ไว้ โดย โสภิต ลีวิชัย (นุช โสภิต) หัวหน้าคณะละครวิทยุคณะนุชและสหาย ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า

...คือ ทำละครเพื่อส่งเสริมการตลาดของบริษัท โฆษณาสินค้าของเรา ต้องบันเทิง ค่ะ แต่ทั้งนี้เพื่อสปอนเซอร์หลักเราด้วยค่ะ แต่เรายังดีมีสปอนเซอร์ร่วมที่ยังให้ทำได้อยู่ ตามใจสปอนเซอร์ ใจจะสู้และให้มันมีอยู่ สงสารพี่ป้าน้ำอา นักแสดงในคณะ มันก็คืออาชีพ รายได้ของเขา จะปล่อยให้ พี่ ๆ ตายาย ในคณะไปทำงานหนักก็ไม่ได้ เพราะเรารู้คนฟังละครวิทยุเรายังมี ...⁶⁸

ละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ ชุด “บุชาพ่อด้วยการพอ” มีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อเทิดพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในวโรกาสฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี เพื่อฟื้นฟูและยกระดับ มาตรฐานละครวิทยุไทย โดยให้ความบันเทิงที่มีความรู้สอดแทรกเข้าไป เพื่อให้ผู้ฟังนำไปใช้และ พัฒนาตนเอง อาจเรียกว่า เป็นการสารบันเทิง หรือ เอดูเทนเมนท์ (Edutainment) แบบหนึ่ง ดัง ความเห็นของจันทิมา เขยสงวน ผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ในเรื่อง ความแตกต่างของละครวิทยุชุดนี้กับละครวิทยุทั่วไปว่า

...ละครชุดนี้จะเป็นละครตัวอย่าง ที่ไม่ได้มุ่งหวังจะนำเรื่องปกติที่ผลิตกันมาทำ แต่ จะเป็นแนวคิดในการทำมาหากิน ในการที่จะเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ เพราะฉะนั้น มันจะไม่เหมือนกับละครชีวิตทั่ว ๆ ไป ที่ผูกเรื่องเพื่อความสนุกสนานตื่นเต้น และเป็นแนวทางให้สังคมได้คล้อยตามและเป็นตัวอย่าง มันเหมือน case study หรือ การนำตัวอย่างในสิ่งที่บวกรหรือสิ่งที่ลบ มาตีแผ่ให้ประจักษ์ด้วย...⁶⁹

แนวละครวิทยุ

ละครวิทยุทั่วไป แนวละครโดยทั่วไป จะเป็นละครวิทยุแนวชีวิตประจำวันในรูปแบบต่าง ๆ หัวหน้าคณะนุชและสหาย กล่าวถึงแนวละครวิทยุของตนว่า

“...ก็จะทำละครแบบซ้อลิตีชีทซ์ชนทิวี่เลย เพราะสปอนเซอร์ เขาต้องการละครชีวิตใหม่ ๆ หรือบางครั้งเราทำก่อนละครฉายด้วย...”⁷⁰

⁶⁸สัมภาษณ์ โสภิต ลีวิชัย (นุช โสภิต), หัวหน้าคณะละครวิทยุคณะนุชและสหาย, 21 กุมภาพันธ์ 2550.

⁶⁹สัมภาษณ์ จันทิมา เขยสงวน, ผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย, 11 เมษายน 2550.

⁷⁰สัมภาษณ์ โสภิต ลีวิชัย (นุช โสภิต), หัวหน้าคณะละครวิทยุคณะนุชและสหาย, 21 กุมภาพันธ์ 2550.

ละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ ชุด “บูชาพ่อด้วยการพอ” แนวละครวิทยุจะเป็นแนวสร้างสรรค์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

กระบวนการผลิต

นายทุน

ละครวิทยุทั่วไป นายทุนของละครวิทยุทั่วไป คือ เจ้าของคณะละครวิทยุ บริษัทสินค้าที่ให้การสนับสนุนรายการละคร รวมทั้งหน่วยงานที่จ้างให้คณะละครวิทยุผลิตละครวิทยุให้ ตัวอย่างหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนการผลิตละครวิทยุเพื่อเผยแพร่ด้านต่าง ๆ จากคำกล่าวของหัวหน้าคณะเกศทิพย์ คือ

...ละครวิทยุก็สามารถทำเป็นเชิงการค้าได้ เช่น ละครสั้น ฟันดินนาทีเดียว ออกมาในรูปแบบละคร พ่อแม่ ลูก ทั้งนี้แล้วแต่ลูกค้า เราผลิตให้ทั้งกระบวนการ ลูกค้าเอาไปเผยแพร่เอง อย่างลูกค้าองค์กรศาสนาคริสต์ ก็ให้เราทำเป็นร้อย ๆ ตอน เพราะเชื่อว่าละครวิทยุสามารถสร้างให้ผู้ฟังคล้อยตามได้เป็นอย่างดี สมัยก่อนก็มี USIS จ้างทำต่อด้านคอมมิวนิสต์ก็ทำมาแล้ว...⁷¹

ละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ ชุด “บูชาพ่อด้วยการพอ” นายทุนในการผลิตละครวิทยุคือ คณะกรรมการประชาสัมพันธ์งานฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี ซึ่งแต่งตั้งโดยรัฐบาล

บทละครวิทยุ

ละครวิทยุทั่วไป บทละครวิทยุโดยทั่วไป จะถูกกำหนดหรือเลือกโดยหัวหน้าคณะละครวิทยุ แล้วส่งให้ผู้เขียนบทละครนำไปทำเขียนเป็นบทละครวิทยุ โดยอาจจะมาจากเรื่องแต่งเอง หรือเป็นเรื่องจากการซื้อลิขสิทธิ์จากเจ้าของบทประพันธ์ นอกจากนี้ยังมีบทละครบางเรื่อง ผู้อุปถัมภ์รายการเป็นผู้กำหนดมา ซึ่งเจ้าของคณะจะตัดสินใจตามการคาดคะเนจากความนิยมของผู้ฟังเป็นหลัก เรียกได้ว่าอำนาจตัดสินใจในการเลือกบทประพันธ์ และการทำบทละครวิทยุเป็นของหัวหน้าคณะ

ละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ ชุด “บูชาพ่อด้วยการพอ” บทละครวิทยุถูกกำหนดจากคณะกรรมการประชาสัมพันธ์งานฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี ซึ่งถือว่าเป็นผู้อำนวยการผลิต หรือ

⁷¹ สัมภาษณ์ กัลยา ทิณพงษ์, หัวหน้าคณะละครวิทยุคณะเกศทิพย์, 12 มีนาคม 2550.

นายทุนในการผลิต โดยมีการกำหนดเนื้อหา คือ แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ผู้ดำเนินการผลิตคือ กันตนา มีอิสระในการสร้างสรรค์เรื่องราวในบทละคร แต่ต้องนำเสนอผ่านความเห็นชอบจาก คณะกรรมการประชาสัมพันธ์งานฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี ก่อน อาจจะเป็นการทำงานแบบ สองทาง แต่ท้ายที่สุดอำนาจการตัดสินใจยังคงอยู่ที่ คณะกรรมการประชาสัมพันธ์งานฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี อยู่นั่นเอง

นักแสดง

ละครวิทยุทั่วไป นักแสดงของละครวิทยุทั่วไป จะเป็นนักแสดงที่เรียกว่าเป็น นักแสดงละครวิทยุอาชีพ มีประสบการณ์ในการแสดงมาเป็นเวลานาน และเป็นสมาชิกของคณะ ละครวิทยุแต่ละคณะเท่านั้น นักแสดงของละครวิทยุทั่วไปสามารถแสดงได้ทุกบทบาท ทุกอายุ อีกทั้งการวางตัวละครในการแสดงจะใช้ความสามารถ ประสบการณ์ในการแสดงละครวิทยุเป็นหลัก ผนวกกับความนิยมของผู้ฟังก็คืออีกปัจจัยหนึ่งในการวางตัวละคร ซึ่งกัลยา ทิณพงษ์ หัวหน้าคณะ เกศทิพย์ กล่าวถึงนักแสดงละครวิทยุว่า

“...การรวมตัวเป็นทีมใหญ่ และเด็กรุ่นใหม่เขาไม่เหมือนเด็กสมัยก่อนหรือคนสมัยก่อน คนสมัยก่อนเขาเล่นได้สองเสียงสามเสียง และเรื่องความอดทนในการทำงาน เมื่อสมัยก่อนเล่นกัน สองคืนสามคืน พิมพ์บปไปด้วย ก็สู้เต็มที่...”⁷²

ละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ ชุด “บุชาพ่อด้วยการพอ” นักแสดงของละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ ชุด “บุชาพ่อด้วยการพอ” มีด้วยกัน 2 ส่วนคือนักแสดงละครวิทยุอาชีพที่มาจากคณะละครวิทยุต่างๆ และอีกส่วนหนึ่งเป็นนักแสดงจากละครโทรทัศน์ คือมีการผสมผสานนักแสดงนั่นเอง ด้านการวางตัวละครจะให้นักแสดงละครโทรทัศน์ที่มีชื่อเสียงในปัจจุบันรับบทที่สำคัญ เช่น พระเอก นางเอก เป็นหลัก ส่วนนักแสดงละครวิทยุอาชีพ ก็จะได้รับบทรองลงไป ถึงแม้นักแสดงคนนั้นจะเป็น พระเอก นางเอก ของคณะละครวิทยุก็ตาม โดยหลักการวางตัวคือใช้หลักความสมจริง และเป็นจริงของตัวละคร

⁷² สัมภาษณ์ กัลยา ทิณพงษ์, หัวหน้าคณะละครวิทยุคณะเกศทิพย์, 12 มีนาคม 2550.

งบประมาณการผลิต

ละครวิทยุทั่วไป งบประมาณของละครวิทยุทั่วไป ไม่ได้รับการเปิดเผยจากหัวหน้าคณะละคร แต่ต้นทุนในการผลิตไม่สูงมากนัก งบประมาณที่ใช้ในการผลิตละครวิทยุทั่วไป คือ ค่าบทประพันธ์ ค่าเขียนบทละครวิทยุ ค่าเช่าห้องบันทึกเสียง(ส่วนใหญ่คณะละครวิทยุจะมีห้องบันทึกเสียงของตนเองอยู่แล้ว) ค่าจ้างนักแสดง ค่าจ้างเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ เช่นเจ้าหน้าที่ห้องเสียง เจ้าหน้าที่ลงเพลงและดนตรีประกอบ เจ้าหน้าที่ธุรการต่าง ๆ ค่าอุปกรณ์ทางเทคนิค เช่น ค่าเทปบันทึกการแสดง ค่าทำสำเนาเทปรวมถึงการจัดส่งเทป ค่าเช่าเวลาจากสถานีวิทยุ และส่วนใหญ่จะไม่มีค่าใช้จ่ายทางการประชาสัมพันธ์ กัลยา ทิณพงษ์ หัวหน้าคณะเกศทิพย์ กล่าวถึงเรื่องงบประมาณการผลิตว่า

...ก็พอสมควร แต่ยังสู้ไหว เพราะตอนนี้ค่าทำบทก็แพง ค่าลิขสิทธิ์บทประพันธ์ เราก็ซื้อเขามา นอกจากคนเก่าๆ เขาก็ขายราคาเก่าให้อยู่ อย่างคุณ ยาฉัตร ให้มาทำ น่ารักมาก คุณวรารมณงค์ เมื่อเทียบกับละครทีวี มันคนละเรื่องเลย สมัยก่อน เราทำเป็นละครวิทยุ แล้วดัง คนก็เอาไปทำหนังก็ได้เงินทุกเรื่อง คือจากละครไปทำเป็นหนัง เช่นช่างเขาเถอะ ได้ สิบกว่าล้านเลย...⁷³

ที่มางบประมาณและค่าใช้จ่ายในการผลิตละครวิทยุ ส่วนใหญ่มาจากผู้อุปถัมภ์รายการหรือบางครั้งก็เป็นเงินของหัวหน้าคณะสำรองก่อน

ละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ ชุด “บุชาพ่อด้วยการพอ” งบประมาณจะเป็นไปตามแผนงานและโครงการที่ทำเสนอ คณะกรรมการประชาสัมพันธ์งานฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี ซึ่งได้รับการอนุมัติงบประมาณ ที่ 1,800,000 บาท ใช้ในการผลิตเป็นละครวิทยุ ตอนละ 30,000 บาท จำนวน 44 ตอน โดยงบประมาณส่วนที่เหลือจะใช้เป็นงบประมาณด้านต่าง ๆ ได้แก่ การจัดงานแถลงข่าว ค่าผลิตโฆษณาทางวิทยุและโทรทัศน์ ค่าทำแพกเกจและค่าจัดส่ง รวมถึงค่าใช้จ่ายอื่น ๆ

งบประมาณในส่วนของการผลิตเป็นละครวิทยุตอนละ 30,000 บาท จำนวน 44 ตอนทั้งสิ้น 3 เรื่อง โดยมอบหมายให้ กันตนา เป็นผู้ดำเนินการผลิต นั้น สามารถแบ่งเป็นค่าใช้จ่าย คือ ค่าเขียนบทละครวิทยุ ค่าห้องบันทึกเสียง ค่าจ้างนักแสดง ค่าจ้างลงเพลงและดนตรีประกอบ ค่าสวัสดิการ ค่าประสานงาน ค่าประชาสัมพันธ์สื่อต่าง ๆ

ที่มาของงบประมาณดังกล่าว ได้มาจาก คณะกรรมการประชาสัมพันธ์งานฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี โดยไม่มีรายได้จากผู้อุปถัมภ์รายการแต่อย่างใด

⁷³ สัมภาษณ์ กัลยา ทิณพงษ์, หัวหน้าคณะวิทยุคณะเกศทิพย์, 12 มีนาคม 2550.

ค่าจ้างนักแสดง

ละครวิทยุทั่วไป ค่าจ้างนักแสดงของละครวิทยุทั่วไป ปัจจุบันมี 2 รูปแบบ คือ จ่ายแบบรายตอนแสดง โดยจ่ายค่าจ้างตอนละ 50–100 บาท ซึ่งเป็นราคานี้เป็นเวลานานแล้ว และอีกรูปแบบหนึ่งคือเหมาจ่ายรายเดือนให้นักแสดง โดยมีค่าจ้างที่เดือนละ 2,000–4,000 บาท โดยรัตนา บุรณพิมพ์ นักแสดงละครวิทยุอาชีพ กล่าวถึงรายได้ของตนในการแสดงละครวิทยุ ว่า

“...ตอนนี้ก็รับกันที่ตอนละ 50 บาท เต็มที่ก็ตอนละ 100 บาท แต่บางคนที่เคยเล่นก็ให้เป็นเดือนนะ อัตราละครอาทิตย์ละวันได้อาทิตย์ละ 1,000 บาท บางคนก็ไม่ถึง ประมาณ 2,000 บาทมั้ง แต่ได้เท่าไรก็เล่น มันคืออาชีพเราไง...”⁷⁴

ละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ ชุด “บุชาพ่อด้วยการพอ” ค่าจ้างนักแสดงของนักแสดงที่มาร่วมแสดง จะใช้รูปแบบเหมาจ่ายต่อวันที่มาร่วมบันทึกการแสดง

การบันทึกการแสดง

ละครวิทยุทั่วไป การบันทึกการแสดงของละครวิทยุทั่วไป คณะละครวิทยุแต่ละคณะจะกำหนดวันบันทึกการแสดงที่แน่นอน คือคณะเกศทิพย์ บันทึกการแสดงทุกวันเสาร์ คณะนุชและสหาย บันทึกการแสดงทุกวันพุธ คณะ 2-1-3 บันทึกการแสดงอังคารวันอังคาร โดยการบันทึกการแสดงแต่ละครั้ง จะได้อ่านละครวิทยุแบบออกอากาศครึ่งชั่วโมง ตั้งแต่ 20 – 40 ตอน

การบันทึกการแสดงปัจจุบันทุกคณะจะบันทึกการแสดงเฉพาะเสียงนักแสดงและเสียงประกอบที่ทำในห้องบันทึกไว้เท่านั้น จะไม่ทำการลงเพลงและดนตรีประกอบไปพร้อม ๆ กัน และจะบันทึกการแสดงพร้อม ๆ กัน ไม่มีการบันทึกการแสดงแบบเจาะ

การบันทึกการแสดงจะใช้ระบบที่แตกต่างกันไป ทั้งระบบ cassette – tape , C.D.

ละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ ชุด “บุชาพ่อด้วยการพอ” การบันทึกการแสดงละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ ชุด “บุชาพ่อด้วยการพอ” จะใช้นัดหมายตามความพร้อมของทุกฝ่าย โดยไม่กำหนดตายตัวแน่นอน โดยใช้คิวห้องบันทึกเสียงของกันตนาเป็นหลัก คือ สามารถบันทึกการแสดงได้เฉพาะวันเสาร์และอาทิตย์ แล้วก็คิวนักแสดงตามมา การบันทึกการแสดงจะบันทึกวันละหนึ่งเรื่องจำนวน 14–15 ตอน

⁷⁴ สัมภาษณ์ รัตนา บุรณพิมพ์, นักแสดงละครวิทยุ, 21 กุมภาพันธ์ 2550.

การบันทึกการแสดงจะบันทึกการแสดงเฉพาะเสียงนักแสดงและเสียงประกอบที่ทำในห้องบันทึกไว้เท่านั้น จะไม่ทำการลงเพลงและดนตรีประกอบไปพร้อม ๆ กัน และจะบันทึกการแสดงพร้อม ๆ กัน แต่บางครั้งก็ทำการบันทึกการแสดงแบบเจาะ เนื่องจากเวลาของนักแสดงได้ไม่พร้อมกันทั้งหมด

การบันทึกการแสดง ใช้ระบบดิจิตอล แล้วแปลงเป็นรูปแบบ C.D. เป็น File สำหรับคอมพิวเตอร์ โดยใช้นามสกุลของของ File คือ .WAV ระบบ SAMPINRATE 44.1 KHz 16 BIT

เพลงนำละคร

ละครวิทยุทั่วไป โดยทั่วไปละครวิทยุจะไม่มีเพลงนำละครเฉพาะเรื่อง จะมีแต่เพลงประจำคณะละครวิทยุ การใช้เพลงประจำเรื่องอาจใช้ดนตรีนำแล้วเปลี่ยนไปตามละครวิทยุแต่ละเรื่อง แต่ก็มีละครบางเรื่องที่มีเพลงประจำเรื่อง โดยใช้จะไปขออนุญาตเจ้าของเพลง หรือมีคนส่งเพลงมาให้โดยไม่คิดมูลค่า แต่เพลงนำละครประจำเรื่องถือว่ามีน้อยมากในละครวิทยุทั่วไป

ละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ ชุด “บุชาพ่อด้วยการพอ” เพลงนำละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ ชุด “บุชาพ่อด้วยการพอ” คือเพลง “เทิดพระเกียรติ 60 ปี เศรษฐกิจพอเพียง” ประพันธ์โดยคุณยืนยง โอภากุล หรือ แอ๊ด คาราบาว เนื่องจากละครวิทยุชุดนี้เป็นละครวิทยุในวาระพิเศษและเพื่อเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทางผู้ดำเนินการผลิตคือ กันตนา จึงขอให้คุณยืนยง โอภากุล ประพันธ์ขึ้นเพื่อใช้ในละครวิทยุชุดนี้โดยเฉพาะ

การลงเพลงและดนตรีประกอบ

ละครวิทยุทั่วไป การลงเพลงและดนตรีประกอบของละครวิทยุทั่วไป จะทำหลังการบันทึกการแสดงแล้ว โดยคณะละครวิทยุแต่ละคณะ จะมีบุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ที่ใช้ในการลงเพลงและดนตรีประกอบเป็นของตนเอง และให้ทำงานเป็นประจำ โดยแหล่งที่มาของเสียงก็จะเป็นจากแผ่น Sound effect และ เพลงต่างๆ รวมถึงบางครั้งเจ้าหน้าที่ลงเพลงและดนตรีประกอบก็จะผลิตเสียงบางเสียงด้วยตัวเอง

ละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ ชุด “บุชาพ่อด้วยการพอ” การลงเพลงและดนตรีประกอบของ ละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ ชุด “บุชาพ่อด้วยการพอ” นี้ ให้เจ้าหน้าที่ลงเพลงของการผลิตละครโทรทัศน์มาเป็นผู้ลงเพลงและดนตรีประกอบ เพลงและดนตรีประกอบจึงนำเสนอกออกมาคล้ายคลึงกับละครโทรทัศน์ โดยแหล่งที่มาของเสียงต่างๆ ก็จะเป็น แผ่น Sound effect และเพลงจากภาพยนตร์ที่ได้รับลิขสิทธิ์ รวมถึงเพลงและดนตรีจากการแต่งขึ้นมาใหม่เพื่อใช้สำหรับละคร

โทรทัศน์ก็นำเสียงเหล่านั้นมาใช้ในการลงเพลงและดนตรีประกอบของละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ ชุด “บูชาพ่อด้วยการพอ” ด้วย

การออกอากาศ

ละครวิทยุทั่วไป การออกอากาศของละครวิทยุทั่วไป สำหรับในเขตกรุงเทพมหานคร จะออกอากาศเฉพาะระบบ เอ.เอ็ม.เท่านั้น แต่ในต่างจังหวัดออกอากาศทั้งระบบ เอ.เอ็ม และ เอฟ.เอ็ม. ความยาวของละครวิทยุในการออกอากาศส่วนใหญ่ คือ 30 - 60 นาที โดยแต่ละสถานีจะออกอากาศไม่พร้อมกัน

ละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ ชุด “บูชาพ่อด้วยการพอ” การออกอากาศของละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ ชุด “บูชาพ่อด้วยการพอ” แม้ข้ายการออกอากาศ คือ ระบบ เอฟ.เอ็ม. คือ สถานีวิทยุกระจายเสียงประเทศไทย F.M. 92.5 MHz และออกอากาศพร้อมกันทั่วประเทศ ตั้งแต่วันที่ 5 มิถุนายน พ.ศ. 2549 ถึง วันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2549

การเผยแพร่

ละครวิทยุทั่วไป การเผยแพร่ของละครวิทยุทั่วไป คือ การทำสำเนาละครวิทยุ แล้วจัดส่งไปสถานีวิทยุต่างๆ ทั่วประเทศที่คณะละครวิทยุ เข้าเวลาไว้ โดยเปลี่ยนแปลงหัวและท้ายละคร รวมถึงเปลี่ยนแปลงรายชื่อผู้อุปถัมภ์ ในแต่ละสถานีด้วย ดังนั้นผลิตละครวิทยุมาหนึ่งเรื่องสามารถเผยแพร่ไปทั่วประเทศได้

ปัจจุบันเทคโนโลยีการสื่อสารเจริญมากขึ้น ทำให้เพิ่มช่องทางการเผยแพร่ละครวิทยุได้มากขึ้น โดยล่าสุดละครวิทยุคณะเกศทิพย์ สามารถรับฟังได้ทางโทรศัพท์เคลื่อนที่ได้แล้ว กัลยา ทิณพงษ์ กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า

“...อย่างปัจจุบันเราก็เพิ่มช่องทาง โดยบริษัทมือถือก็จ้างเราทำละครวิทยุลงมือถือ ของ AIS โดยกด *906 แล้วโทรออกคุณก็ได้ฟังละครวิทยุของเกศทิพย์ ล่าสุดก็ต่อสัญญาเป็นครั้งที่สามแล้ว เราพยายามทำทุกวิถีทางไม่ให้มันสูญไป...”⁷⁵

ละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ ชุด “บูชาพ่อด้วยการพอ” การเผยแพร่ของละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ ชุด “บูชาพ่อด้วยการพอ” คือการทำสำเนาละครวิทยุชุดนี้ในรูปแบบแพคเกจที่สมเกียรติและทรงคุณค่า แล้วมอบให้กับสถานีวิทยุเครือข่ายต่าง ๆ มารับเพื่อให้ไปออกอากาศเผยแพร่ต่อไป

⁷⁵ สัมภาษณ์ กัลยา ทิณพงษ์, หัวหน้าคณะละครวิทยุคณะเกศทิพย์, 12 มีนาคม 2550.